

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK  
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.  
OBNOVLJEN 2003.

# HRVATSKA RIJEČ

 Caritas

VAŽAN SEGMENT SOCIJALNE  
ZAŠTITE STARIH

ISSN 1451-4257  
  
9 771451 425001 >

BROJ  
496

Subotica, 28. rujna 2012. Cijena 50 dinara



POSVEĆEN ZNANJU I IMANJU



KNJIŽEVNICI NA  
RADNOM ODMORU

DUŠAN IGNJATOVIĆ U HNV-U

INTERVJU  
MARIJA ŠEREMEŠIĆ



FESTIVAL  
HRVATSKE  
DUHOVNE  
GLAZBE





**SUBOTICAGAS**

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica



24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

**Dežurna služba: 024/641-211**



**RBV**

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

# Kredit za refinanciranje

Napunite baterije...



infotelefon

021 488 4433

[www.rbv.rs](http://www.rbv.rs)



### Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«


NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.




**TIPPNET**  
INTERNET

**SUBOTICA**  
KARADJORDJEV PUT 2  
024.555.765

[WWW.TIPPNET.RS](http://WWW.TIPPNET.RS)



JÖVÖ  
**VODA** POWER  
ENERGIA  
**WATER**  
BUDUĆNOST  
**VÍZ** FUTURE  
ENERGIA



**JKP Vodovod i Kanalizacija**  
Subotica



# Obećanja

» **P**odnijet ćemo prijavu tužiteljstvu, pa da vidimo hoće li nova vlast, kako je obećala, raditi na borbi protiv kriminala i korupcije, i hoće li sada institucije države raditi svoj posao ili će nastaviti kao i do sada«, kazao je subotički sindikalist Milan Popović u povodu slučaja subotičke tvornice »Sigma«. Ova je tvornica, kaže Popović, klasičan primjer privatizacija u Srbiji u kojima se tvornice kupuju zbog nekretnine, uzimaju se krediti, zadužuje poduzeće i na koncu ide u stečaj, a novac je negdje otišao.

Ovo pitanje, hoće li institucije države raditi svoj posao i hoće li nova vlast održati svoja predizborna obećanja o obračunu s korupcijom i kriminalom, ključno je pitanje još od trenutka kada je ova garnitura stupila na vlast. U središtu njihove predizborne kampanje bila je najava obračuna s korupcijom i kriminalom, a vjerojatno i zbog toga što su mehanizmi kojima su nekada uspješne tvrtke privatizirane i zatim gurane u stečaj postali toliko jasni i predvidljivi, na tim su obećanjima i dobili izbore.

Predsjednik Nikolić je i nakon izbora nastavio govoriti kako Srbija mora postati »zemlja u kojoj će vladati pravo i pravda«, u kojoj će se početi »raditi i proizvoditi«, i najavljivati »obračun s kriminalom i korupcijom«.

Prema jednom istraživanju o tome što građani misle o ispunjavanju predizbornih obećanja, čiji su rezultati u medijima objavljeni početkom rujna, većina građana je zadovoljna prvim potezima nove vladajuće koalicije a dvije trećine ispitanika »primjećuje« obračun s korupcijom.

Primjećujete li i vi?

Potpredsjednik Vlade Srbije Aleksandar Vučić, kazao je kako u ovoj borbi nitko neće moći pobijediti državu i da će se već narednih dana, a ne narednih tjedana, vidjeti rezultati borbe protiv korupcije.

Živi bili pa vidjeli. Jer, za razliku od gore spomenutih dobro razrađenih »mehanizama« kojima su se uništavala poduzeća i tvornice i izvlačio golemi novac, mehanizama borbe protiv korupcije čini se, još uvijek nema.

J. D.

## SADRŽAJ

### AKTUALNO

Dušan Ignjatović u HNV-u

**U BEOGRADU ĆETE IMATI PRIJATELJA.....8-9**

### TEMA

Tranzicija na naš način

**GOSPODARSKE KOMORE NI NA NEBU NI NA ZEMLJI.....10-11**

### INTERVJU

Marija Šeremešić, predsjednica udruge »Urbani Šokci« iz Sombora

**PROGRAMI ZAVISE OD FINANCIJSKE POTPORE.....12-13**

### SUBOTICA

U KTC-u održana tribina o jesenskoj sjetvi

**SUŠA »PREDLAŽE« VIŠE ŽITA...21**

### DOPISNICI

Knjiga Helene Sablić-Tomić »O strasti, čitanju i dokolici« predstavljena u Novom Sadu

**DOPRINOS INOVATIVNOSTI POST-MODERNOG HRVATSKOG ESEJA.25**

### KULTURA

Tjedan dana u Tavankutu

**KNJIŽEVNICI NA RADNOM ODMORU.....32-33**

### SPORT

Odbojkaški klub Marina Kaštela tjedan dana boravi u Subotici

**DALMATINKE NA SJEVERU BAČKE.....49**



# Značajne ingerencije i velika odgovornost vijeća

Nacionalna vijeća nacionalnih zajednica u Srbiji imaju, prema zakonu, odgovarajuće obveze kada je riječ o omogućavanju ostvarivanja manjinskih prava u pogledu obrazovanja, kulture, informiranja i uporabe materinskog jezika i pisma. Međutim, istraživanja pokazuju kako je tek mali dio njih uspio institucionalizirati provođenje ovih prava. Ovo je, među ostalim, istaknuto prilikom predstavljanja priručnika »Ovlasti nacionalnih vijeća nacionalnih manjina« koje su u petak u Subotici organizirali Vojvodanski centar za ljudska prava i Misija OEES-a u Srbiji. Priručnik je sastavljen s ciljem doprinosa, kako kažu organizatori, »dobroj upravi« nacionalnih vijeća, i potpore njihovom razvitku kao glavnih predstavničkih tijela nacionalnih zajednica u Srbiji. Također se žele pružiti odgovori na pitanja o mandatu vijeća u identificiranju i razvitku strateških prioriteta i pomoć pri tuma-

čenju relevantnih propisa. »Naša organizacija pitanje nacionalnih manjina i nacionalnih vijeća prati već cijelo desetljeće, od prvoga zakona o nacionalnim manjinama, pa sve do posljednjeg, onog o ovlastima nacionalnih vijeća. Na temelju toga odlučili smo pomoći izradu ovoga Priručnika. Smatrali smo da njegovi autori trebaju biti ljudi koji se i u praksi bave pitanjima nacionalnih manjina i to dulje vrijeme«, kaže u ime OEES-a *Jelena Jokanović*. Kada je riječ o ovlastima nacionalnih vijeća u području informiranja, novinarka *Zsuzsanna Szerencsés* kaže kako je ovo područje dobar primjer nedostatne prakse zakonskih mogućnosti, ali i obveza. »Zakon u ovome području predviđa striktnu, dakle zakonsku obvezu nacionalnih vijeća na donošenje medijskih strategija za vlastite nacionalne zajednice. Prema mojim, a vjerojatno i vašim saznanjima, do sada su medijske strategije donese-

ne tek u nekoliko iznimaka. I nakon tri godine od donošenja Zakona o nacionalnim vijećima i dvije od izbora njihovih novih mandata, preostalo je provođenje ove zakonske obveze koja je od suštinske važnosti za ovo područje.« Ne smiju se podcjenjivati ingerencije koje su zajamčene nacionalnim vijećima nacionalnih manjina odgovarajućim zakonom i velika odgovornost koju imaju u očuvanju kulturnog identiteta pripadnika svojih zajednica, podsjećaju organizatori. I zbog toga je ovaj Priručnik značajan, kaže u ime Vojvodanskog centra za ljudska prava dr. *Aleksandra Vujić*. »Do sada smo imali veliko zanimanje za ovaj Priručnik, te je predloženo da se na koncu predstavljanja, koja su do sada održana u više gradova, svi sudionici susretnu na jednom zajedničkom sastanku i daju sugestije, te da ostanu i dalje u kontaktu. Također je predloženo da se slični seminari održe i

za pripadnike većinskog naroda, jer bez toga prava interkulturalnost u biti i ne postoji.« Ovo je peta u nizu prezentacija, koju organizira Vojvodanski centar za ljudska prava, uz potporu Fundacije za otvoreno društvo i sudjelovanje Misije OEES-a u Srbiji. Skupu su prisustvovali predstavnici mađarskog, hrvatskog, njemačkog i bunjevačkog nacionalnog vijeća, predstavnici lokalnih samouprava Subotica, Bačka Topola, Kanjiža, Ada, Senta, Bečej, Sombor, Mali Idoš i Čoka, kao i ravnatelji škola u kojima se nastava izvodi na jezicima spomenutih nacionalnih manjina. Priručnik je publicirala Misija OEES-a uz financijsku pomoć Veleposlanstva Republike Njemačke u Beogradu i tima stručnjakinja i stručnjaka iz područja obrazovanja, kulture, informiranja i službene uporabe jezika i pisma.

S. Jurić

[www.radiosuboticadanas.info](http://www.radiosuboticadanas.info)

## HRVATI U NOVOM SADU

### Poslije smjene vlasti

Dobra suradnja s bivšim gradonačelnikom Novoga Sada *Igorom Pavličićem* i njegovo razumijevanje za probleme i potrebe hrvatske manjinske zajednice, značajke su odnosa vlasti u tome gradu s predstavnicima hrvatske zajednice. Stoga u DSHV-u nemaju pozitivno mišljenje o smjeni vlasti u tome gradu, ističe predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić* za program na hrvatskom jeziku Radio Subotice.

»Na ovu promjenu ne gledamo blagonaklono, jer mislimo da ćemo suradnju kakvu smo imali s bivšim gradonačelnikom Pavličićem teško imati u budućnosti, osobito zbog animoziteta koji postoji spram Hrvata u Srbiji. Moram podsjetiti da je Pavličić prvi otišao na mjesto ispisanog antihrvatskog grafita i osobno ga preličio, na njegovo je insistiranje započela obnova rodne kuće bana Jelačića u Petrovaradinu, u dogovoru s njim po prvi put smo trebali u

tamošnjim gradskim struktura- ma imati i jednog predstavnika Hrvata. To je sve sada upitno i ne znamo kakav će biti razvoj događaja, kao i hoćemo li i dalje imati tako značajan rejting kod gradskih vlasti u jednom velikom gradu poput Novoga Sada.«

Hrvati u Novome Sadu u sasvim su drugačijoj poziciji od onih koji žive diljem Vojvodine, podsjeća Kuntić.

»Hrvatska zajednica u Novom Sadu, za razliku od

drugih mjesta u Vojvodini gdje žive Hrvati, u posebnom je položaju, slično kao i hrvatska zajednica u Beogradu. Oni žive u urbanom okružju gdje je puno veća koncentracija većinskog naroda spram članova hrvatske zajednice. U takvim uvjetima, zahvaljujući asimilaciji koja je duboko načela i našu nacionalnu zajednicu, ali i strahu koji je postojao u proteklih dvadeset godina, ne znamo kako će se spram nas ponašati nova vlast.«



## ISTVÁN PÁSZTOR NA KONFERENCIJI U BEČU

## Dunavskoj strategiji neophodni opipljivi rezultati

**Z**a realizaciju Dunavske strategije i vidljiv doprinos poboljšanju životnih uvjeta stanovnika podunavskog prostora neophodan je aktivan angažman gradova i regija i poboljšanje institucionalnih kapaciteta i suradnje. Ovaj zaključak, kao i niz konkretnih mjera koje bi trebale pridonijeti poboljšanju komunikacije i mobilizacije Dunavske strategije, razmatrali su sudionici VI. europske konferencije podunavskih gradova i regija, koja je u organizaciji Grada Beča i Savjeta podunavskih gradova i regija održana sredinom tjedna u glavnom gradu Austrije.

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine *István Pásztor* istaknuo je u izlaganju na sastanku Predsjedništva Savjeta podunavskih gradova i regija da je AP Vojvodina spremna biti aktivan sudionik i odgovoran partner u projektima dunavske suradnje.

»U okviru procesa provođenja Dunavske strategije neophodno je uspostaviti unutarnja pravila i sustav koji mora dovesti do opipljivih rezultata, jer u suprotnom ćemo imati prazninu. Dobre ideje ničemu ne služe ako se ne popune konkretnim sadržajem«, istaknuo je predsjednik Pásztor.

Ocijenivši kako najbolje ideje

jesu one koje donose vidljive korake u jačanju partnerstva, regionalne i prekogranične suradnje, on je pozvao predstavnike podunavskih gradova i regija da sudjeluju u »Dunavskom biznis forumu«, koji će se, pod pokroviteljstvom Skupštine i Vlade AP Vojvodine a pod sloganom »Partneri i prijatelji«, od 23. do 25. listopada održati na Novosadskom sajmu u Novom Sadu. Uz predsjednika Pásztor, na konferenciji u Beču sudjelovala je i potpredsjednica Skupštine APV *Ana Tomanova Makanova*.

Sudionici ove konferencije usvojili su i Bečku deklaraciju u kojoj se, između ostalog,

naglašava da Dunavska strategija može biti uspješna samo ako se osim na razini uprave i politike prije svega uspije i u mobiliranju gospodarstva, društva, medija i ukupnog stanovništva u podunavskoj regiji.

U deklaraciji se navodi i da EU Dunavska strategija ima svrhu građanima duž Dunava osigurati trajni mir, demokratske uvjete, pravnu sigurnost, čist životni okoliš, bolje obrazovanje, socijalnu pravdu.

Savjet Europe je u lipnju 2011. godine usvojio Strategiju EU za Dunavsku regiju (Dunavsku strategiju), čime je i službeno započeo proces njezine realizacije.

## Vojvođansko pitanje je još otvoreno

**I**zvjestitelj Europskog parlamenta za Srbiju *Jelko Kacin* izjavio je da će vojvođansko pitanje ostati otvoreno sve dok se ne osigura odgovarajuća politička, administrativna i ekonomska autonomija Vojvodine.

Kacin je za novosadski Dnevnik rekao da je vojvođansko pitanje otvoreno još od 1989. godine, kada je ukinuta autonomija te pokrajine i ocijenio da je Vojvodina žrtva pogrešnih političkih opredjeljenja i strategija u proteklih 25 godina.

Prema njegovim riječima, očigledno je da su na brzinu donesene odluke o promjeni Ustava iz 1989. godine, prouzrokovale veliku štetu ne samo Vojvodini, već i cijeloj Srbiji.

»Usvajanjem Statuta Vojvodine stvari su se napokon počele

pomicati s mjesta, ali treba još mnogo toga uraditi. Nakon odluke Ustavnog suda o uklanjanju 23 ovlasti Vojvodine, postaje sve očiglednije i srpskoj javnosti da je potrebno mijenjati Ustav«, ocijenio je Jelko Kacin.

## Očuvanje međunacionalne tolerancije kroz projekte Pokrajine

**O**čuvanje i njegovanje međunacionalne tolerancije u Vojvodini, cilj je natječaja koji je raspisalo Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice u okviru projekta »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini«. Natječaj se raspisuje u posljednje dvije godine, kaže za hrvatski program Radio Subotice načelnik Odjela za očuvanje naci-

onalnog identiteta nacionalnih zajednica u Vojvodini i koordinator ovog projekta *Marius Rošu*.

»Sam natječaj raspisan je u okviru projekta afirmacije multikulturalnosti i natječaj je jedna od aktivnosti koja se u okviru njega provodi. Od suštinske je važnosti da svi prijavljeni projekti budu neprofitni i da imaju za cilj očuvanje i njegovanje međunacionalne tolerancije u Vojvodini. Svaka

se prijava pojedinačno razmatra i o svakoj se odlučuje sukcesivno, po pristizanju.«

Okvirno, sredstva se dodjeljuju za promicanje produkcije televizijskog i radijskog programa na jezicima manjina, internetskih prezentacija, tiskanih izdanja, izdavanje knjiga, brošura, časopisa i drugih publikacija, organiziranje seminara, konferencija i drugih oblika znanstvenih i edukacijskih skupova, kulturnih, sport-

skih i drugih manifestacija. Ukupan iznos koji je opredijeljen za natječaj je 9 milijuna 670 tisuća dinara i otvoren je do kraja ove godine, odnosno do utroška sredstava za navedene namjene osiguranih u ovogodišnjem proračunu AP Vojvodine. Tekst natječaja i obrazac za prijavu mogu se pronaći na internetskom portalu Tajništva [www.puma.vojvodina.gov.rs](http://www.puma.vojvodina.gov.rs).

# U Beogradu ćete imati prijatelja

*Inzistirat ćemo na provođenju propisa kako međunarodno-pravnih koji se tiču zaštite manjina, tako i bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina i unutarnjih propisa, rekao je Slaven Bačić*

**D**irektor Ureda za ljudska i manjinska prava Dušan Ignjatović obišao je u utorak, 25. rujna, nacionalna vijeća hrvatske, mađarske i bunjevačke nacionalne manjine u Subotici. U Hrvatskom nacionalnom vijeću on je sa svojim suradnicima razgovarao s predsjednikom HNV-a dr.

## ISKREN DIJALOG

»Želimo se jednostavno upoznati s ljudima. Želimo im reći kako će u Beogradu imati prijatelja i iskrenog sugovornika u ovim poslovima. Nećemo obećavati kule i gradove, želimo uspostaviti iskren dijalog u kojemu ćemo rješavati one

u državnoj upravi nitko nema odriješene ruke. Prema tome, mi ćemo pokušati biti mjesto gdje će nacionalna vijeća prepoznati da se mogu obraćati sa svojim zahtjevima i sa svojim problemima, pokušat ćemo iskreno s njima razgovarati, pokušat ćemo imati aktivan pristup u rješavanju tih problema. Hoćemo li to uspjeli uraditi, to je sada potpuno drugo pitanje«, rekao je Dušan Ignjatović.

Upitan je li formiranje ureda dobar odgovor umjesto ministarstva, predsjednik HNV-a dr. Slaven Bačić je rekao kako je zahtjev manjinskih zajednica u Republici Srbiji za formiranjem ministarstva za ljudska i manjinska prava bio prije svega usmjeren u očekivanju da će opcija koju je predvodila Demokratska stranka pobijediti na izborima i ponovno formirati to ministarstvo. »Ovakva očekivanja su dakako bila iluzorna u odnosu na novu koaliciju koja je sada na vlasti, i formiranje Ureda za ljudska i manjinska prava Vlade RS zapravo je isto na tragu onoga što je bilo u dvjema vladama 2004. i do 2008. godine, tj. na razini Službe za ljudska i manjinska

prava«, rekao je Bačić kako je to ipak snižavanje jednog stupnja zaštite tim prije što je čak i u prošloj Vladi kada je ukinuto Ministarstvo formirana posebna Uprava za ljudska i manjinska prava pri Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu.

»Međutim, ono što mislim da je pozitivna stvar u svemu ovome jest da novopostavljeni direktor Ureda za ljudska i manjinska prava ima iskustva u domeni ljudskih prava. To se ne odnosi samo na njegovu aktivnost vezano uz suradnju sa Sudom za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije, nego prije svega on ima i iskustva u nevladinom sektoru. Tako da su naša očekivanja ipak nešto viša u odnosu na prvo vrijeme kada je formirana Vlada i kad se, evo vidimo koliko mjeseci, čekalo uopće na formiranje novog Ureda«, izjavio je Slaven Bačić.

On ipak kaže kako je do sada iz medija uspio razaznati kako će naglasak rada ovog Ureda biti na ljudskim pravima, te da nije siguran, odnosno ne zna koliko je ljudi koji su se u prethodnoj Upravi bavili manjinskim pra-



Dušan Ignjatović i Slaven Bačić

sc. Slavenom Bačićem i predsjednikom IO HNV-a Darkom Sarićem Lukendićem.

Ignjatović je u izjavi za medije rekao kako jedna od najvažnijih stvari koje Ured za ljudska i manjinska prava radi jest odnos s nacionalnim manjinama, budući da u nadležnost Ureda spadaju odnosi s nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. »Smatramo da je dobar način da im dodamo na noge, da izrazimo svoje poštovanje. Danas smo došli u Suboticu, ići ćemo i u druge gradove i obići ćemo sva nacionalna vijeća koja postoje na teritoriju Republike Srbije«, rekao je Ignjatović dodajući kako kao tema razgovora nije postavljeno ništa konkretno, budući da je on dužnost direktora Ureda preuzeo 8. rujna, te su ovi prvi sastanci uhodavanje.

probleme koji postoje, identificirati ih i pokušati riješiti za vrijeme ovoga mandata. Mislimo da je to dobar način i dobar pristup, vidjet ćemo što misle naši partneri. Mislimo da je dobar način da se pokaže kako Beograd ima jedan aktivan pristup prema njima«, izjavio je Dušan Ignjatović prije početka sastanka u HNV-u.

On je naveo kako je u proračunu predviđen novac za nacionalna vijeća, a na pitanje ima li Ured mehanizme i odriješene ruke realizirati planove, Ignjatović je rekao: »Vi znate kako ovo nije ministarstvo za nacionalna vijeća nego je sada Ured, vrijeme će pokazati je li to dobro ili nije dobro rješenje. U svakom slučaju ovo je institucionalni okvir u kome mi djelujemo i pokušat ćemo uraditi sve ono što je do nas. Naravno,



Sastanak u HNV-u



vima, ušlo u novoformirani Ured. Bačić smatra kako je neophodno, kada je riječ o manjinskim pravima, da u državnim tijelima bude i predstavnik manjina jer ipak oni bolje razumiju manjinsku problematiku nego predstavnici većinskog naroda.

## DISKREPANCA IZMEĐU PROPISA I ŽIVOTA

Predsjednik HNV-a je rekao kako će u razgovorima s direktorom Ureda Ignjatovićem iznijeti stav da hrvatska zajednica jest zadovoljna donesenim propisima, ali i da postoji velika diskrepanca između propisa i života. »Inzistirat ćemo na provođenju propisa kako međunarodno-pravnih koji se tiču zaštite manjina, tako bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina i unutarnjih propisa – Ustava, Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Naši zahtjevi, dakle, isključivo su vezani uz ono što je propisano«, istaknuo je Bačić.

On je također rekao kako će jedan od glavnih političkih zahtjeva HNV-a biti »provođenje bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina, odnosno da hrvatska zajednica dobije ono što ima i srpska zajednica u Hrvatskoj, dakle zajamčena mjesta u parlamentima različitih razina. Naravno, istaknut ćemo kako je najteže stanje glede manjinskih prava u obrazovanju. To nije isključivo mišljenje hrvatske manjinske zajednice nego gotovo sva manjinska vijeća smatraju da Ministarstvo prosvjete ili zanemaruje, ili vodi anti-manjinsku politiku to je sada sasvim drugo pitanje, ali učinak je jednak, dakle veoma otežano ostvarivanje prava na obrazovanje. Naravno, ono što možda najviše dotiče ljude to je ta ustavna odredba o razmjernom predstavljanju manjina u državnim i javnim tijelima. Dakle, kad su u pitanju državna tijela mi ćemo inzistirati da se ta ustavna odredba i provede, ali tu je svakako najteže stanje jer postoji jedna disproporcija u pogledu nacionalnog sastava stanovništva gdje žive Hrvati u odnosu na državna i javna tijela«, istaknuo je dr. Slaven Bačić.

S. Mamužić

## POSJET PREDSTAVNIKA ZAGREBAČKE ŽUPANIJE

# Otvaranje suradnje dviju regija

Predstavnici Zagrebačke županije predvođeni zamjenikom župana *Rudolfom Vujevićem* prošlog vikenda boravili su u Subotici, kojom su se prilikom sastali s predstavnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća te u Gradskoj kući s dogradonačelnikom *Blaškom Stantićem*. Bio je ovo prvi posjet predstavnika Zagrebačke županije Subotici, te su teme razgovora bile vezane uz upoznavanje sa situacijom u subotičkom gospodarstvu, turizmu i obrazovanju, i mogućnostima zajedničkih projekata i suradnje, istaknuo je dogradonačelnik Stantić. Sastanku su prisustvovali i predstavnici upravnih odjela i stručnih službi Zagrebačke županije i Grada Subotice

»Hrvatska ulazi u EU, mi smo u završnoj fazi pregovora i to otvara ogroman prostor za suradnju ovih dviju regija, Grada Subotice i Zagrebačke županije, koja pokriva prostor prstena oko Grada Zagreba. Postoji niz projekata koji se mogu i u ovom dijelu kulture, sporta, ruralnog razvoja, gospodarstva vrlo jednostavno primijeniti na ovom području. Mi smo prvi puta ovdje i ovo je naš prvi inicijalni sastanak, nadam se da ćemo kroz naše upravne odjele i odjele u Gradu Subotici uspostaviti kontakt, tako da ćemo moći tu suradnju i

konkretizirati. Otprilike se nalazimo u istoj situaciji jer smo i sličnih mentaliteta i nemamo jezičnih barijera, slično nas je i povijesni tijek pratio. U Zagrebačkoj županiji na svu sreću nemamo velikih firmi koje su propale u privatizaciji, imamo niz malih poduzetnika koji se u ovom dijelu brže transformiraju i jednostavno



Rudolf Vujević i Blaško Stantić

možemo prezentirati ove programe, a dio programa možemo i mi koristiti i od strane Grada Subotice. Bitno je da se uspostavi komunikacija i suradnja«, izjavio je Rudolf Vujević.

Zagrebačka županija bila je pokrovitelj Festivala hrvatskih duhovnih pjesama »Hosana« u Subotici.

S. M.

## Prijam za odbojkašice u hrvatskom konzulatu

Generalni konzul RH u Subotici *Dragan Đurić* upriličio je u utorak, 25. rujna, u prostorijama Generalnog konzulata prijam za odbojkašice i stručni stožer Odbojkaškog kluba Marina Kaštela iz Kaštel Gomilice, koji se nalaze na jednodnevnom pripremama na sjeveru Bačke. Boravak ženske odbojkaške ekipe u Subotici realiziran je u suradnji s Ženskim odbojkaškim klubom Spartak i predstavlja uzvratni posjet, nakon što su Subotičanke tijekom srpnja tjedan dana boravile u ovom dalmatinskom mjestu pokraj Splita. Prijamu je nazočio i direktor Spartaka *Zoran Olajić*, koji je generalnog konzula Đurića upoznao s detaljima u svezi s ovom lijepom sportskom suradnjom.



## TRANZICIJA NA NAŠ NAČIN

# Gospodarske komore ni na nebu ni na zemlji

*Od monopola do rastakanja \* Budućnost bez budućnosti \* Traži se prisilna dragovoljnost \**

*Demotivizacija kao ključni čimbenik \* Prebacivanje državne odgovornosti na dobru volju uposlenika*

**T**akozvani gospodarski život u Srbiji, za koji se veli da je u tranziciji, odlično pogoduje raznim manipulacijama. Iako se ne zna što, kamo i kako tranzitira, održava se atmosfera »usklađivanja europskim normama«, »usuglašavanja europskom sustavu« itd, pa čak i kada se logika vuče za nos.

Jer, istina je da državni sustav Srbije voli monopole. Dok se glumi kako idemo prema kapitalizmu, sustav nerado ruši monopole. Zaboravljamo pitati zašto u preko 10 godina tranzicije nismo u mogućnosti birati od koga kupujemo struju, fiksnu telefoniju, plin, određene oblike prijevoza i slično. Ako izuzmemo mobilnu telefoniju, kurirske usluge, internet, financijske ustanove – zapravo sve to skupa dosta kasni za nekim primjerima iz okolnih zemalja. A da bude gore, kada se u nečemu napravi demonopolizacija, onda se to tako uradi da se pokopa i ono preostalo zrno smisla.

## SEMANTIKA I ALEGORIJA

Sama riječ komora potječe iz latinskog jezika i označava svod, sobu, duplju, a izraz gospodarska komora vjerojatno potječe od okupljanja poslovnih ljudi u sobama gdje su diskutirali kako pronaći svoj položaj među državnim propisima.

Gospodarske komore staroga tipa služile su u starom socijalističkom sustavu jednoj svrsi, a kao da se baš i ne zna kakvoj svrsi će služiti u novom ure-

đenju Srbije. Naime, iako je Zakon o gospodarskim komorama donijet još u svibnju 2009. godine, puna primjena počet će tek početkom iduće godine, što samo za sebe dovoljno govori o »žurbi« kojom se mijenja Srbija i kako se grabi prema Europi.

A zakon zaista korijenski mijenja situaciju, jer ne samo što ukida dosadašnje monopole, već uopće dovodi u pitanje svrhu postojanja ove institucije. Ako netko pita poduzetnike čemu služi ta institucija, vjerojatno neće dobiti lijep odgovor. Zamisao da gospodarstvo bilo kako utječe na državu postala je iluzijom, a dodatnu virtualnost čini kasta menadžera koji upravljaju komorama bez opipljivih rezultata za obične smrtnike. Nastupi na inozemnim sajmovima preko komore se posebno naplaćuju, oni dotiču vrlo uzak sloj ljudi, pa se najviše toga svodi na čistu birokraciju. Čast izuzetcima koji pokušavaju nešto i uraditi, ali kao činjenica ostaje da najveći broj njihovih financijera nije osjetilo efekte njihovog rada na sebi.

## CEH BEZ PIĆA I KAVANE

Tu dolazimo do ključnog pitanja u cijeloj priči, a to je iz čijeg se džepa do sada plaćao rad uposlenika komore, a iz čijeg će ubuduće. Naime, doprinos za gospodarske komore ubirao se s osnovice radničkih plaća. Dakle, odbijao se od zarade uposlenika koje nitko nije pitao za mišljenje. Apsurdno, ali istinito, prije je došlo do pluralizacije sindikata nego komora.

Naravno, plandujući na procen-tima »niže kaste«, inventivnosti baš nije bilo na pretek. Sada se čini kako će to nestati, članstvo u komori više nije obvezno, pa ni plaćanje onoga za što se ne zna čemu služi. Zasigurno mnogi neće više željeti biti članovi tog kluba. Državni tajnik Ministarstva financija i gospodarstva *Vlajko Senić* (ex SPO član, ex državni tajnik trgovine, turizma i usluga) izjavio je početkom rujna kako Ministarstvo stoji na čvrstoj poziciji da zakon stupi na snagu kako je i predviđeno, usprkos nekim protivljenjima.

## OPORBA SE BUDI

U oporbu ovom zakonu se ubraja naravno sadašnji komorski establišment, koji može očekivati gubitak privilegiranih pozicija, a posljednjih dana se kritikama oglasio predsjednik Gospodarske komore Vojvodine *Ratko Filipović*, koga je podržao i predsjednik Skupštine Vojvodine *István Pásztor* (ex pokrajinski tajnik za gospodarstvo). Spomenuta dvojica su ocijenila kako će nastati problemi u funkcioniranju gospodarskog sustava, te da se to desilo i u regiji.

U tome jasno ima istine, i problemi u funkcioniranju gospodarstva će se zaista osjetiti, ako se zanemare raniji uzroci sličnih problema poput - ratova, hiperinflacije, sankcija, konzeriranja društvenog vlasništva, loše privatizacije, svjetske gospodarske krize, pokušaja državnog puča i nekih drugih sitnica.

Jasno, Gospodarska komora Srbije bila je najglasnija, pa je još prošle godine tražila promjenu zakona, pozivajući se na preporuke EU, koja je Sloveniji i Makedoniji predložila princip obvezatnosti. Ruka ruku mije, birokracija birokraciju grije.

## HORIZONT DEŠAVANJA

No, ako predemo preko te najspornije točke, a to su izvori financiranja, dolazimo do druge ključne točke, a to su novi načini osnutka. Za osnutak nove gospodarske komore dovoljno je skupiti 100 poduzeća (društava s ograničenom odgovornošću i dioničkih društava), a poduzetnicima se s razlogom daje drugi status.

To je zapravo i najzdravija točka cijelog zakona. Recimo, neki jači knjigovođa mogao bi svoje klijente voditi i kao članove komore, kada bi imao motiv za takvo što. A što bi mogao biti motiv, saznajemo iz drugih izvora. Recimo, ako se zamislimo nad time da je uz potporu europskih struktura još 2009. godine utemeljena mađarsko-

REGIONALNA  
PRIVREDNA  
KOMORA  
NOVI SAD

Konsult





gospodarskih komora Bačke, Vojvodine, Subotice itd također ne dobiva specijalan smisao, osim što se postavlja trasa za izgradnju infrastrukture koja će se dati ispolitizirati i koja će umjesto faktora korekcije postati faktor ugradnje.

Dakle, tri godine odgode pune primjene reformskog zakona ipak dočekujemo nepripremljeni, a sigurno je da postoje i oni kojima takvo što odgovara. Veliki sustavi uvijek će naći ulaz do pojedinih ministara, sa ili bez komora. A ministri se više neće morati osvrtnuti, mada niti do sada previše nisu, na mišljenja raznih okupljanja malih poduzetnika.

Ako netko odluči uvoziti mlijeko, a zabraniti izvoz određenih poljoprivrednih proizvoda - to će moći raditi i dalje. Ako netko bude i dalje ostvarivao profit na povećanju razmjenskog deficita - komora ga zasigurno neće moći spriječiti. U zemlji bez nagona za gospodarskim preživljavanjem i promjenom, u sustavu u kojem je svatko svatko kome vuk, i gdje se ne možemo složiti želimo li očuvati zdravstvene, mirovinske, obrazovne ili kulturne institucije, postavljanje stvari u ovakav poredak najmanji je skandal. Zapravo, iznenađenje će biti ako netko uspije nešto korisno uraditi, jer ta mogućnost kao da baš i nije predviđena.

Sve to je još 2009. godine pojasnio tadašnji predsjednik Gospodarske komore Srbije *Miloš Bugarin*, izjavivši kako se teorijski u Srbiji po ovom zakonu može osnovati oko 2.000 komora, uz članarinu od 73 dinara po zaposlenom. U tom trenutku je oko 18.000 poduzeća plaćalo 0,19 posto svih radničkih zarada gospodarskim komorama. Bugarin je zaboravio spomenuti na što je potrošen toliki novac.

Ako uvidimo da je ovaj Zakon o komorama predložilo tadašnje Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvitka, pitanje za tisuću eura glasi: tko je tada bio ministar ekonomije?

Neven Primorac

srpska trgovinska i industrijska komora.

## NAZAD NA POČETAK

Sve ovo nas vodi nazad na pitanje financiranja i osnovne pogreške države. Ako je državi potreban neovisan partner u dijalogu s gospodarstvom, ta institucija zaista ne bi smjela biti financijski ovisna o državi. Ako je državi potrebna administracija koja će zbrajati statistiku proizvodnje i prometa regije, zar nije logičnije da je osnuje sama, a ne od novca radnika. Bilo bi dobro kada bi se znalo što se želi. Ne bi imalo smisla ni da tijelo poput komore opslužuje državni aparat potpuno besplatno, eto iz neke stare navike.

Sve bi ovo imalo smisla kada bi gospodarstvo imalo koristi od komora, a organiziranje pojedinih predavanja i posjeta inozemstvu u današnje vrijeme baš i neće zadovoljiti mnoge direktore i vlasnike poduzeća koji su ionako navikli sami se boriti za preživljavanje. Stoga je neshvatljivo da država gospodarsku komoru tretira kao nevladinu udrugu poput saveza stolnotenisača,

ljubitelja cvijeća ili sportskih rekreativaca.

## (NE)USPJEH GARANTIRAN

Bilo bi za očekivati da se kroz neke olakšice omogući osnova za rad i preživljavanje takvih organizacija, i dati im ipak neki značaj ili makar institucionalizirana savjetodavna uloga. Kada se pogleda kako se danas predstavljaju komore, a to je »omogućivanje realizacije politike kvalitete i ispunjavanje različitih interesnih grupa«, ili »zastupanje interesa« bez definiranja tih interesa, to baš ne zvuči jako uvjerljivo. Nekome će interes biti povećanje uvoza robe, a drugome domaće proizvodnje, nekome rast izvoza, a nekome zaštita resursa i povećanje državnih dotacija. Jasno je da pokušaj da se svi skupe pod istom kapom djeluje neuvjerljivo, jer se ipak proizvodnja razlikuje od trgovine, trgovina od državnog aparata, uvoz od izvoza.

Postavljanje stvari na lokalpatriotizam tipa osnivanja

## TRENTAK PROMJENE

Bilo kako razmišljali o tome, pogoduje li situacija osnutku možebitne hrvatsko-srbijanske gospodarske komore ili ne, da li bi bilo interesa i potpore za takvo što - odluka će se morati donijeti uskoro, jer vrijeme pritiska. Pokušaj stvaranja nečeg sličnog prije desetak godina kroz udrugu gospodarstvenika Cro-business neslavno je okončan, mada je ta udruga čak imala i elektora na osnivačkoj skupštini Hrvatskog nacionalnog vijeća 2002. godine.

Ako se složimo da ta ideja nije realna, ostaje nam druga, a to je da se utemelji uže profilirana regionalna poljoprivredna komora. Poljoprivredi vjerojatno treba drugačiji glas i potpora od dosadašnje komore, a ništa više ne stoji na putu da se takvo što i uradi. No, teško je raditi bez financijske satisfakcije na vidiku, tako da dobre ideje propadaju, a trenutak neumitno prolazi.

MARIJA ŠEREMEŠIĆ, PREDSEDNICA UDRUGE »URBANI ŠOKCI« IZ SOMBORA

# Programi zavise od financijske potpore

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

*Udruga građana »Urbani Šokci« osnovana je 2008. godine.*

*Ova udruga njeguje kulturne i nacionalne običaje bačkih*

*Hrvata, posebno Šokaca. Udruga njeguje očuvanje njihove*

*baštine, specifičnog šokačkog govora, književnost*



Poslije objavljivanje knjige poezije »Tajanstvenosti trag« Stipana Bešlina, zaboravljenog pjesnika iz Bačkog Monoštora, Marija Šeremešić i Udruga »Urbani Šokci« iz Sombora objavit će djela još jednog Monoštorca. Riječ je o svećeniku Josipu Pašiću, koji je pisao romane koji su 30-tih i 40-tih godina prošloga stoljeća bili veoma popularni. U pripremi je i »Reduša«, kuharica starih šokačkih jela. Poslije trogodišnje stanke Marija Šeremešić vraća se i kazališnom radu.

**HR:** Prije nego što nešto više kažemo o planovima vaše udruge da se podsjetimo projekata koje ste realizirali tijekom ove godine. Spomenimo samo Međunarodni simpozij u suradnji s Pasionskom baštinom iz Zagreba, knjigu pjesama Stipana Bešlina, CD »Stare svatovske pisme Šokaca u Bačkoj«.

Knjigu pjesama »Tajanstvenosti trag« Stipana Bešlina uradila sam u suradnji s doktoricom znanosti Sanjom Vulić. Na prikupljanju pjesama za zbirku radila sam tri godine i nakon dugogodišnjeg istraživačkog rada pronašla sam oko 90 posto svih njegovih napisanih pjesama. Moguće da je izostalo samo nekoliko pjesama, a izostale su i reklamne pjesmice za obuću »Bata« u Borovu, jer je arhiva

izgorjela u Domovinskom ratu. Ovom knjigom otvorili smo put za jednu novu biblioteku, čiji su nakladnici Udruga građana »Urbani Šokci«, a biblioteka se zove »Spomenar«. CD »Stare svatovske pisme Šokaca u Bačkoj« značajan je, jer mnoge udruge njeguju izvorno pjevanje, a ne dolaze do izvora starih pjesama. Taj CD urađen je sa svim skupinama podunavskih Šokaca od Brega, Bačkog Monoštora, Sonte, do Bođana. Sljedeći naš zadatak je sve te pjesme notno zapisati s tekstom u jednu pjesmaricu. Udruga građana »Urbani Šokci« ove godine bila je domaćin IX. međunarodnog znanstvenog simpozija »Muka kao nepresušno nadahnuće kulture – Pasionska baština Hrvata u Podunavlju«. Ovaj projekt uradili smo s Pasionskom baštinom iz Zagreba, koja nas je prepoznala kao partnera, a suradnik je bio Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata. Na ovom projektu sudjelovalo je tridesetak predavača, a ovih se dana očekuje tiskanje zbornika radova s ovog simpozija.

Sudjelovanje na međunarodnom okruglom stolu sa »Šokačkom granom« iz Osijeka ove godine je izostalo, a razlog su financije.

**HR:** Knjiga pjesama Stipana Bešlina promovirana je i u Zagrebu, CD sa svatovskim

šokačkim pjesmama u podunavskim šokačkim mjestima. Gdje će još ova dva značajna projekta biti promovirana?

Za desetak dana i knjiga i CD bit će predstavljeni u vinkovačkom muzeju na etnografskom odjelu. Prije »Šokačke večeri« u Sonti, koja je u studenome, svatovske pjesme i zbirka poezije Stipana Bešlina bit će predstavljeni u Sonti. Nakon toga promocija će biti u Baču.

**HR:** Pokraj ovih značajnih projekata, čiji su autor ili organizator bili ove godine vaša udruga i vi osobno, planirate još nekoliko zanimljivih projekata. Koje biste najznačajnije aktivnosti najavili do kraja ove godine?

U suradnji s profesoricom Sanjom Vulić radim na istraživanju književnog rada svećenika Josipa Pašića. To je svećenik iz Bačkog Monoštora koji je prije dvije godine umro u Zagrebu. Nikada nije bio svećenik u Bačkom Monošturu, ali je tijekom svećeničke službe promijenio dvadesetak namještenja, jer je u vrijeme Mađara potencirao hrvatski jezik. Znači, možemo reći da je bio hrvatski rodoljub, a zbog toga je čak bio i u logoru. Pisao je romane koji su u doba 30-tih i 40-tih godina prošloga stoljeća, kada su pisani, bili veoma popularni. Romani su objavljivani i u somborskom listu »Naše novine«. Pročitala

sam dva romana i mogu reći da su tipa romana *Marije Jurić Zagorke* i *Mir-Jam*. Imaju lokalno-povijesnu podlogu.

Primjerice, radnja romana »Kraj našeg Dunava« dešava se u starom dijelu Bačkog Monoštora, a tema je vječna – ljubav između bogatih i siromašnih, odnosno odnos obitelji pri odabiru supruga. Napisao je pet romana i svi oni imaju oko trideset stranica. Sa svim propratnim tekstovima, njegovom biografijom i bibliografijom želimo prirediti jednu knjigu. Na tom materijalu početak rad idućeg mjeseca. Imala sam sreću da sam prije dvije godine neposredno pred njegovu smrt s njim napravila razgovor. Svećenik Josip Pašić bavio se i prevoditeljskim radom, ali će taj dio ostati za neku drugu priliku.

Konačno, ovih dana trebamo predati rukopis kuharice »Reduša« sa starih šokačkim jelima iz Bačkog Monoštora. Ova kuharica treba biti tiskana u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata.

Ukoliko dobijemo potporu Konzulata RH, želja mi je organizirati predstavljanje Konavala u Somboru. Taj dio Hrvatske je možda najnepoznatiji i Hrvatima i ostalim stanovnicima Sombora, a imaju bogatu kulturu i gastronomsku ponudu. **HR:** Za ovakve aktivnosti nije dovoljan samo trud i zalaga-



**nje članova Udruge »Urbani Šokci« i vas osobno, već i konkretna materijalna potpora. Koliko tu imate razumijevanja hrvatskih, lokalnih, pokrajinskih i srbijanskih institucija?**

Imamo potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata i Ministarstva vanjskih poslova Hrvatske. Sredstva dobivamo redovito i na vrijeme, ali su ona nedovoljna. HNV raspisuje natječeaje i sredstva se daju po projektima. Ministarstvo vanjskih poslova dodjeljuje sredstva za godinu dana, ona nisu isključivo vezana za projekte i mogu se koristiti za redovite troškove. Sa Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata surađujemo na raznim projektima i u mnogim našim aktivnostima oni su nam značajni partneri.

Natječeaje raspisuju i Pokrajinsko tajništvo za nacionalne manjine i kulturu i Ministarstvo kulture Republike Srbije. Uglavnom na natječajima za nacionalne zajednice dobivamo sredstva za naše projekte. Od Ministarstva kulture Srbije sredstva smo dobili samo jedanput. Što se tiče Tajništva za kulturu i nacionalne zajednice oni zaprimaju projekte i upućuju se HNV-u, na osnovu čijeg mišljenja se određuju sredstva. Opet dolazimo na to da neke manifestacije dobiju malo veću potporu, nego ovakve kakve organizira naša udruga.

Što se tiče Grada Sombora imamo dobru suradnju i uvijek smo imali potporu za naše manifestacije. Što se tiče natječaja, kao udruga dobivamo sredstva, ali su ona mala. Omladinske udruge objedinjene su kroz Lokalni akcijski plan za mlade, kulturno-umjetnička društva čak imaju redovito mjesečno financiranje, ali ovakva jedna udruga, kao što je naša, još nije prepoznata. Mi nemamo svoje prostorije i nemamo troškova zbog toga, ali su nam sredstva potrebna za istraživački rad, za troškove putovanja, za gostovanja stručnih osoba. Dolaze nam kvalitetni predavači kojima ne

moramo platiti honorare, ali im moramo osigurati put i smještaj. **HR: Kakva je suradnja s institucijama i udrugama u Hrvatskoj, ne samo u smislu financijske potpore, već i kroz zanimanje da se i u Hrvatskoj predstavi dio onoga što radi vaša udruga?**

Godinama surađujemo sa »Šokačkom granom« i oni su bili prvi koji su nas uveli u zajednički projekt Međunarodni okrugli stol »Urbani Šokci«. Oni su dozvolili i da ime tog okruglog stola iskoristimo za naziv naše udruge. Zahvalni smo »Šokačkoj grani« i predsjednici *Veri Erl*, koja je prepoznala mogućnost suradnje s obje strane Dunava. Pripremili smo i zajednički IPA projekt prekogranične suradnje. Projekt je odlično ocijenjen, ali smo bodove izgubili jer mi s ove strane nismo imali adekvatnog aplikanta iz kulture, jer nitko nije htio to prihvatiti. Suradujemo s Udrugom »Šokački rodovi« i Udrugom »Hrvatska žena« iz Vinkovaca. Lijepu suradnju imamo s osnovnom školom u Sesevskim Kraljevcima. Škola producira naše programe i projekte, a njihov ravnatelj je sudjelovao u financiranju knjige »Tajanstvenosti trag«. Veliku potporu imamo i u književnim i crkvenim krugovima u Hrvatskoj.

**HR: Koliko surađujete s drugim šokačkim udrugama i uopće hrvatskim udrugama u Somboru i okolini?**

Hrvatska čitaonica iz Subotice i Udruga »Urbani Šokci« imaju slične programe i dobro surađujemo. Svake godine vodimo recitatore na natjecanjima, sudjelovali smo na njihovim književnim prelima. Rado smo viđeni i uvaženi gosti na mnogima manifestacijama. Posebno je dobra suradnja s Konzulatom i Veleposlanstvom Republike Hrvatske, Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata, NIU »Hrvatska riječ«. Istaknula bih i hrvatsku udrugu iz Stanišića. Njihove i naše manifestacije su srodne i ne samo da smo gosti na njima, već i sudionici, pri-

mjerice na »Danima ikavice« i »Danima Vladimira Nazora«. Što se tiče suradnje s udrugama podunavskih Šokaca tu je problem što smo mi jedina šokačka udruga koja je izvan šokaštva, iako bi se možda iznenadili kada bi utvrdili podatak koliko Šokaca živi u Somboru, ali su oni izmješteni iz samog centra te kulture. Što se tiče šokačkih mjesta mi svi jedni drugima gostujemo. S udrugom »Tragovi Šokaca« iz Bača imamo srodnije programe, jer se i oni počinju time baviti. Znači tribine, predavanja – po čemu imamo zajedničku crtu.

**HR: Kada se gleda brojčano čini se da udruga koje okupljaju Hrvate, hrvatske Šokce ili Bunjevce ima dosta. Međutim, kakav je vaš utisak - koliko su te udruge svojim programima i aktivnostima kadre privući ljude, naročito one mlade koji sve to trebaju nastaviti?**

Moje mišljenje kao pedagoginje i dugogodišnje prosvjetne radnice je da naše udruge ne nude puno mladima. Mladima treba nešto novo, brzo i odmah. Njima treba jako brza izmjena programa, njima treba nuditi izvor, treba im dati kreativnu slobodu. Sama tradicija nije svima zanimljiva i sve manji broj mladih sudjeluje u tome. Ako bi se mladi educirali kroz edukativne radionice našlo bi se desetak njih koji bi se izdvojili. Dođi i igraj ono što ti ja kažem - mislim da to mlade danas ne zadovoljava. Nemaју oni strpljenja čekati da mi ostarimo da bi oni došli na naše mjesto. Problem je u tome što se veliki broj ljudi možda, pod navodnicima, boji prepustiti donošenje odluka mladima. Potrebno je puno inovacija, puno razumijevanja za njih, povjerenja da im damo priliku da snose odgovornost i da se pokažu.

Željela bih ovdje istaknuti da je moje veliko zadovoljstvo što sam za 35 godina rada u prosvjeti i 15 godina rada u amaterskim društvima osposobila tri mlade djevojke koje su nastavile raditi ono za što sam ih pripremala. To su *Lea Jevtić*,

*Bojana Jozić i Dejana Jakšić.*

**HR: Od 2008. godine vodite udrugu »Urbani Šokci«. Međutim, imali ste velikog uspjeha kao redateljica, ali vas već duže vrijeme nema u toj ulozi. Planirate li nešto?**

Počela sam 1968. godine. Bili su to razni programi – od dječjih bajki, natjecanja, rada u somborskim školama, sudjelovanja u somborskom kazalištu, priznanja. Sve je to bio poticaj da ja prije 12 godina krenem u Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu »Vladimir Nazor« s dramskom sekcijom. Njima je trebao netko tko će obnoviti rad dramske sekcije, a za mene je bio izazov raditi pučku komediju, koju do tada nisam nikada radila. U Hrvatskoj matici iseljenika imali smo dugogodišnju obuku pod vodstvom redateljice *Nine Kleflin*, koja me je prilikom ljetosnjeg susreta nagovarala da obvezno moram ponovno raditi i da je vrijeme da napravim iskorak prema suvremenijoj komediji.

Prijateljstvo s piscem *Mirom Gavranom*, njegovom suprugom i sinom je veliko i oni mi daju mogućnost lakšeg odabira tekstova. Sada je samo na meni da odlučim. Mogu kazati da imam nešto u planu i mislim da ću ove jeseni započeti rad. Definitivno se vraćam kazališnom radu i to poslije tri godine. Prije tri godine postavili smo predstavu »Oporuka« i mislim da je »Oporuka« i »Albin birčuz« vrhunac mog stvaralaštva s dramskom sekcijom HKUD-a »Vladimir Nazor«. Ni glumci ni ja nismo savršeni, mi smo bili amateri koji su pokušavali svake godine dići ljestvicu više prema kvalitetnijem izvođenju. Pučka komedija mnogo je prepoznatljivija u Hrvatskoj nego kod nas. Mi želimo zadržati onaj sirovi narodni smisao za komediju i za procjenu situacija i komediju situacija koje su proistekle iz života. U svim našim pučkim komedijama, sve do »Oporuke«, uvijek smo imali jedan od elementa bunjevačke tradicije, koji je povezan s tekstovima.



U SUBOTICI ODRŽAN SEDMI HOSANAFEST

# Tko pjeva, duplo moli



Nagrada publike pripala je VIS-u »Ritam vjere«



Nagrada štićenika zajednica Hosana za VIS »Imakulata«



Pobjednici: VIS »Matheus«

»Uzdam se u Tebe« naziv je pobjedničke pjesme sedmog Festivala hrvatskih duhovnih pjesama Hosana. Pjesmu su izveli članovi VIS-a »Matheus« iz Bizovca, glazbu je skladala Sandra Lovrinčević, a stihove pjesme je napisao vlč. Marin Knežević. Festival je održan u prošlu nedjelju, 23. rujna, u subotičkoj Dvorani sportova pod geslom »Jer, kad sam slab, onda sam jak«.

Sav prihod od prodaje ulaznica, CD-a i DVD-a odlazi za potrebe Humanitarno-terapijske zajednice za pomoć ovisnicima »Hosana«, koja djeluje na tlu Subotičke biskupije. Generalni pokrovitelj Hosanafesta je bila Zagrebačka županija, a zamjenik župana Rudolf Vujević je uručio priznanje najboljima, statu loga festivala, djelo dizajnerice iz Subotice Durdice Orčić.

Pred više od 2.000 gledatelja nastupilo je 15 izvođača koji su došli iz: Madžareva, Novog Marofa, Zagreba, Zenice, Osijeka, St. Poltena, Gromiljaka, Sarajeva, Subotice, Tugare, Omiša, Dugog Sela, Đakova, Petrovaca, Vrpolja, Vukovara i Bizovca.

## DUHOVNA GLAZBA SE TREBA DALEKO ČUTI

»Dobili smo glavnu nagradu, koju glasovanjem dodjeljuju svi izvođači, za našu pjesmu 'Uzdam se u tebe'. Mi smo ovdje već više puta nastupali, rado dolazimo, imali smo prije nekoliko godina i pobjedu s pjesmom 'Slavi boga našega', ali nije sve u pobjedi, slavi se Bog u svim srcima. Veliki je poticaj za dolazak ovdje bio i ovogodišnji moto festivala, to je jedna od velikih poruka. Mislili smo da imamo pjesmu s kojom možemo poslati poruku da se možemo uzdati u Boga kad god smo slabi«, kaže Sandra Lovrinčević, voditeljica grupe »Matheus«, koja nije krila radost zbog osvojene nagrade.

28. rujna 2012.



## MANIFESTACIJA

»Što se tiče rada s grupom, uvježbavam glasove, a isto tako pišem glazbu i tekstove.

Mi smo grupa koja djeluje već desetak godina i imamo iza sebe puno nastupa na svim hrvatskim festivalima duhovne glazbe, gdje smo također osvojili nekoliko nagrada. Izdvojila bih onu na Uskrs festu 2010., ali nisu nagrade ono što nas potiče, svoje smo pjevanje shvatili više kao službu, jer znamo da je pjevanje dvostruka molitva i time smo nastojali prenositi Božju riječ kroz glazbu. Duhovna glazba postaje sve više popularna u Hrvatskoj, traži svoje putove i organizacijom raznih festivala dolazi do izražaja, a može se čuti i u raznim radijskim programima. Takve pjesme puno pružaju vjernicima i mislim da se duhovna glazba treba daleko čuti, jer Božja riječ nosi velike poruke«, kaže Sandra Lovrinčević zahvaljujući se Bogu i na tome što postoji zajednica »Hosana«, koja se bori protiv raznih vrsta ovisnosti.

Svoju radost nisu krili ni članovi grupe Aid band »Glasnici« zbog osvojene prve nagrade stručnog prosudbenog povjerenstva za pjesmu »Nek' mu pjeva svijet«. Članovi stručnog povjerenstva su bili glazbenici Kristina Križan, Iva Jegić i Miroslav Kujundžić. Grupu »Glasnici« čine dugogodišnji prijatelji Slaven Katić iz Vukovara, Zvonimir Kalić iz Vrpolja i Boris Dević iz Subotice, koji su se okupili oko ovog uspješnog glazbenog projekta kao izvođači, dok je glazbu skladao Viktor Kesler, a stihove je napisala Josipa Dević.

»Jako sam sretan zbog nagrade, ali želio bih akcent staviti na prijateljstvo. Na zajedništvo nas braće i sestara koji pjevamo duhovne pjesme, koje se moglo vidjeti na festivalu kada smo podržavajući jedni druge svojim glasovima slavili Gospodina ne dajući prednost nagradama, nego ljubavi i vjeri u Boga. Tako je nastao i bend 'Glasnici', kao produkt prijateljstva i zajed-

ništva u Kristu«, kaže Slaven Katić.

### VELIKA OBITELJ

Nagradu za najbolji tekst osvojila je Josipa Dević iz Subotice za pjesmu »Glasnici Božji«, koju je izveo VIS »Apostoli mira«.

»Sudjelujući na festivalima duhovne glazbe dobijete prigodu upoznati, družiti se i postati član jedne velike, posebne obitelji, pa su suradnje neka-ko prirodan slijed okolnosti. Tako je bilo i s 'Apostolima mira' i njihovom voditeljicom Ksenijom Abramović. Radi se o mladim, vrijednim ljudima iznimnih vokalnih sposobnosti, koji doista svojim radom i opredjeljenošću da svoj život temelje na duhovnim vrijednostima pokazuju kako nije teško slijediti Krista i drago mi je da

nagrađeni tekst 'Glasnici Božji' baš oni pjevaju«.

Nagrada štićenika zajednice Hosana pripala je VIS-u »Imakulata« iz Gromiljaka za pjesmu »Kristov mir«, glazbu je skladao Josip Vukoja, a autorice stihova su Vedrana Slišković i Monika Komšić.

»Dolazimo iz župe Gromiljak kod Kiseljaka, VIS 'Imakulata' dvije godine pjeva pri župi, počele smo pisati pjesme koje su se nizale, ova nagrada nam puno znači, a ovdje smo došle slaviti Boga. Organizacija festivala je odlična, a svaka pjesma izvedena na Hosanafestu ima svoju duhovnu poruku. Divno je gledati i slušati sve ove mlade, a tko pjeva, duplo moli«, kaže njihova voditeljica sestra Marinela Zeko.

Nagrada publike je pripala VIS-u »Ritam vjere« iz Subotice za pjesmu »Ljubi

Boga svoga«. Glazbu je skladao Viktor Kesler, a stihove je napisala Josipa Dević.

»Svi smo uzbuđeni, to je poticaj za daljnji rad, a ovo je prvi festival na koji smo se prijavili. Naš sastav je nastao 2009. i kroz pjesmu slavimo Gospodina. Bilo je ovo divno druženje, a ponovno se pokazalo da mladi vole duhovnu glazbu«, kaže voditeljica »Ritma vjere« Elizabeta Nađ Kanás.

Predsjednik Organizacijskog odbora Hosanafest vlč. dr. Marinko Stantić istaknuo je kako je i ove godine podignuta razina kvalitete ove manifestacije, te da se festival svake godine mora dokazivati ili čak premašiti razinu koja je zacrtana.

Voditelji programa na ovogodišnjem Hosanafestu bili su Nevena Mlinko i Petar Pifat.

Zvonko Sarić



Nagrada stručnog povjerenstva pripala je AID BAND-u »Glasnici«



Nagradu za najbolji tekst osvojila je Josipa Dević



IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU (XXVII. DIO)

# Biser srednjovjekovne crkvene arhitekture – Dombo

Piše: dr. Zsombor Szabó

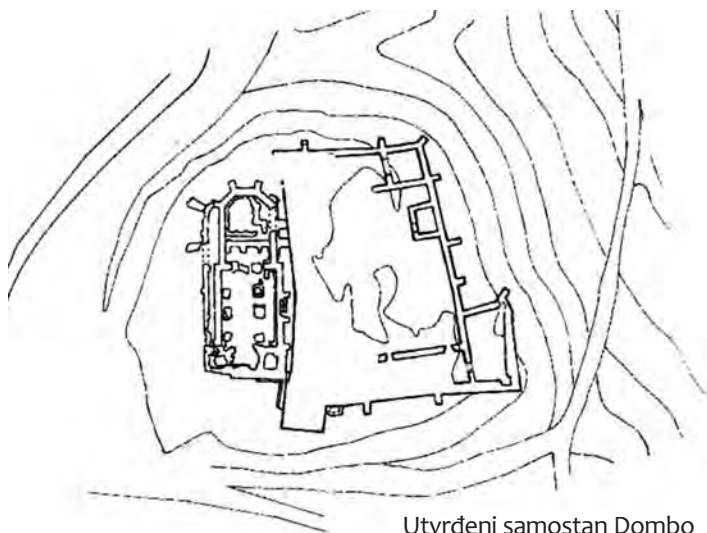
Mnogo je publikacija o manastirima na Fruškoj gori koji pripadaju Pravoslavnoj crkvi, a koji su većinom nastali u XVI. stoljeću. Neki čak govore kako je to srpska Sveta gora. O manastirima, bolje rečeno samostanima, koji su postojali prije ovih nemani riječi. Na primjer, u literaturi ćete naići na manastir Novi Rakovac, ali o arheološkim ostacima na lokaciji zvanom Stari Rakovac nema niti jedne riječi. A tu je bio podignut jedan od prvih srednjovjekovnih samostana, koji je bio najbogatiji u tom razdoblju u Srijemu. I dan-danas postoje impozantni ostaci samostana i tvrđave. Radi se o naselju i samostanu u srednjem vijeku nazvanom Dombo (Dumbo).

## NA HODOČASNIČKOM PUTU U JERUZALEM

Dombo se prvi put spominje u dokumentima 1237. godine u osnivačkoj povelji cistercijske opatije koju osniva hrvatsko-ugarski kralj Bela IV. na

da je osnivana ranije. Osnivači su bili benediktinci, prvi katolički red koji se pojavio na tlu Ugarske Kraljevine. Laszlo Koszta<sup>1</sup> tvrdi kako je Dombo osnovan na hodočasničkom putu koji je vodio prema Jeruzalemu, znači prije Prvog križarskog rata. U nedostatku svratišta služio je kao konačište hodočasnicima. On isto tvrdi kako je imao neke veze i s istočno-grčkom crkvom samim tim što je bio posvećen svetom Đorđu, koji je bio omiljeni svetac u bizantskoj (pravoslavnoj) crkvi. Kada je samostan prvi put spomenut u navedenoj povelji kralja Bela IV. već je pripadao benediktincima. Neki izvori spominju i crkvu posvećenu Blaženoj Djevici Mariji koja se nalazila u blizini ovog samostana, što pretpostavlja postojanje i ženskog samostana na ovoj lokaciji.

U blizini ostataka samostana pronađena je jedna kujundžijska radionica iz XII. stoljeća sa sedamnaest komada kovanih slika (ikona) zajedno s kalupima. Isto su tu pronađeni pećnjaci s kraja



Utvrđeni samostan Dombo

lokaciji Belakut (Belafons) koja je kasnije preseljena na kamenu hrid Petrovaradin. Samostan Dombo se ubraja u susjedске posjede ove novosnovane opatije, što znači kako je ona tada već postojala, što ukazuje na to

XIV. stoljeća što ukazuje da su tu bile stambene kuće visoke kulture stanovanja. Zapravo <sup>1</sup>Laszlo, Del-Magyarország egyhazi topografijája a kozepkorban. In: A kozepkori Del-Alfold es Szer, szerkesztette Kollar Tibor, Szeged, 2000.



Ostaci samostana i župne crkve u podgrađu

se samostan nalazi na jednoj gradini gdje je najvjerojatnije postojalo i naselje. Dombo je spadao u najbogatije benediktinske opatije, i kada na teritoriju Ugarske Kraljevine ovaj red polako osiromašuje, ona se još održava i spada u najbogatije. Koncem XIV. stoljeća njeni godišnji prihodi se cijene na 300 zlatnika. O bogatstvu samostana govori činjenica da su stariju ranoromaničku crkvu porušili i na njenom mjestu izgradili novu samostansku crkvu u gotičkom stilu. Početkom XV. stoljeća od mačvanskog bana Janosa Marota dobije i prihode od skelarine rječnog prijelaza Svetog Martina koji se nalazio u Bačkoj županiji. Sredinom XV. stoljeća toliko su osiromašili da su bili primorani obratiti se Papi za pomoć. Dombo se 1473. godine pojavljuje kao utvrđeni samostan – tvrđava, koji pripada

Srijemskoj biskupiji. Utvrđeni Dombo je borbom pao u turske ruke 1525. godine. Kao arhitektonsko djelo u našoj zemlji iz doba romanike odnosno gotike pored Arače, samostan Dombo je najočuvaniji i najistraženiji, a sudeći po rezultatima višedesetljetnih iskapanja (*Sándor Nagy* i *Nebojša Stanojević*) prvobitna samostanska crkva građena u romaničkom stilu je srušena, da bi na njenom mjestu bila građena manja crkva u gotičkom stilu i groblje s 30 grobova, grobni prilozi potječu iz XI. stoljeća. Sándor Nagy je na 200 metara od samostana pronašao i ostatke zida, pretpostavljao je da je to dio ženskog samostana, ali u nedostatku sredstava lokacija nije istražena. U podgrađu je pronađeno naselje koje je pripadalo samostanu gdje je pronađen i ostatak župne crkve posvećene svim svetima.



# Ambetuš (I. dio)



Ambetuš je u čeljackom salašu natkriveno mjesto između kujne i špajca, ispod uzdužnog zida u avliji i u istoj ravni je s pragovima ovi odaja. Pokriven je nastrojicom i može biti spridne strane otvoren, ograđen i zatvoren. Ako su sobe salaša nasipane onda je ambetuš niži za jednu-dva basamaga priko koji se ide u »kuću«. Ulaz u ambetuš spolja ravan je sa zemljom ili je nasut za jednu basamagu naspram ulaza u »kuću«. Taj ko je smislio i napravio ambetuš nije doživio da vidi za čega su ga sve vrimenom hasnirali, osobito kad su ga sprida zatvorili u salašima »na tri zida«.

Obzirom da niko nije napravio čeljacku nastambu bez falinge, tako je i ambetuš u salašu »na dva zida«. Pošto je krov ambetuša nastavljen na krov salaša strija mu je morala imati pad najmanje 45°, zato je ulaz pod ambetuš nizak i čeljad su morali saginjati glavu kad su išli ispod grede ambetuša.

## NASTANAK AMBETUŠA

U pustari su posli zemunice počeli praviti ode već po izgledu

opisivane salaše na dva uzdužna zida i sa tri odaje. To su još i u XX. viku sačuvani salaši (salaš *Gerarda-Tome Stantića* u Đurđinu [po sićanju moje mame srušen je posli I. svickog rata] i *Tomice Vojnić-Mijatov* u Maloj Bosni, nuz Mali tavankucki put [srušen je 2004.]). Taki salaš bio je dosta čeljadima za zakrilje od nevrimenta i za otpočinak.

Iako je život u salašu bio napridniji friško su mu uočili manu. Zimi se u njemu na tismom mjestu moglo podneti spremanje i zgotavljenje ila (jela), ali u vrućini lakše ga bilo skuvat napolju. I napolju je reduši često zasmeto vitar ili kiša, pa je vrime nametnilo potrebu za kujnom. Nju su najlakše napravili nuz spoljni zid na zaodu (dolnjaku). Taka kujna sačuvana je na Stantić i Mijatov salašima. Posljednju sačuvanu kujnu sam usliko (fotografisao), a posli samourušenja o njoj smo napravili građevinski crtež.

Kujna spolja bila je velika pomoć ali je friško pokazala i falingu. Kad se iz nje nosilo zgotovljeno ilo po kiši se pokvasilo. Da se to ne dešava striju su proširili nastrojicom širokom ko kujna i dugačkom

do ulazni vrata. Najlakše njim je bilo pokriti je kupovnim cripom, pa je podikoj šporoš pokrio trskom. S pridne strane građa nastrojice potpačena je sa nikoliko dračovi stupova. Uvidili su da sa malo posla pridni zid može po cijeloj dužini pokriti nastrojicom, a za bolje hasniranje pokrivenog mjesta reduši su kod zabata na gornjaku pod nastroji-

com napravili špajc. To je jedan od mogućih načina kako je nastao ambetuš, a sa njim i salaš »na dva zida«.

Vrimenom, ali dobrim posli početka odranjivanja domaće živine u stajama, u ambetušu je podesno mjesto uočio i dida ili bačo koji je namjestio krevet nuz vrata u »kuću« i na njemu noćivo, pa je za dvoje-troje dice oslobođen njegov krevet. Noćom na najmanju uzbunu nemira josaga u staji, osobito konja, dida često lak na snu ustao je i napravio reda. Dešavalo se da je noćom marva razvalila kotlat i izašla u ravan za krovom vodiljom. Na to se uzbunio makar jedan ker, a sa njim i druge vaške, pa je dida uzbunio i čeljad i marvu su časkom spratili ju korlat. U ambetušu je doteklo više mjesta reduši kad je radila sa mlikom, zakuvavala tisto za ilo, ostavljala dunc i sl. Doteklo je mjesto i čeljadima da od prolića do kasne jeseni i po nevrimentu idu (jedu). Više sitni poslova su obavljali i po kiši, a posli su strv lakše spremali neg iz sobe.

Sve češće hasniranje ambetuša pokazalo se da ga mogu još bolje hasnirati ako mu otklone manje falinge.

## SA ROGLJA

### Rovaš na guskama

Uušorenim salašima i na paši u atovima često su se izmišale guske bilog perja. Da među komšincama ne bude razmirica koja je čija guska skontali su da ih rovaše. Dogovorile su se koja će i kako rovašiti guščice čim se izležu. Jedna je za rovaš izleženom guščetu na nogi ocikla nokat livog spoljašnjeg prsta, druga je malo zasikla kožnu landru između sridnjeg i livog prsta, treća je ocikla nokat stražnjeg prsta itd. Svaki rovaš je bio drugačiji, a može napraviti desetak i više rovaša. Po rovašu su bez dvojbe razlučile guske.

Tako su rovašile jednake bile ili lugave pučke i patke. Kokoške i pvice su poznavali po izgledu i oni su se mišali samo među bližim komšinskim salašima. Morkače se nisu rovašile jer su se znale izleći u gustišu oko salaša pa je kvočka na salaš dovela operjavane piliće koji nisu za rovašenje.

Kad su tili zaklat morkaču dovali su pilež na ranu (ilo), a morkače su vaćali halom (mrižom) za golubove ili ih poklapale uokvirenim opletenim drotom.

## SUBOTIČKA TVORNICA »SIGMA« PRED STEČAJEM

# Dobro uigrani načini privatizacije

*Podnijet ćemo prijavu tužiteljstvu, pa da vidimo hoće li nova vlast, kako je obećala, raditi na borbi protiv kriminala i korupcije, i hoće li sada institucije države raditi svoj posao, kaže Milan Popović*

P oput brojnih primjera neuspjelih privatizacija u kojima je razoreno domaće gospodarstvo, i »Sigma« je nekada ugledno subotičko poduzeće koje odbrojava svoje posljednje dane. Ova tvornica za proizvodnju uređaja za željezničku signalizaciju i komponenti tzv. male elektronike u svoja najbolja vremena upošljavala je oko 700 radnika, u vrijeme privatizacije 2007. godine zaposlenih je bilo 202, a od tada svakim danom je bilo sve manje posla i sve manje radnika, te ih je danas svega 35.

## NAŠE PRIVATIZACIJE

»Sigma je klasičan primjer naših privatizacija u kojima se tvornice

na 90.000 eura, a ne vrijede niti pola od toga«, kaže predsjednik Gradskog vijeća Samostalnih sindikata *Milan Popović*.

Sigmu je prije pet godina kupilo šabačko poduzeće za proizvodnju, trgovinu i usluge Galeb Group po cijeni od 44 milijuna dinara (euro je bio oko 80 dinara), a prema prospektu Agencije za privatizaciju kapital tvornice bio je procijenjen na oko 180 milijuna dinara. Inače, vlasnik Galeb grupacije je *Radoslav Veselinović*, nekadašnji predsjednik Gospodarske komore Srbije. Prema podacima Narodne banke Srbije Sigma je danas u blokadi od 75 milijuna dinara, a računi cijele Galeb grupacije također su blokirani na dugovanja od 563 milijuna dinara. Najveći vje-

prijetnju štrajkom. »Došli smo u situaciju da se ne možemo više izboriti za naše plaće, jer ako i tužimo vlasnika nećemo imati od čega ih naplatiti«, ističe jedan od radnika *Novak Mandić*. Budući da ne vide više svoju budućnost u Sigmu, i više ne vjeruju obećanjima da će im biti isplaćene plaće, radnici su predložili da im vlasnik isplati otpremnine po zakonu i da napuste tvornicu kao tehnološki višak, ali vlasnik tvrdi da niti za takav program nema novca.

## SUMNJE

S druge strane, radnici sumnjaju da je u postupku privatizacije bilo nepravilnosti i kriminalnih radnji, te najavljuju podnošenje kaznenih prijava protiv vlasnika. Oni, naime, navode da je postupak dokapitalizacije urađen tako da se izigra i prevari Agencija za privatizaciju. Naime, vlasnik je bio u obvezi investirati oko 500 tisuća eura u Sigmu, a to je učinio tako što je Agenciji za privatizaciju prikazan dokument prema kojemu je kupljen novi stroj za brizganje plastike vrijednosti 350.000 eura. Predsjednik štrajkačkog odbora *Rado Korać* navodi, međutim, kako je taj stroj najprije prodan jednoj lizing kući, pa onda bio ponovno otkupljen na otplatu, te ponovno prodan. Ispostavilo se da je u Sigmu stigao već korišten, s 2.000 radnih sati, a kupcu je na koncu prodan za 97.000 eura. Prošle godine izvršena je i procjena imovine za koju radnici sumnjaju da je vjerojatno napuhana, jer je na temelju te procjene porez na imovinu s oko sto tisuća dinara deset puta uvećan,

odnosno narastao na 1.300.000 dinara.

Inače, Sigma je osnovana 1923. godine kao poduzeće koje je pripadalo Željeznici i radilo na održavanju, da bi se 1963. osamostalilo, kada prelazi na novu lokaciju u Aleksandrovo i počinje se baviti i drugim programima – termostatikom, mikroprekidačima, kao i proizvodnjom novih proizvoda za potrebe Željeznice, poput skretničkih sprava, signala, rampi za putne prijelaze. »Jedini smo proizvodili rampe koje su bile atestirane i prihvaćene od strane Željeznice još u Jugoslaviji. Takve branike nitko nije proizvodio i oni se upotrebljavaju i danas. Jedini smo proizvođači termostata u Srbiji u ovih posljednjih 40 godina, ali nikada nije investirano da se proizvodnja unaprijedi, da se proizvodi malo osuvremenene. Nekada smo opskrbljivali termostatima najvećeg proizvođača bojlera slovenački Tiki, ali vremenom, kad se raspala Jugoslavija, izgubili smo tržište«, kaže jedan od radnika *Josip Purčar Vojnić*.

Štrajkački odbor Sigmu navodi da je većina tvrtki u vlasništvu Galeb grupacije u gubicima, jer su međusobno jedna drugoj bile garanti za podizanje kredita, stoga u sindikatu vjeruju da postoji mnogo razloga za sumnju na kriminal i korupciju. »Podnijet ćemo prijavu tužiteljstvu, pa da vidimo hoće li nova vlast, kako je obećala, raditi na borbi protiv kriminala i korupcije, i hoće li sada institucije države raditi svoj posao ili će nastaviti kao i do sada«, kaže *Milan Popović*.

S. Mamužić



Konferencija u sindikatu

kupuju zbog nekretnine, uzimaju se krediti, zadužuju poduzeće i na koncu ide u stečaj, a novac je negdje otišao. Premda, ako netko želi znati gdje je otišao novac od podizanih kredita to se uvijek može utvrditi. Ali to je razrađena forma, i svi to znamo i vidimo. Naprave se dilovi s procjeniteljima, vrijednost nekretnine se procijeni više od stvarne kako bi se digao veći kredit. Tako su i u 'Sigmu', primjerice, objekti kantine i porte bili procijenjeni

rovnicu su banke, koje svakog dana mogu pokrenuti stečaj radi naplate dugovanja.

Od 35 zaposlenih u Sigmu, 25 njih je u štrajku već mjesec i pol dana jer im nisu isplaćene četiri plaće, a budući da s poslovođstvom tvornice ne mogu postići nikakav dogovor, grupa radnika obratila se za pomoć medijima. Oni kažu da su ovih posljednjih pet godina svaku plaću, čiji je iznos bio čak i manji od najmanjih zagarantiranih, izvlačili uz



## XI. DANI BALINTA VUJKOVA SREDINOM LISTOPADA U SUBOTICI

# Nagrada za životno djelo Milovanu Mikoviću

Manifestacija će i ove godine ponuditi bogat program namijenjen svim dobnim skupinama

Stoljetne obljetnice hrvatskih književnih velikana iz Vojvodine, među kojima su *Ante Evetović Miroljub*, *Ante Jakšić*, *Ivan Kujundžić* i *Balint Vujkov* bit će glavna tema XI. dana Balinta Vujkova, koji će se održati 18. i 19. listopada u Subotici u organizaciji Hrvatske čitaonice, u suorganizaciji subotičke Gradske knjižnice i uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Program će i ove godine ponuditi bogat sadržaj namijenjen svim dobnim skupinama. Program za djecu pod nazivom »Narodna književnost u školi« okupit će djecu u dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« u četvrtak, 18. listopada s početkom u 13 sati kada će, po tradiciji, narodne pripovijetke Balinta Vujkova ispričati na

svoj način učenici koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Ove će se godine predstaviti vrlo modernom dramatizacijom narodne pripovijetke učenici OŠ »Ivan Milutinović« iz Subotice i djeca iz vrtića u Maloj Bosni. Njima će biti predstavljena i najnovija knjiga poezije za djecu *Josipa Dumendžića – Meštra* »Čudan ovaj bili svijet« u izdanju Hrvatske čitaonice.

Poslijepodne, u 15,30 sati, započinje stručni skup u čitaonici Gradske knjižnice koji se nastavlja i u petak a u kojem sudjeluju eminentni stručnjaci iz književno-jezičnog područja iz Hrvatske, Mađarske, Austrije i Vojvodine. U četvrtak navečer u 19 sati bit će predstavljene dvije najnovije knjige s pripovijetkama koje je zapisao Balint Vujkov, a koje sadrže bunjevačke i hrvatske pripovi-

jetke iz Austrije. Iste večeri će biti predstavljena i »Teovizija«, nakladnik iz Zagreba.

U petak u 9 sati nastavlja se stručni skup, a navečer u 19 sati bit će popularna multimedijalna večer na kojoj će biti predstavljena knjiška produkcija »Od Dana do Dana«, a prvi put bit će proglašena najbolja knjiga za 2011. godinu, dodjelom nagrade »Emerik Pavić« koju je ustanovio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Organizacijski odbor je donio odluku o dodjeli nagrade za životno djelo »Balint Vujkov – Dida« na području književnosti koja će ove godine biti dodijeljena književniku *Milovanu Mikoviću*, a nagrada će mu biti uručena na multimedijalnoj večeri.

Bit će ovo prigoda da se o stotoj obljetnici rođenja najve-



ćeg sakupljača hrvatske narodne književnosti na ovim prostorima, na njegovu bistu u »Parku književnika« kod stoljetne subotičke Gradske kuće, položi vijenac i tako iskaže poštovanje i divljenje prema životnom djelu Balinta Vujkova.

D. B. P.

## MEĐUNARODNA KONFERENCIJA OKUPILA MUZEALCE U SUBOTICI

## Kulturni putovi secesije

Skup održan u okviru IPA projekta gradskih muzeja Subotice i Kinkunhalasa

Subotica je početkom tjedna bila domaćin dvodnevne stručne konferencije pod nazivom »Kulturni putovi – secesija«, koja je okupila muzealce iz Srbije, Mađarske i Hrvatske. Tema secesije obrađena je na ovom skupu u različitim aspektima od klasične do primijenjene umjetnosti, a bilo je riječi i o turističkim potencijalima secesijske kulturne ponude u regiji.

»Subotica je po svojim secesijskim građevinama i elementima poznata u cijeloj Europi, stoga smatramo da je to važna tema. Konferencija je bila prilika razmijeniti iskustva i poza-

baviti se problematikom koja nas povezuje, ali i zainteresiranoj publici pružiti mogućnost da proširi svoja saznanja o ovoj

temi«, kaže koordinatorka konferencije *Olga Kovačev-Ninkov* iz subotičkog Gradskog muzeja.



Od stručnjaka iz Hrvatske na konferenciji su sudjelovali predstavnici Muzeja za umjetnost i obrt iz Zagreba – *Marija Tonković* i *Vanja Brdar Mustapić*, kao i ravnatelj Muzeja Slavonije iz Osijeka *Grgur Marko Ivanković*.

Međunarodna konferencija održana je u okviru IPA prekograničnog projekta između gradskih muzeja Subotice i Kinkunhalasa u Mađarskoj, u okviru kojeg će biti istraženo i predstavljeno nekoliko segmenata vezanih za povijesno, umjetničko, arheološko i etnološko blago ovoga područja. Projekt traje do kraja 2013. godine.

D. B. P.

## IZLOŽBA »NO LIMITATIONS« U LIKOVNOM SUSRETU Nova čitanja galerijskog fonda

Večeras (petak, 28. rujna), u 18 sati, u Modernoj galeriji »Likovni susret« bit će otvorena izložba »No limitations: Nova čitanja fonda Moderne galerije »Likovni susret«. Izložba je rezultat zajedničkog rada kustosice *Nele Tonković* i osmero suvremenih subotičkih umjetnika mlađe generacije: *Ksenije Kovačević*, *Maje Rakočević-Cvijanov*, *Vanje Subotić*, *Srđana Milodanovića*, *Biljane Stanimirović*, *Lee Vidaković*, *Slavena Gabrića* i *Spartaka Dulića*.

Svaki od umjetnika zamoljen je odabrati po tri djela iz cjelokupnog fonda Moderne galerije »Likovni susret« (po jedno iz zbirke slikarstva, grafike, i skulpture i keramike). Umjetnicima selektorima na raspolaganju su bile jedino reprodukcije djela iz fonda (1400 umjetnina) i podaci o autorstvu. Pored odabiranja djela, umjetnici selektori imali su zadatak svoj izbor obrazložiti u formi teksta. Izložba se, dakle, sastoji od odabranih djela i obrazloženja za svako od njih.

Namjera izložbe ukazati na mehanizme percepcije umjetničkih djela u situacijama u kojima je promatračima dostupno samo vrlo

### GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO I IMOVINU – SLUŽBA ZA GRAĐEVINARSTVO

U skladu s člankom 50. zakona o planiranju i izgradnji (»Službeni glasnik RS«, br.72/09, 81/09-ispravka, 64/10-US i 24/11) i čl.60-73. pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade planskih dokumenata (»Službeni glasnik RS«, br.31/10,69/10 i 16/11 oglašava

#### JAVNI UVID u

- NACRT PLANA GENERALNE REGULACIJE V. ZA SJEVERNI DIO ZONE »PALIĆ« I DIO ZONE »RADANOVAC«

- NACRT PLANA DETALJNE REGULACIJE ZA DIO PROSTORA »BANJE PALIĆ« SJEVERNO OD OMLADINSKOG JEZERA I IZVJEŠTAJA O STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA PLANA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

- NACRTA IZMJENA PLANA DETALJNE REGULACIJE ZA DIO PROSTORA »BANJA PALIĆ« NA PALIĆU I IZVJEŠTAJA O STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Javni uvid može se obaviti od 2. listopada do 1. studenoga 2012. godine, radnim danima od 8-14 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg Slobode 1.

Zainteresirana pravna i fizička lica mogu izvršiti uvid u Plan i dobiti informacije o Planu u Gradskoj upravi Subotice, u Službi za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 202-1.

Primjedbe na planirana rješenja u tijeku javnog uvida, mogu se u pisanoj formi dostaviti Službi za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 14 ili 15), do 1. studenoga 2012. god.

Javna sjednica Komisije za planove održat će se 14. studenoga 2012. god. u 13 sati u zgradi Stare gradske kuće (u Plavoj dvorani), Trg Slobode br.1. Pravna i fizička lica mogu pred Komisijom za planove obrazložiti svoje primjedbe koje su u pisanom obliku poslane tijekom javnog uvida.

malo podataka o nekom djelu, odnosno pokazati kako se formira sud promatrača o umjetnosti kada se ona izlaže bez detaljnijih objašnjenja o njenom nastanku, okolnostima unutar kojih traje, mogućoj važnosti i, uopće, bez ikakve kontekstualizacije. Inzistirajući na osobnim kriterijima koji imaju presudnu ulogu u trajnom memoriranju nekog umjetničkog djela, izložba pokušava pokazati koliko je te kriterije potrebno shvatiti ozbiljno.

Istovremeno, u godini jubileja Moderne galerije »Likovni susret« (50 godina osnivanja i rada), ova izložba daje doprinos proučavanju njezinog vrijednog fonda, i čini to na jedan novi, komunikativniji način, najavljuju organizatori.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1.

#### OBAVJEŠTAVA

Da je TELENOR d.o.o, Beograd, Omladinskih brigada br. 90 podnio zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš za Projekt: Bazna stanica mobilne telefonije »Subotica 8«, koja se planira u ulici Geze Čata br. 17.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat Gradske kuće u Subotici, soba 226, u periodu od 28. 9.2012. do 8.10.2012. godine, u vremenu od 10 do 12h.

Molimo vas da u roku od 10 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

Temeljem članka 14. Zakona o procjeni na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica -Trg slobode br. 1.

#### OBAVJEŠTAVA

Da je investitor JKP »Vodovod i kanalizacija«, Subotica, Trg Lazara Nešića br. 9a, podnio Zahtjev za određivanje obima i sadržaja studije o procjeni utjecaja na životni okoliš za projekt »Izgradnja uređaja za prečišćavanje otpadnih voda naselja Bajmok na teritoriju MZ Bajmok«, koja se planira na kat. parcelama br. 12100/1 i 13856 KO Bajmok, teritorija grada Subotica. Uvid u podatke obavještenja i dokumentaciju iz Zahtjeva može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat, Stare gradske kuće soba 226 u periodu od 28.9 do 8.10.2012, u vremenu od 10 do 12h.

Molimo Vas da u roku od 10 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za određivanje obima i sadržaja studije o procjeni utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.



## U SUBOTIČKOM KTC-U ODRŽANA TRIBINA O JESENSKOJ SJETVI

**Suša »predlaže« više žita**

*Iako u do sada najtežim uvjetima, jesenska sjetva u subotičkom ataru bit će obavljena na većim površinama u odnosu na više godina unazad \* Osnovni razlozi za to su katastrofalan rod kukuruza i deficit stočne hrane*

Iako su i sami znali ono što im je potvrdio direktor Instituta za strna žita u Novom Sadu dr. Miroslav Malešević, više od 200 poljoprivrednika okupilo se prošle srijede u subotički KTC na tribinu posvećenu jesenskoj sjetvi i aktualnim problemima u agraru, koju su skupa organizirale zemljoradničke zadruge »Salaš« i »Stovet«. Znali su poljoprivrednici da će predsjedni radovi uveliko biti otežani zbog dugotrajne suše, ali nikada nije zgrebalo poslušati one fine detalje po kojima se stručnjak razlikuje od laika.

Kako je kiša pala samo dan kasnije (prema službenim podacima petnaestak litara po četvornom metru), mnogi je ratar iskoristio i to malo oborina i – namjesto s teškim tanjuračama, razrivačima ili gruberima – odmah izašao na njivu s plugovima. Dan ranije Malešević je podsjetio na to da je zemlja suha i u dubljim slojevima, te da bi za kvalitetnu pripremu zemljišta za jesensku sjetvu bilo potrebno od 30 do 50 litara oborina po četvornom metru. Sve ispod, rekao je, ne garantira uspješno obavljanje ovog posla. Ako se tako uopće ova tema može promatrati, »dobra strana suše« po riječima Maleševića je što je potpuni ili u velikoj mjeri izostanak ploda

ove jeseni na kukuruzu sačuvao zemljište u smislu manje potrebe za mineralnim gnojivima. Ne upuštajući se u pojedinačne specifičnosti koje svaka njiva ima Malešević je istaknuo kako bi osnovnu dozu gnojiva trebalo smanjiti bar za 50 posto. Pri tome, tvrdi Malešević, kalij se u potpunosti može izostaviti, fosfor smanjiti za 50 posto, ali bi uporaba dušika trebala biti u prosjeku između 50 i 60 kilograma, jer će – kada se stvore uvjeti za to – bez ovog minerala razgradnja žetvenih ostataka biti otežana. Malešević savjetuje još i uporabu oko 120 kilograma uree prije osnovne obrade i do 180 kilograma MAP-a. Ta kombinacija, kaže, bila bi dovoljna za ovu godinu. Međutim, bilo kiše u razdoblju od 5. do 20. listopada ili ne – što se smatra optimalnim rokom za sjetvu – Malešević ističe kako je bolje posijati i suhu zemlju nego li ostaviti sjeme u džakovima.

A kako će sjetva, bar što se subotičkog atara tiče, izgledati u predstojećih mjesec dana? Po riječima šefa gradske Službe za poljoprivredu Mirka Ostrogonca ona će ove jeseni biti obavljena na oko 27.000, pa čak i do 30.000 hektara što predstavlja četvrtinu ukupnu obradivih površina. Uzmemo li u obzir kako posljed-

njih nekoliko godina jesenska sjetva nije prelazila površinu od 25.000 hektara, uočljivo je njihovo povećanje za desetak posto. Ostrogonac kaže kako je razlog tomu što su se ovdašnji ratari prilično neoprezno odlučivali isključivo za komercijalnu varijantu biljne proizvodnje, što se posebice odnosi na kukuruz. Ova godina, kada je kukuruz podbacio na svih 41.000 hektara, poslužila je ratarima kao neka

oko 500 hektara raži. Ostrogonac ističe kako će se na ovaj način doći do krajnjeg minimuma koji je potreban u strukturi sjetve za ovo područje. On dodaje kako će se na taj način stvoriti uvjeti i za širu lepezu poljoprivrednih kultura koja je manje rizična u odnosu na dominaciju samo jedne.

Neku vrstu potvrde Ostrogončevih riječi dao je i poljoprivrednik iz Male Bosne Marinko Vujković Lamić. Iako,

**NAJAM ZA DRŽAVNU ZEMLJU OBVEZAN**

Šime Ostrogonac opovrgnuo je tvrdnje gradonačelnika Modesta Dulića da će lokalna samouprava poslušati preporuku Vlade da se odrekne prihoda od najamnine poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu. On je rekao kako će poljoprivrednici koji rade državnu zemlju i dalje imati obvezu plaćanja najma, od čega 40 posto ostaje lokalnoj samoupravi, ali i dodao kako u Gradskoj kući nisu protiv varijante da se plaćanje najmnine za 2013. odgodi za sljedeću godinu, odnosno nakon što bude završena žetva.

vrsta pljuske koja će ih vratiti uzgoju i drugih tradicionalnih kultura u ovom kraju. Tako će, kaže Ostrogonac, pšenice ove jeseni biti zasijano oko 22.000 hektara što predstavlja povećanje od preko 2.000 hektara u odnosu na više godina unazad. Neku vrstu renesanse doživjet će i ječam, koji će, prema procjenama, biti zasijan na površini između 3.500 i 4.000 hektara, što također predstavlja značajno povećanje u odnosu na prošlogodišnjih 2.500 hektara. Razlog tomu je, kaže Ostrogonac, deficit stočne hrane, pa će svaka takva kultura, posebno kada (kao i lucerna) dode među prvima itekako dobro doći. Isto se može reći i za tritikale za koji se predviđa da će biti posijan na oko tisuću hektara, što je tri puta više u odnosu na prošlu jesen, kao i za

kaže, površina koju će zasijati uveliko ovisi o vremenskim uvjetima, najvjerojatnije će se – uz reduciranu obradu – odlučiti za njihovo povećanje za oko 20 posto. Kako se uz ratarstvo bavi i stočarstvom, Marinko Vujković Lamić kaže kako se to povećanje ne odnosi samo na pšenicu nego i na raž kako bi »prvi otkosi« bili namijenjeni kravama. Vlatko Vojnić Purčar iz Đurđina kaže kako će ove jeseni sijati kao i do sada, jer »nema razloga ni za povećanje ni za smanjivanje«. Kako navodi, to što ove godine kukuruz nije uspio ne jamči ratarima dobar rod pšenice na ljetu. Vlatko Vojnić Purčar ističe i kako će sjetvu najvjerojatnije obaviti za gotov novac, a »ukoliko ga ne dotekne«, onda nešto i na temelju pariteta.

Z. R.

**KREDITI LOKALNE SAMOUPRAVE**

Član Gradskog vijeća zadužen za poljoprivredu Šime Ostrogonac rekao je kako će lokalna samouprava uskoro raspisati dva natječaja da bi se pomoglo agraru. Prvi će biti raspisan za zemljoradničke zadruge i udruge poljoprivrednika, a drugi za same poljoprivrednike. Govoreći o ovom drugom, on je istaknuo kako je riječ o natječaju za dodjelu srednjoročnih kredita na 5 godina za kojega će gradski Fond za razvoj poljoprivrede izdvojiti 300.000 eura, a maksimalan iznos pojedinačnog kredita bit će 5.000 eura.

CARITAS OBILJEŽIO DVADESETOGODIŠNJICU AKTIVNOSTI NA OVOM PODRUČJU I JUBILEJ DES

# Važan segment socijalne zaštite starih



Sa svečane sjednice

*Projekti Caritasa Subotičke biskupije odvijaju se u tri pravca, u korist starih, za mlade i pomažući siromašne, pri čemu je organizacija pomoći i kućne njege ostao jedan od najvažnijih djelovanja u pomoći starim ljudima \* Ovaj oblik pomoći osim u Subotici proteklih je godina proširen i na područje Sente, Kanjiže i Malog Iloša*

Jubilej Caritasa Subotičke biskupije, obilježen 20. rujna, bio je u znaku zahvale brojnim donatorima koji su protekla dva desetljeća na različite načine ispomagali siromašne na ovom području, u prvo vrijeme upućujući šlepere životnih namirnica, a potom kroz projekte materijalno potpomažući i podržavajući razvoj institucionalnih oblika pomoći i usluga. Zahvalnost Caritasu Europe, kao i nacionalnim organizacijama ove humanitarne institucije iz više zemalja, stručnjacima ovdašnjih socijalnih i humanitarnih institucija i brojnim aktivistima i volonterima iskazana je na

svečanoj sjednici upriličenoj ovim povodom u velikoj dvorani »Nove općine«.

»Želimo zahvaliti u ime svih onih koji su dobili pomoć, svima koji su tu pomoć dali, jer Caritas je samo posrednik, posrednik otjelovljene ljubavi i milosrđa. Između davatelja i primatelja ne prosljeđujemo samo materijalna dobra, već i ljubav s kojom davatelj daje svoju pomoć. Zato smo pozvali predstavnike darodavatelja da im kažemo koliko su dobro učinili. Za ovo su pogodne obljetnice i želimo ovu našu godišnjicu iskoristiti za ovo«, iznio je između ostalog predsjednik Caritasa Subotičke biskupije vlč. István Dobai.

U okviru obilježavanja jubileja istog dana u katedrali svete Terezije bila je svečana misa, koncelebraciju je vodio msgr. Stanislav Hočevar, nadbiskup beogradski i predsjednik Caritasa Srbije, a potom je u Katedrali održan koncert duhovne glazbe.

## U PRVO VRIJEME PAKETI

Izještavajući o brojnim aktivnostima u protekla dva desetljeća, predsjednik Caritasa Subotičke biskupije vlč. István Dobai podsjetio je kako je pomoć Caritasa Europe u prvo vrijeme stizala u naturi, šleperima životnih namirnica koje

su dijeljene osobama u takvoj potrebi, u narasloj ekonomskoj i socijalnoj krizi u događajima nakon raspada nekadašnje države. Velike pošiljke hrane upućivane su i prema Subotici.

»U ovim godinama primili smo i podijelili 23 šlepera koji su donosili po 20 tona pomoći. Ukupno 465 tisuća kilograma. Pomoć je stigla do 72 naselja i više od 200 volontera je pakiralo osnovne životne namirnice u pakete namijenjene siromašnima. Hvala im za puno rada«, naveo je vlč. Dobai, između ostalog, u podsjećanju na prve aktivnosti. »Od 1995. do 1997. dobivali smo posebno pakirane pakete hrane. Darovi su stizali iz Švicarske, Nizozemske, Njemačke, Austrije, Belgije i Mađarske, ukupno 524 tisuća kilograma. U razdoblju od 1999.-2002. dobivali smo pakete koji su bili kupljeni u Austriji i Švicarskoj, kasnije i u Bugarskoj. U drugoj polovici 2001. i 2002. godine obiteljski su paketi bili kupljeni ovdje u Srbiji. Na ovaj način osobama u potrebi pomoglo se s ukupno 769 tisuća kilograma hrane.





## ESETLJEĆA OD OSNUTKA

Tijekom tih deset godina dobili smo ukupno 1.758.000 kilograma hrane, ili 105.250 paketa za koje trebamo zahvaliti Caritasu Europe.»

Istaknuto je kako je gruba računica pokazala da je ova pomoć isporučena na kućne adrese vrijedila oko 1.830.000 eura.

A zatim su započele i druge aktivnosti. Humanitarna organizacija Caritas Subotičke biskupije utemeljena je 2002. godine, a 1. siječnja 2003. je službeno započela s radom služba za kućnu njegu i pomoć u kući u okviru subotičkog Caritasa,

godine je na području kućne njege i pomoći u kući radilo 30 osoba u Subotici, Senti, Kanjiži i Malom Idošu, opsluživale su 663 stare, bolesne i invalidne osobe, a taj je rad financiran sredstvima njemačke vlade preko Caritasa Europe i Srbije, Caritasa Linza i općina Subotica, Senta, Kanjiža i Mali Idoš.

»Danas, poslije deset godina možemo reći kako je služba ispunila sva očekivanja i da je Caritasova služba kućne njege postala sastavni dio palete socijalnih usluga u Subotici. Građani nam se obraćaju s puno



Zbor Caritas kluba

kao dio nacionalnog programa i okosnica razvoja pomoći najsiromašnijim ostarjelim osobama.

## TRI SU PUTA ZA PODRŠKU I POMOĆ

Za institucionalno socijalno djelovanje u Subotičkoj biskupiji danas su registrirane tri udruge građana: Caritas Subotica, Caritas Senta i Caritas Dekanata Novi Sad. Djelatnost se svrstava u tri skupine: projekti u korist starih, projekti za mlade i projekti u korist siromašnih. U usporedbi s početnim razdobljem, djelatnost je znatno razgranata, a službe kućne njege i pomoći danas su dijelom financirane i od gradova u kojima su osnovane. Primjerice, 2011.

povjerenja, kada imaju potrebu za kućnom negom, pomoći u kući ili za obuku za kućnu njegu», ističu u Caritasu.

No tu su i drugi oblici djelovanja, primjerice Caritas klub u Subotici, Dnevni centar za hendikepirane »Sveti Rok« u Bečeju, prijevoz starih osoba od kuće do zdravstvenih institucija, socijalni fond, prevencija bolesti ovisnosti i oblik rada koji je, ipak, neophodan u svim vremenima - prikupljanje i podjela odjeće i hrane.

Gabor Ric, koordinator u Caritasu, ističe kako svaki radni dan pokazuje potrebu za djelovanjem Caritasa kroz različite molbe za pomoći kojima se ovdje obraćaju građani.

Katarina Korponaić



Jedna od aktivnosti Caritasa



Humanitarna pomoć iz Austrije



Izlazak medicinske sestre na teren



## »MIHOLJDANSKI SUSRETI« U BEREGU

## Izložba ženskih rukotvorina

*Želimo pokazati što naše žene znaju i umiju, kaže Maria Ivošev, predsjednica udruge »Brežanke«*

U druga žena »Brežanke« bila je u nedjelju, 23. rujna, domaćim Međunarodne manifestacije rukotvorina i starih zanata »Miholjdanski susreti«. To je četvrti put da se u Bregu održava ovakva manifestacija.

»Miholjdan se slavi 29. rujna, a s obzirom da se naša manifestacija održava uoči

brali za ime naše manifestacije. Ovo je izložba ženskih rukotvorina i želimo pokazati što naše žene znaju i umiju. Sudjeluju udruge s cijelog teritorija Grada Sombora. Gošće su nam ove godine žene iz susjednog Hercegsantova u Mađarskoj«, kaže Marija Ivošev, predsjednica Udruge žena »Brežanke«. Gost na »Miholjdanskim susretima«



Štand udruge Brežanke

»Za današnju sam manifestaciju donijela stare oplečke, one koji su se nosili svaki dan i one koji su se oblačili samo u posebnim prigodama. Nosila ih je još moja baka i stari su oko 100 godina. Moja je baka bila tkalja i tkala je i za druge u selu, a ja to volim i čuvam sve što je ona ostavila«, kaže *Marica Velin Žužić*, inače učiteljica, koja je 40 godina djecu učila na hrvatskom jeziku. Ovu prigodu iskoristili smo i da je pitamo koliko šokačka tradicija još živi u Santovu. »Šokačku nošnju oblačim uvijek kada je neka prigoda za to i svake nedjelje na misu. Hrvata je malo ostalo, jer su se uglavnom školovali i raselili. Santovaca ima svugdje. Ostale su samo starije generacije, ali i pokraj toga što nas je malo mi čuvamo naš jezik i tradiciju. Mi Šokci ne znamo jedni

s drugima progovoriti drugačije nego šokački, na našoj dragoj ikavici«, kaže naša sugovornica. »Miholjdanske susrete« u Bregu otvorio je *Miroslav Vasin*, pokrajinski tajnik za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova. »Ovdje imamo sve narode i narodnosti s ovog područja, ovdje je Vojvodina u malom. Vojvodina je pojam multikulturalnosti, ljepote različitosti, i vi ste uspjeli da u malom prostoru prikazete ono što je ljepota Vojvodine«, kazao je Vasin.

Tijekom »Miholjdanskih susreta« otvorena je izložba radova *Miloša Trbića*, nastupila je folklorna grupa Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Brega i zbor Udruge umirovljenika iz Sombora.

Z. V.



Marica Velin Žužić

tog crkvenog praznika nazvali smo je 'Miholjdanski susreti'. Miholjdan je i crkveno i seosko proštenje u Bregu, pa smo i mi tog zaštitnika našeg sela oda-

bila je Hrvatska manjinska samouprava Santovo, koja je na svom štandu prikazala dio bogate tradicije hrvatskih Šokačkih Hrvata iz Santova.

## GOSTOVANJE HKPD-A »TOMISLAV« IZ GOLUBINACA

## »Mačkare« u Vrbasu

Proteklog je vikenda u Vrbasu u organizaciji Zavoda za kulturu Vojvodine, Saveza amatera Vojvodine i Kulturnog centra Vrbas pod pokroviteljstvom Tajništva za kulturu AP Vojvodine i Općine Vrbas održan 34. festival folklornih tradicija Vojvodine. U okviru festivala u subotu, 22. rujna, među 28 sudionika iz cijele Vojvodine, predstavilo se Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Tomislav« iz Golubinaca. Društvo se predstavilo prikazom pokladnog običaja »Mačkare«. Odličan nastup golubinačkih Mačkara dopao se i publici i žiriju, koji je poslije nastupa svih sudionika održao konzultacije i nastup Mačkara ocijenio veoma uspješnim.

Osim HKPD-a »Tomislav« zapažen nastup imala je i UG »Tragovi Šokaca« iz Bača, koja je izvela svatovske pjesme »Steri platno« i »Večerajte, večerajte«.

Prikazom golubinačkih mačkara na Festivalu folklornih tradicija Vojvodine HKPD »Tomislav« je opravdao sav uloženi trud u projekt »Mačkara«, koji traje 10 godina, a u ovoj su godini na svim smotrama na kojima su sudjelovali bez premca bili najbolji.

I. Radoš





# Doprinos inovativnosti postmodernog hrvatskog eseja

*Ovo nije knjiga za one koje nemaju nikakvu želju za samoćom, koji ne znaju gdje se nalazi drugi, koji ne mogu zamisliti zašto bi bilo vrijedno biti sam i stapati se s tekстом, ocijenila je Jasna Melvinger*

U organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Muzeja Vojvodine, u Novom Sadu je u utorak, 25. rujna, predstavljena knjiga »O strasti, čitanju i dokolici« prof. dr. sc. *Helene Sablić-Tomić*. Riječ je o knjizi eseja ove osječke književnice i književne kritičarke, dekanice Umjetničke akademije u Osijeku i sveučilišne profesorice, koju je objavila naklada »Ljevak« 2011. godine.

Ističući zadovoljstvo predstavljanjem ove knjige, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* naglasio je kako kulturni prostor Hrvata u Vojvodini ne treba razumjeti kao otočni, odvojen i samostalan, nego kao težnju da se postane integralni dio multikulturalnog prostora Vojvodine.

## MAGIČNA PRIVLAČNOST

Doc. dr. sc. *Nives Tomašević*, urednica u nakladničkoj kući »Ljevak« iz Zagreba, rekla je kako je knjiga koja se predstavlja četvrta u nizu knjiga autorice koju kao plod suradnje i povjerenja izdaje »Ljevak«. »Helena je sjajna autorica koja će svojim tekstovima odgojiti veliki broj mladih čitatelja, zavest će ih svojim pisanjem i vratiti knjizi. Ona bez obzira piše li svojim studentima ili piše sveučilišni udžbenik ili nam se obraća jednim intimnim tonom kao primjere u »Dnevniku nevidljivoga« ili piše sjajne eseje kao što je ova knjiga, piše doista tako da nekom magičnom privlačnošću uzimamo njene knjige i ne samo da ih s užitkom čitamo nego često možemo njene knjige shvaćati kao jedan mali leksikon. Autorica nas upućuje na koji

način ćemo čitati, skrećući nam pozornost i na one autore koje smo možda zaboravili pročitati ili im nismo dali pažnju koju smo trebali«, kazala je *Nives Tomašević*.

## SADRŽAJI KOJI NEDOSTAJU

Govoreći o knjizi svoje nekadašnje studentice, prof. dr. sc. *Jasna Melvinger* rekla je kako već naslovom autorica otkriva da je

ske cjeline: eseji o strasti, zapisi o čitanju i bilješke o dokolici. Nepretenciozno formuliranim podnaslovom »Mali eseji« autorica čini se ne želi reći samo to da sedamnaest tekstova koji su sadržani u njoj knjizi nisu predugi za čitanje nego tim podnaslovom prije svega deklarira svoju postmodernu nehajnost u svom odnosu na ekskluzivnost velikih tema. Naslovi njezinih eseja su literarno atraktivni, često metaforični. Pod strašću

naziv posljednjeg romana *Irene Vrkljan* »Svila nestala, škare ostale«, rekla bih kako će, srećom po Helenu i čitateljsku publiku u Hrvatskoj, Helenine škare iskrojiti još stotine fragmenata najfinije svile kreativnog i imaginativnog, i ti će fragmenti na kraju svih krajeva činiti jednu bogatu cjelinu o ovom dijelu svijeta, ispisanu i pečatiranu Heleninim rafiniranim ženskim rukopisom«, kazala je *Ilić*.



Snežana Ilić, Nives Tomašević, Helena Sablić-Tomić, Jasna Melvinger i Tomislav Žigmanov

usmjerena prema onim sadržajima koji u današnjoj ubrzanoj utrci s vremenom i preokupiranosti novim tehnologijama sve više nedostaju. »Ovo nije knjiga za one koje nemaju nikakvu želju za samoćom, koji ne znaju gdje se nalazi drugi, koji ne mogu zamisliti zašto bi bilo vrijedno biti sam i stapati se s tekстом. Ona nije knjiga za one koji žele ostati mirni, ona traga za čitateljima koji žude izaći iz ustaljenog klišea ponašanja i mišljenja. Trodjelna naslovna sintagma ove nekonvencionalne otvorene knjige korenspodira s njenom kompozicionom strukturom pa tako i slijede tri temat-

ona podrazumijeva osobnu stvarateljsku poticajnu energiju koju prepoznaje u tekstovima drugih često uzaludno tražeći tu energiju u suvremenom hrvatskom ljubavnom romanu«, rekla je *Melvinger* zaključivši kako je autorica ovom knjigom dala značajan doprinos i inovativnoj polidiskursivnosti i umjetničkoj literarnoj izražajnosti postmodernog hrvatskog eseja.

## RAFINIRANI ŽENSKI RUKOPIS

Na promociji je govorila i književna kritičarka mr. sc. *Snežana Ilić*. »Parafrazirajući

*Helena Sablić-Tomić* je naglasila svoju suradnju s novosadskim grafičkim dizajnerom i sveučilišnim profesorom *Darkom Vukovićem* kao i *Tomislavom Žigmanovim* koji se, kako je dodala, trudi predstaviti hrvatsku književnost nastalu u Vojvodini i upisati je u povijest hrvatske književnosti. »Mislim da je nužno da mi koji živimo u matici prigrlimo svu kulturnu energiju koja je koncentrirana ovdje prijestolju jer tek na taj način ona može ići ovakvim tragom naših susreta«, rekla je *Helena Sablić-Tomić*.

Ankica Jukić-Mandić

## TRADICIONALNO OKUPLJANJE ISELJENIH PETROVARADINACA

## Dio bogate i slavne prošlosti



Petrovaradinci ispred crkve Uzvišenja sv. Križa u Oprisavcima

**K**ao i svake godine, poslije blagdana Uzvišenja svetog križa pitomo slavonsko selo Oprisavci pokraj Slavonskog Broda bilo je mjesto tradicionalnog okupljanja iseljenih Petrovaradinaca, u zajedništvu sa svojim sugrađanima koji su ostali živjeti u svom rodnom mjestu.

## VJETROMETINA ZBIVANJA

Naime, Petrovaradinci su stoljećima stajali na vjetrometini zbivanja, a povijesna sudbina im nikako nije bila naklonjena. Tako ih je vrtlog života u devedesetim godinama prošloga stoljeća ponovno stavio pred nova životna iskušenja, u poseban povijesni i društveni kontekst, kada su u masovnom egzodusu srijemskih Hrvata i oni morali napustiti svoj rodni grad. Ali, bez obzira na gorčinu i nepravdu koju su tada doživjeli, znali su Petrovaradinci da ih mržnja i osveta u novoj životnoj prekretnici neće odvesti u novi početak, nego da im pokretačka snaga za bolju budućnost mora biti jedino ljubav i zajedništvo. A upravo ta ljubav i zajedništvo, koje tradicionalno krase Petrovaradinke, ponovno su zablistali prošle nedjelje kada su se stanovnici

ovog starog i slavnog grada na desnoj obali Dunava, ponosnog na svoju bogatu prošlost i tradiciju slobode i pravde, okupili kako bi ponovno prošetali stazama svog djetinjstva i svoje mladosti te odškrinuli dio neizbrisive hrvatske povijesti Srijema i Petrovaradina. Tako su se sa sjetom još jednom podsjetili na duboke povijesne tragove koje je ostavio njihov Petrovaradin, taj vidikovac široke i beskrajne srijemske ravnice okružene moćnim rijekama Dunavom i Savom, Bosutom i Vukom, grada koji je početkom XX. stoljeća s 98 posto hrvatskog stanovništva bio »najhrvatskiji« grad, a sada njegovih hrvatskih stanovnika ima više u Hrvatskoj i svijetu nego u samom Petrovaradinu. Zar je potrebno ikoga podsjećati na povijesnu 1716. godinu i veliku pobjedu nad turskom

vojskom kod Petrovaradina, za Petrovaradinsku tvrđavu, taj biser vojnog baroka, čiji su hodnici i komunikacije dugi oko 16 kilometara, činjenice da je to grad u kojem je 1801. godine rođen jedan od najvećih Hrvata svih vremena - veliki ban *Josip Jelačić*, čije ime nosi i centralni trg glavnog grada Republike Hrvatske.

## PETROVARADIN SE ZABORAVITI NE MOŽE

Organizator ovogodišnjeg susreta je Zavičajna udruga Petrovaradinaca »Ban Josip Jelačić«, a okupljanje je započelo tradicionalnom sv. misom za Petrovaradinke u crkvi Uzvišenja svetog Križa koju je služio vlč. *Stjepan Sokolović*, počasni predsjednik udruge i domaćin ovog susreta, u čijim se prostorima iseljeni

Petrovaradinci okupljaju već godinama. Petrovaradinci su uvijek bili počašćeni dobrotom svog bivšeg dugogodišnjeg župnika koji je u Petrovaradinu, u župu sv. Roka, stigao 15. ožujka daleke 1969. godine, kao mladi župnik i u njoj ostao punih 17 godina. U tih 17 godina, do preseljenja u Brodsku Varoš, između Petrovaradinaca i tada dvadesetčetverogodišnjeg župnika rodilo se istinsko prijateljstvo koje traje sve do današnjih dana, a upravo iz tog prijateljstva iznikli su i ovi tradicionalni susreti.

Zamoljen da za naš list prokomentira ova redovita okupljanja iseljenih Petrovaradinaca, vlč. *Stjepan Sokolović* je rekao kako mu je žao što iseljeni Petrovaradinci nisu više tamo gdje pripadaju i srcem i dušom, u svome rodnom gradu, jer su oni, kao i njihovi roditelji, dio bogate i slavne prošlosti Petrovaradina, ali i da mu je drago što nisu zaboravili svoj Petrovaradin te su osnovali i svoju zavičajnu udruhu koja djeluje u okviru Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, sa sjedištem u Zagrebu, te da su ostali jaki u svojoj katoličkoj vjeri. »Potvrda snažnog zajedništva iseljenih Petrovaradinaca i onih koji su ostali živjeti u svom rodnom gradu upravo su i ovi zajednički susreti u kojima iskazuju zajedništvo kroz vjernost Bogu i zahvalnost za duboke tragove koji su ostali iza njih u Srijemu«, rekao je vlč. Sokolović.

Nakon sv. mise predsjednik Zavičajne udruge »Ban Josip Jelačić« *Marijan Jergovski* podnio je izvješće o radu udruge u prethodnom razdoblju, te plan budućih aktivnosti, a zatim je uslijedio zajednički ručak i druženje uz glazbu i ples u kojem su Petrovaradinci s obje strane granice još jednom pokazali kako Srijemci imaju veliko srce i da su spremni biti jedni uz druge u lijepim, ali i u najtežim trenucima svoje povijesti.

Zlatko Žužić



Za dobru atmosferu bio je zadužen Tamburaški sastav »Patoka« iz Petrovaradina



## XVI. FESTIVAL HRVATSKIH FOLKLORNIH DRUŠTAVA U PEČUHU

**Dobro došli, naši mili gosti! - 2012**

Članovi HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta 22. su rujna gostovali na 16. festivalu folklornih društava u Pečuhu pod nazivom »Dobro došli naši mili gosti«, koji je održan u poznatoj tvornici Zolnai keramike.

Ove su godine na festivalu sudjelovala sljedeća društva: KUD »Lovor« iz Trnjana, KU »Žutopas« Smokovljani-Visočani iz Hrvatske, HKUD »Rodoč« iz Mostara, iz Bosne i Hercegovine, KUD »Drava« iz Lukovišća, orkestar »Šokadija« iz Mohača, iz Mađarske i HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, iz Srbije.



Predsjednik organizacijskog odbora festivala i predsjednik KUD-a »Tanac« Jozsef Salvai o festivalu nam kaže: »Ova je smotra utemeljena da prikaže bogatstvo hrvatskih narodnih običaja u jednoj multikulturalnoj sredini kao što je južna Mađarska. Na smotri nam svake godine gostuju skupine koje donose i prikazuju narodne običaje svoga kraja, pa se tom prilikom iz godine u godinu okupljaju hrvatska društva iz raznih krajeva Mađarske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije.«

Osim gala programa festival je imao i prateće sadržaje – vašar na kojem je bilo moguće pronaći gastronomske proizvode iz Pečuha i okolnih mjesta, ručne radove, suvenire i umjetnine od žolnai keramike.

HKPD »Matija Gubec« na ovom se festivalu predstavio izvorim plesovima bunjevačkih Hrvata, a slammarke su prikazale svoje umijeće na štandu sa suvenirima od slame.

Festival su otvorili generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu *Ljiljan Pancirov* i predsjednik Hrvatske državne samouprave *Mišo Hepp*.

I. D.

## X. SUSRET DRUŠTAVA »MATIJA GUBEC« U DONJEM MIHOLJCU

**Jubilarni susret**

Društva koja nose naziv poznatog vođe seljačke bune iz hrvatskog Zagorja *Matije Gupca*, a dolaze iz tri države: Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije, imaju već deset godina poseban oblik suradnje. Na inicijativu nekoliko vodećih ljudi društava 2002. godine o obliku suradnje svijetu društava koje nose naziv ovog hrvatskog velikana, pokrenula se manifestacija koja je prvi put održana 2003. u Zagrebu i Gornjoj Stubici. Svake godine se



društva sastaju u drugome mjestu i tako se bolje upoznaju s kulturom i krajem uvijek drugog društva.

Organizacija jubilarnog susreta pripala je društvu uz Donjeg Miholjca, gdje su se predstavila društva iz: Sotina, Ilače, Slavonskog Kobaša, Zagreba, Fojnice, Rume, Tavankuta i domaćina Donjeg Miholjca.

Veliki tamburaški orkestar iz Rume predstavio se s nekoliko numera vojvođanskih pjesama, a društvo iz Tavankuta bunjevačkim plesovima.

Predstavnik društava primio je gradonačelnik Donjeg Miholjca *Stjepan Viduka*. Na sastanku se razgovaralo o sljedećem susretu 2013. godine, koji će se održati u Ilači, dok se za domaćina 2014. godine kandidirao Tavankut, jer će se tada u Tavankutu održati Svjetski kongres slame.

I. D.

## CJELOVEČERNJI KONCERT U POŽEGI

**»Nazorovci« oduševili**

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« iz Sombora gostovalo je 22. i 23. rujna u Požegi. Domaćin »Nazorovcima« bila je Zavičajna udruga Ličana »Vila Velebita«. U subotu, 22. rujna, gosti iz Sombora priredili su u kazalištu cjelovečernji koncert. Tijekom dva sata, koliko je trajao koncert, na pozornici su se smjenjivale folklorna skupina, recitatori, glumci, članovi pjevačke sekcije. »Nazorovci« je primio i gradonačelnik Požege *Zdravko Ronko*. »Dvorana kazališta bila je prepuna, a naš koncert ispraćen je ovacijama. U publici su bili i Hrvati koji žive u Australiji. Domaćini su za nas priredili i obilazak vinograda i, naravno, probali smo novo vino«, rekao je o gostovanju u Požegi predsjednik društva *Mata Matarić*. Dvodnevni posjet Požegi uzvratni je posjet s obzirom da je »Vila Velebita« u Somboru gostovala 2010. godine. Dogovorena je daljnja suradnja, pa se tako gosti iz Požege u Somboru očekuju iduće godine kada će, osim nastupa u Somboru, »Vila Velebita« i »Vladimir Nazor« organizirati zajedničku turneju po Srijemu.

Z. V.





MARIO DULIĆ, DIPLOMIRANI INŽENJER POLJOPRIVREDNE TEHNIKE

# Poljoprivreda je područje u koje

*Mladi poljoprivredni proizvođači koji su spremni prihvaćati nova saznanja iz cijeloga svijeta i primjenjivati ih u praksi, imaju budućnost, tvrdi Mario*

*Razgovor vodila: Antonija Sudarević*

**A**mbiciozan, vrijedan, marljiv, voli salaš, voli zemlju, a posebice voli poljoprivredne strojeve John Deerea. To sve predstavlja mladića *Marija Dulića* koji je 1989. rođen na Đurđinu, a prije samo nekoliko dana diplomirao je na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu. Danas mnogi roditelji nemaju kome predati svoju zemlju stečenu kroz radni vijek, jer djeca najčešće bježe sa salaša, odlaze na fakultete u velike gradove te se iz njih ne vraćaju. Obitelj Dulić nema s tim problem, jer njihov sin Mario živi za rad na salašu, na zemlji svojih roditelja, koju planira proširiti i unapređivati.

Mario je ove godine prvi u generaciji diplomirao i to s najvišom ocjenom, desetkom. Tema njegova diplomskog rada bila je »Kvaliteta ubranog zrna kukuruza u funkciji režima rada kombajna«. Osnovni cilj diplomskog rada bio je ustanoviti kako pojedini kinematski i konstrukcijski parametri radnih sklopova strojeva za žetvu (u ovom slučaju kombajn John Deere 1450WTS i New Holland CSX 7040, na kojima su obavljena ispitivanja) utječu na pojavu loma pri ubiranju kukuruza u zrnju, te koje su se vršidbene komore i koji uređaji za separaciju bolje pokazali u praksi. Istraživanja, mjerenja i proučavanja radio je na zemlji svoga oca *Krešimira*. Svom

se radu posvetio maksimalno. Profesori na fakultetu zapamtili su ga po mnogo čemu. Volio je s njima razmjenjivati iskustva stečena ne samo teorijom nego i praksom. A od prošle godine Mario ima zanimljivu titulu, titulu najbržeg traktorista i apsolutnog prvaka na natjecanju u vožnji traktora koje su organizirali list »Moje gazdinstvo«, Agro-servis i Novosadski sajam.

**Kada si shvatio da je poljoprivreda posao kojim se želiš baviti?**

Odrastao sam na salašu, samim tim se poljoprivreda, odnosno rad na zemlji provlačila kroz moj život. Od kada znam za sebe uživao sam u tim poslovima i

uvijek sam volio naučiti nešto novo i razvijati posao zajedno s roditeljima. Nikada nisam niti pomislio kako bih nešto drugo mogao raditi.

**Zašto si se odlučio baš za poljoprivredni fakultet?**

Zato što se time bavim, odnosno bave se moji roditelji, a ja im pomažem. Budući da se time želim baviti cijeli život, ako Bog da, naravno da je bilo logično da ću ići na onaj fakultet koji će mi dati najviše znanja iz područja koje me zanima.

**Većina mladih napušta sela i odlaze u grad, ima li nešto osim zemlje što te veže za selo?** Pa, zemlja je ta koja me najviše





# Uvijek se može napredovati

veže za selo i koja me uvijek vraća. To je jedan ali vrijedan razlog.

**Jesu li ti profesori na fakultetu pružili neko novo znanje koje će ti pomoći u razvoju?**

Naravno da su mi profesori pružili razna nova znanja i dali smjernice i upoznali s novim tehnologijama i područjima poljoprivrede za koje prije nekoliko godina nisam niti znao da postoje. Isto tako sudjelovao sam u mnogim znanstvenim istraživanjima, kako s asistentima tako i s profesorima, na obostranu korist.

**Koji su ti daljnji planovi nakon diplomskog?**

Planovi su mi upisati master studij na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu, kako bih prikupio dodatna znanja iz pojedinih područja. Volio bih naučiti i nešto više o obnovljivim izvorima energije (kao što su bioplin postrojenja...), ali i mnoge druge oblasti.

**Kao mladi poljoprivrednik, što misliš kakva je budućnost poljoprivrednika kod nas?**

Mladi poljoprivredni proizvođači koji su spremni prihvatiti nova saznanja iz cijeloga svijeta i primjenjivati ih u praksi, imaju budućnost. Poljoprivreda je područje u kojem se uvijek može napredovati, te isprobavati nove stvari, raditi i pratiti vla-

stita ogledna polja. Uz primjenu kako teorijskih tako i praktičnih znanja može se uvijek doći do solidne zarade i dobrog života.

**Do sada si ti pomagao svome ocu u obradi zemlje, je su li se sada uloge promijenile ili je otac i dalje taj čija je riječ posljednja?**

S obzirom da nastavljam sa studijem, otac još uvijek upravlja imanjem, ali mu prenosim znanja stečena na fakultetu, kako bismo što više unaprijedili proizvodnju. Ali, kad god imam slobodnog vremena radim na njivi i radim ostale poslove, uvijek sam gledao da u vrijeme svih velikih sezonskih poslova budem kući i maksimalno

pomognem svojim roditeljima. Jer, kada se hoće i ima želje za radom uvijek se nađe vremena doći kući i poraditi na njivi, ali isto tako i za obveze na fakultetu.

**Da ti ponude posao na fakultetu ili bilo kakav drugi posao koji nije na zemlji, bi li njega izabrao ili bi ipak ostao samo poljoprivrednik?**

Posao na fakultetu su mi već ponudili, a imao sam i drugih ponuda, kao što su neka zastupništva za poljoprivredne strojeve, ali ipak se vraćam zemlji. Ne kažem da neću surađivati s profesorima na fakultetu, ali da mi to bude osnovno zanimanje, ne.



28. rujna 2012.





# SA NAMA STE UVEK U PLUSU!



**www.svastara.rs**

# VOJVOĐANSKA Svaštara



## Berežani gostovali u Zagrebu

**BEREG** – Foklorna sekcija HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Berega gostovala je početkom rujna u Zagrebu, na manifestaciji »Pjevaju lijepo tak« čiji je domaćin bio KUD »Valentin«. Berežani su se predstavili običajem »Igre s čoška«.

Z. V.

## Kultura vojvođanskih Hrvata u Virovitici

**VIROVITICA** – Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov održao je prošloga petka u Virovitici predavanje o kulturi vojvođanskih Hrvata. Predavanje je održano u Gradskoj knjižnici i čitaonici, a Žigmanov je uz uvodni dio o povijesti i sadašnjosti Hrvata u Vojvodini, govorio o stanju u kulturi te izazovima, potrebama i očekivanjima spram matične domovine u tom segmentu.

## Promocija 11. sveska Leksikona podunavskih Hrvata

**SUBOTICA** – Hrvatsko akademsko društvo organizira predstavljanje 11. sveska »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca« koje će biti održano večeras (petak, 28. rujna), u 19,30 sati u Velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« u Subotici. Svezak će predstaviti: Josip Štefković, župnik župe sv. Pavla Apostola iz Bača, te Vladan Čutura, prof. hrvatskog jezika i komparativne književnosti iz Sombora.



## »Večeri i noći Ilije Žarkovića« u Golubincima

**GOLUBINCI** – U organizaciji HKPD-a »Tomislav«, u Golubincima će za vikend, 29. i 30. rujna, biti održana manifestacija »Večeri i noći Ilije Žarkovića«. Poetska večer bit će održana u subotu 29. rujna u holu Osnovne škole »23. oktobar«, s početkom u 19 sati. Idućeg dana, u nedjelju 30. rujna, na programu je tamburaška večer koja će biti održana u Kazališnoj dvorani u Staroj Pazovi, s početkom u 20 sati.

## Predstavljanje 11. sveska Leksikona u Bođanima

**BOĐANI** – U organizaciji MO DSHV-a i HKPU »Zora« iz Vajske, u Bođanima će u nedjelju, 30. rujna, biti predstavljanje jedanaestog sveska Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. Predstavljanje će biti održano u prostoriji župnog ureda. Očekuje se, pokraj ostalih, dolazak glavnog urednika Leksikona dr. Slavena Bačića iz Subotice, a u programu će sudjelovati i suradnik Leksikona, pjesnik Josip Dumendžić Meštar iz Bođana. Početak je u 19 sati.

Z. P.

## Somborska i subotička premijera »Od zrna do slike«

**SUBOTICA** – U okviru Ciklusa hrvatskog filma, u Somboru i Subotici bit će prikazan dugometražni dokumentarni film »Od zrna do slike« redatelja Branka Išvančića. Somborska premijera bit će održana u prostorijama HKUD-a »Vladimir Nazor«, u petak 5. listopada, s početkom u 19 sati, a subotička, pak, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u nedjelju, 7. listopada, također s početkom u 19 sati.

Dokumentarni film »Od zrna do slike« istražuje kulturu i umjetnički izričaj hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini. Fokus filma je na slamarkama, bačkim narodnim umjetnicama koje su svoj idealni medij pronašle u slami iz koje su stvarale slike, skulpture i različite predmete. Film oslikava povezanost njihove svakodnevice i umjetničkog izričaja, njihov specifični socijalni i nacionalni položaj, a protagonisti filma su istaknute slamarke Ana Milodanović i Jozefa Skenderović, povjesničar umjetnosti Bela Duranci, svećenik Andrija Kopilović, publicist Naco Zelić te Ivo Škrabalo, hrvatski filmski kritičar, povjesničar i redatelj, koji je 1971. godine na istu temu snimio istaknuti dokumentarac »Slamarke divojke«, po nekima i jedan od najboljih i antologijskih hrvatskih dokumentarnih filmova.

Ulaz na obje projekcije je slobodan.

## Ljetni dvobroj »Matice«

**ZAGREB** – Sredinom rujna iz tiska je izašao ljetni dvobroj Matice za mjesec kolovoz i rujan, koji po običaju donosi obilje zanimljivih priloga iz života Hrvata u domovini i diljem svijeta. Časopis Hrvatske matice iseljenika, među ostalim, piše o srebrnom jubileju zagrebačkog Muzeja Mimara, te donosi priloge o brojnim ljetnim Matičinim programima – seminaru Stvaranje kazališta, Maloj školi hrvatskoga jezika i kulture, Radionici narodnih nošnji, Task Forceu...

Intervju za Maticu dao je novi ravnatelj HMI Marin Knezović.

## »Wild Card« i na talijanskom jeziku

**SUBOTICA** – Nakon prijevoda na engleski, srpski i mađarski jezik, roman »Wild Card« subotičkog pisca i novinara Dražena Prčića, nedavno je doživio i svoje talijansko izdanje. Nakladnik knjige je Grad Umag, a prijevod je uradio Dimitrij Sušan.

Roman »Wild Card« prati sudbinu tenisača Borisa Božjakovića iz Subotice, koji u 28. godini kreće u svijet profesionalnog tenisa, i unatoč svim nedaćama uspijeva ostvariti svoj san.

Knjiga je prvobitno objavljena 2005. godine na hrvatskom jeziku u nakladi NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice.

## Upis u sekcije »Bunjevačkog kola«

**SUBOTICA** – Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« počinje s upisom novih članova u folklornu i tamburašku sekciju. Djeca svih uzrasta koja žele naučiti plesove svojih baka i djedova, pa i drugih naroda, mogu se javiti svakog radnog dana od 20 sati ili prijedpodne od 9 do 13 sati. S radom počinje i tamburaška sekcija, a predavač je profesor glazbe Kristijan Vuković. Svi zainteresirani se mogu javiti u Centar u već spomenuto vrijeme.

## TJEDAN DANA U TAVANKUTU

## Književnici na radnom odmoru

Vojislav Sekelj i Mirko Kopunović dovršavali su svoja nova djela u idiličnom seoskom ozračju

Piše: Dražen Prčić

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s HKPD-om »Matija Gubec« iz Tavankuta organizirao je natječaj za književnike koji žele u mirnom ozračju ovog sela na sjeveru Bačke dovršiti svoja nova djela i daleko od gradske vreve radno provesti odmor u trajanju od tjedan dana. Pjesnici Vojislav Sekelj i Mirko Kopunović odabrani su od strane povjerenstva za prve poslenike pisane riječi koji su dobili hvale vrijednu prigodu, tjedan dana kreativno djelati i stanovati u novoadaptiranom i za potrebe seoskog turizma uređenom prostoru kuće u centru Tavankuta, koju je Društvu darovao Branko Horvat. Prošloga četvrtka posjetili smo ih i za potrebe ove prigodne reportaže zabilježili neke detalje koji su činili njihov radni dan.

## ŽIVOTOPIS MOJE SJENE

»Prijavio sam se na natječaj u namjeri da ovdje u ugodnom ambijentu, kojeg su nam osigurali naši marljivi domaćini, finaliziram rad na mojoj novoj zbirci pjesama koja još uvijek nosi radni naziv 'Životopis moje sjene'. Ta moja sjena me prati cijeloga života, a sada sam je odlučio sačuvati kroz svoju liriku u 120 pjesama, od ukupno 150 napisanih u ovom ciklusu. Ovaj tavankutski tjedan pomoći će mi u sređivanju, dotjerivanju i konačnom odabiru pjesama koje će se naći u najvjerojatnije istoimenoj zbirci. Posao uopće nije lagan, jer lako je pisati, a iznimno teško poslije nešto odbaciti.

Ovdje je mi je zbilja lijepo, za ovih nekoliko dana, koliko smo već ovdje, potpuno sam se adaptirao na novu sredinu,



Rasterećeni od svakodnevnih briga: književnici u kući HKPD »Matija Gubec«

jutros sam bio i na misi u ovdašnjoj crkvi i mogu kazati kako sam u potpunosti zadovoljan osiguranim uvjetima od strane naših domaćina. Volio bih da ovaj projekt zaživi i dalje, te da u budućnosti ovakav radni tjedan bude dostupan i drugim književnicima iz naše hrvatske zajednice. Osobito onim mlađima«, ukratko nam je iznio svoje dojmove Vojislav Sekelj i na kraju izrecitirao jedan stih iz buduće zbirke pjesama »Životopis moje sjene«:

Čovjek bez otežale sjene  
tek je bljuvotina  
raspukle zemlje na mjesecu  
a sve to obučeno, uvijeno u  
celofan  
između svjetla i tame.

## MRVLJENJE MRVE NEBA

Nakon tri zapažene zbirke pjesama Mirko Kopunović je odlučio »proširiti« literarni izraz i tavankutski tjedan iskoristiti za dovršetak buduće zbirke pripovijetki »Mrvljenje mrve neba«.

»Mir, tišina i idilični seoski ambijent, uz veliku ljubaznost

i gostoprimstvo naših domaćina, u velikoj mjeri mi gode u završnim radovima na sređivanju pripovijetki koje će se naći u mojoj novoj knjizi. Pripovijetke govore o našim ljudima iz vojvođanske ravnice, njihovim životnim pričama i sudbinama, ima tu malo ljubavi, rata i još mnogo toga, što će se vidjeti kada budu zaživjele na tiskanim stranicama. Rad na prozi je u mnogome drukčiji od poetskog stvaralaštva, jer proza

traži mnogo više discipline i rada na njoj. Pjesma i stih su plod trenutka, a pripovijetka traži mnogo veći angažman. Upravo zbog toga bi, također, pohvalio naše domaćine u Tavankutu, jer su nam osigurali odlične uvjete za nesmetani rad i ovdje zbilja možemo potpuno rasterećeni od svakodnevnih egzistencijalnih briga posvetiti se u punoj mjeri književnom radu, zbog kojeg smo se i obojica prijavili na natječaj koji je

## Pratimo suvremene trendove

»Zavod je ovaj program realizirao s ciljem poticanja suvremenog književnog stvaralaštva na hrvatskom jeziku u Vojvodini i to na način da djelatno pomognemo, stvaranjem primjerenih uvjeta rada, na završavanju novih književnih djela. Konkretno, za dvojicu književnika osigurali smo u novim prostorijama HKPD-a »Matija Gubec« sve preduvjete za nesmetan rad – smještaj i prehranu, a tu su i prostori za rad, te računalo i internet-ska veza. Naravno, time smo pomogli i samom Društvu na afirmaciji njihovih napora na planu etno i agroturizma, a mjesno književno stvaralaštvo i ovdašnji hrvatski književnici približeni su i tavankutskoj djeci koji pohađaju nastavu na hrvatskom, što također nije čest slučaj. Riječju, postali smo ovim programom dionici onih praksi koje imaju razvijeniji kulturnih prostori. Budući da se pokazalo i korisnim i uspješnim, kanimo i do godine raspisati natječaj za završavanje književnih rukopisa«, pojasnio je glavne detalje u svezi s ovim projektom ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov.





Književna večer: Vojislav Sekelj, Tomislav Žigmanov, Mirko Kopunović, Ladislav Suknović

## Književna večer za završnicu

Završetak svog radnog boravka književnici Vojislav Sekelj i Mirko Kopunović obilježili su predstavljanjem svojih novih djela na književnoj večeri priređenoj u nedjelju, 23. rujna, u prostoru Galerije HKPD »Matija Gubec« u Tavankutu. Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov je u uvodnom obraćanju pojasnio osnovne značajke ovoga projekta.

»Ideja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata je bila da uđemo u krug onih praksi koje su raširene u kulturnim prostorima razvijenijih nacionalnih zajednica, a ta praksa kazuje da oni koji se bave književnošću ne bi trebali smatrati svoj više nego hvale vrijedan napor samo dijelom njihovih vlastitih životnih misija, nego i krugovi društvene zajednice, u ovom slučaju hrvatske manjinske zajednice, trebaju davati priznanje tome i stvarati pretpostavke da se njihovi napori u književnom stvaralaštvu smatraju društveno poželjnim i korisnim.«

U ime domaćina par riječi o budućim planovima i proširenju djelatnosti HKPD-a »Matija Gubec« iznio je predsjednik društva Ladislav Suknović.

»Sve ovo je samo nadogradnja naših napora da proširimo našu osnovnu djelatnost i u tom kontekstu je i priča o boravku naših pjesnika daleko značajnija, jer su i djeca iz naše osnovne škole mogla pratiti i vidjeti taj književni, stvaralački moment, boraveći skupa s njima u radnoj atmosferi. Kao što su mogli i svi mještani našega sela, koji su to poželjeli, navratiti do prostorija našeg društva, a isto tako i naši dragi gosti koji su tijekom svog boravka imali prilike upoznati se s Tavankutom i njegovim žitejima. Vjerujem kako će njihov boravak ovdje djelovati na njihov stvaralački potencijal, u što ćemo se uskoro moći i uvjeriti kroz njihova nova djela. Izuzetno mi je drago što je putem ovoga projekta i ovaj naš prenamijenjeni prostor na svojevrsan način oplemenjen, započinjući svoju novu namjenu i za slične, buduće projekte.«

Jedan od književnika, koji su radno proveli tjedan u Tavankutu, Mirko Kopunović je istaknuo kako se u Tavankutu osjećao kao kod kuće. »Moram reći kako nam Tavankut nije nepoznat, ali nismo nikada imali prilike doživjeti ovakvo iskustvo tijekom kojeg smo imali prilike boraviti u njemu, razgovarati s ljudima, s djecom iz ovdašnje osnovne škole. Ovdje sam se osjećao kao kod svoje kuće, a to je nešto najljepše, i mogu reći kako je sve to donijelo mnogo dobrog«, kazao je Kopunović.

nema, on je tu bespogovorno, a i riječ mu zna reći, razgovora pružiti, razgaliti, riječ koja mu sve više fali, koje od bližnjih nema. Je li baš toliko prevladao, zaslijepio ga instinkt da je morao lagati braneći neobranjivo, zlo koje je njegov unuk učinio. Gdje je granica na koju čovjek mora stati, pronaći ju, istinu potražiti? Pravedan biti, zlo osuditi, pobijediti?«

## ORGANIZACIJA

Član Upravnog odbora HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta *Ivica Dulić* bio je cijeloga tjedna u ulozi domaćina književnicima Vojislavu Sekelju i Mirku Kopunoviću.

»Svakoga dana sam, ponajviše tijekom prijednevnih sati skrbio o svim potrebnim detaljima u vezi što boljeg i ugodnijeg boravka naših uvaženih gostiju. Ovo je tek početak kulturnog projekta koji realiziramo u suradnji s ZKVH-om, a Vojislav Sekelj i Mirko Kopunović su prvi književnici koje smo ugostili u našim renoviranim prostorijama, koje u budućnosti namjeravamo iskoristiti za razvoj turističke ponude seoskog turizma. Svaku pohvalu, ali i kritiku, shvatiti ćemo kao podstrek za daljnje poboljšanje kvalitete naših usluga i turističke ponude Tavankuta«, kaže Ivica Dulić.

raspisao Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Zanimljivo je, kako smo u ovih tjedan dana i mi na određeni način postali dio seoske svakodnevice, svjedočeći svakodnevnim aktivnostima, radovima u voćnjacima, ali i društvenim događanjima. Naš susret s djecom iz OŠ »Matija Gubec« ostat će mi u posebno lijepom sjećanju, jer je to bio izravni susret u

kojemu je književnost zaživjela na obje strane. Isprva smo mi njima recitali naše stihove, a potom su djeca recitala nama. Siguran sam kako će se i među njima, u budućnosti, naći još neki poslenik književne riječi, možda inspiriran i našim skromnim, literarnim utjecajem«, rekao nam je subotički književnik Mirko Kopunović, koji je u Tavankutu dovršio svoju prvu

zbirku pripovijetki »Mrvljenje mrvne neba« iz koje ekskluzivno objavljujemo nekoliko redaka iz pripovijetke »Golubovi«:

»Uzrujan je sjeo na hoklicu. Teško je disao – astma ga je mučila. Drhtao je – od hladnoće i muke koja ga je obuzimala. Pogriješio je, ogriješio se o susjeda Kalmana, čovjeka koji mu je uvijek pomagao kad zatreba. Kad nikog drugog

## VI. FESTIVAL OGRANAKA MATICE HRVATSKE IZ OSIJEKA, PEČUHA, SUBOTICE I TUZLE

## U drevnom franjevačkom središtu



Foto: Ž. Bosilj

Okrugli stol na temu »Franjevci u našoj kulturi«

**T**uzla i Srebrenica ugostili su od 20. do 22. rujna sudionike VI. festivala ogranaka Matice hrvatske iz Osijeka, Pečuha, Subotice i Tuzle, nadalje predstavnike Središnjice Matice hrvatske iz Zagreba, kao i goste iz Matičinih ogranaka Vinkovici i Orašje. Tom prigodom primili su ih gradonačelnik Tuzle *Jasmin Imamović* i načelnik Srebrenice *Čamil Duraković*. Gosti iz Matice hrvatske posjetili su, također, Memorijalni centar Srebrenica-Potočari, spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995. godine. U raspravi za okruglim stolom na temu »Franjevci u našoj kulturi«, održanom u Srebrenici, tom drevnom franjevačkom središtu, sudjelovali su: *Marica Petrović, Stjepan Sučić, Adif Dozić, Amira Turbić-Hadžagić, Petar Matanić, Martin Antunović, Marinko Mrkonjić, Ivan Nujić, Dražen Švagelj, Josip Cvenić, Domagoj Tomas, Stevan Mačković* i *Milovan Miković*.

### FRANJEVCI RASVJETOM KRONOLOGIJE SUBOTICE

Franjevci dolaze u Bosnu potkraj XIII. stoljeća (1291.), a u Srebrenici su izgradili samostan i kao dušobrižnici obrtnika i trgovaca iz Dubrovnika. Ondje

je utemeljena redodržava Bosna Srebrena, koja je u jednom razdoblju zahvaćala područje od Jadranskog mora do Budima i Sofije. Njihovom zaslugom, pored i drugog, utvrđen je put stvaranju jedinstvenog književnog jezika u Hrvata štokavskog narječja.

Govoreći o djelovanju franjevac u Subotici od XIV. do kraja XVIII. stoljeća *Stevan Mačković*, direktor Subotičkog arhiva, među ostalim je naveo da su već 1339. imali svoj samostan u Segedinu u kojem su boravili i oni koji su stizali iz Bosne. Nadalje, da se 1535. u skupštinskim aktima Ugarske franjevačke provincije (za razdoblje 1531.–1595.)

spominje franjevac *pater Petrus* iz Subotice (de Zabathka), koji je pripadao franjevačkom samostanu Ozore. Zatim, da se 1548. spominje franjevac *pater Valentinus* iz Subotice (de Szabadka) na skupštini održanoj o svetkovini Duhova u Varaždinu. Kako je istaknuo *Stevan Mačković*, 1625. *Papa* je preostale kršćane u ovom području podveo pod jurisdikciju beogradskog misijskog biskupa, te je cijela ova oblast, uključujući i Suboticu, postala područjem misionarstva. Najznačajniji hrvatski svećenik toga doba je biskup *Matija Benlić* (1651.–1674.), kojem je *Papa* preporučio da za sjedište biskupije uzme Segedin, iz kojeg se neko-

liko godina kasnije širio franjevački utjecaj i na Suboticu.

Budući da su Turci 1687. protjerani iz Budima, zabilježeno je da su tijekom te godine do jeseni naseljenici većinom iz Bosne, odnosno Dalmacije, predvođeni s osamnaest franjevac, koji su pripadali provinciji Bosne Srebrene, počeli naseljavati Bačku s oko 150 obitelji. Dio naseljenika ostaje u Subotici, a jedna grupa odlazi za Segedin. Tragom navoda iz »Ljetopisa franjevačkog samostana«, a počevši od 1. listopada 1687., prema riječima *Mačkovića*, započinje ubilježavanje krštenih. Najstarija matična knjiga krštenih sačuvana je do danas, a prvi duhovnik koji je zabilježio imena, obiteljske i druge onodobno potrebne podatke bio je fra *Bariša Benjović*.

### FRANJEVAČKI PRINOSI SUBOTIČKOM KAZALIŠTU

Naši preci uspijevaju se osloboditi militarnog statusa otkupom, ostvarivši privilegij kraljevske komorske varoši 7. svibnja 1743. godine. Od tada gradom upravljaju njegovi stanovnici, istaknuo je *Milovan Miković*. Na njegovu čelu bili su glavni sudac *Stjepan Vojnić*, te dvanaest doživotno biranih senatora: *Ilija Bukvić, Ivan Vojnić, Grgo Križanović, Josip Jaramazov, Marko Skenderović, Ilija (Josip) Kopunović, Miško Perčić, Andrija Paulesanov, Petar Mukić, Ivan Mačkov, Miško Baćin* i *Grgo Vidaković*. Upravo na zahtjev gradskih čelnika, franjevci su u Subotici 1747. godine pokrenuli Gramatikalnu školu (gimnaziju) u jednoj (prema *Istvánu Iványiju*), ponešto skućenoj i za potrebe obrazovanja neprikladnoj zgradi, nedaleko od mjesta na kojem je bila stara Gradska kuća, gdje su od tada, u raznim prigodama, priređivane i kazališne predstave.

### Spomen-obilježje za fra Jurja Dragišića

Najpoznatiji srebrenički franjevac bio je humanist, filozof i teolog *Juraj Dragišić* (Srebrenica, oko 1445. – Barletta, Italija, 1520.). U franjevački red stupa u Srebrenici, obrazuje se u Ferrari, Paviji, Bolonji, Padovi, Rimu, Parizu i Oxfordu. Filozofiju i teologiju predaje u Dubrovniku i onodobnim vodećim talijanskim gradovima-državicama. Premda je bio uvažavan kao učen i dobar propovjednik, pa tako u svojstvu nadbiskupa Nazareta sudjeluje u V. lateranskom saboru 1514. godine, ipak, u jednom razdoblju mora bježati iz Italije, jer se protivio spaljivanju židovskih knjiga. Napisao je sedam filozofsko-teoloških djela na latinskom jeziku, od kojih neka i danas pobuđuju pažnju. Bio je učitelj pape Lava X.

Sudionici VI. festivala ogranaka Matice hrvatske iz Osijeka, Pečuha, Subotice i Tuzle složili su se kako bi, pokraj organiziranja znanstvenog skupa o životu i djelu fra Jurja Dragišića, nadležnima trebalo predložiti da se jedna ulica ili trg u Srebrenici nazove prema njemu, te da mu se u Srebrenici izradi i spomen-obilježje.



## Dvije obljetnice

Na temeljima porušenog franjevačkog samostana u Srebrenici obilježili su 1991. bosanski franjevci 700. obljetnicu dolaska u Bosnu i sagradili spomen-kapelicu. A 2009. godine okupilo se na istim temeljima oko 250 franjevaca iz cijele BiH, kako bi ovdje proslavili 800. obljetnicu osnutka Franjevačkog reda.



Tako je postalo uobičajeno da učenici krajem školske godine priređuju predstave na hrvatskom, latinskom i mađarskom jeziku. Zabilježen je i dio repertoara kazališnih družina ove škole (od 1767. do 1774.) te imena franjevaca koji su s mladima radili ove predstave okrenute učenicima, roditeljima i gradskim uglednicima, pozivanim da im prisustvuju. Zacijelo, ove su predstave, mahom s biblijskim temama, morale biti u većoj mjeri moralne poduke i retoričko-dijaloške vježbe no što su se od njih mogle očekivati znatnije literarne, dramske i kazališne vrijednosti, zaključio je Milovan Miković, ali ih se unatoč tome može smatrati značajnima kulturnim činom, budući da su u ovom podneblju bile znak nastanka novih potreba, neminovnog odvajanja od dotadašnje vojne i feudalne strukture, te potrebe osvajanja novih znanja i civilnih zanimanja.

J. Basch

## IZLOŽBA VLASTE ŽANIĆ U SUBOTIČKOJ GALERIJ DR. VINKA PERČIĆA

# Spajanje nespojivog

»Kruške i jabuke«, kako naziv izložbe glasi, se po nekoj pretpostavci ne bi se smjele miješati, a ja upravo to radim, kaže umjetnica

Multimedijalna umjetnica iz Zagreba *Vlasta Žanić*, na svojoj izložbi u Galeriji »Vinko Perčić« naslovljenoj »Kruške i jabuke«, predstavila je izbor svojih radova, uglavnom preformansa, dokumentacije performansa, video radova i video preformansa u kojima upotrebljava hranu, najčešće voće, kao materijal i element s kojim radi. »Radovi su, kronološki gledano, različitog tematskog sadržaja, makar ne potpuno različitog jer sve se to nadovezuje jedno na drugo, ali kroz taj izbor mogu se pratiti moj put i faze u cjelokupnom mom opusu. Prvi moji radovi, koji su bili i općenito prvi performansi koje sam radila, bili su više intimistički s nekim mojim osobnim emotivnim sadržajima i temama da bih kasnije u radovima počela sve više uključivati druge ljude, bilo da je to publika mojih performansa i happeninga ili protagonisti video radova«, kaže Vlasta Žanić.

### ODMAK OD POLAZIŠTA

S uključivanjem publike autorica se u svojim radovima sve više odmiče od svoje polazišne pozicije osobnih i intimnih sadržaja počinje širiti vlastiti fokus i viđenje stvari, ali u najnovijim radovima, koje je predstavila u Subotici prvi puta, ponovno upotrebljava isto voće, odnosno iste elemente s cijelom lepezom pitanja koja postavlja sebi samoj i pokušava dati odgovore na njih u svojim radovima. »Moglo bi se reći kako su to pitanja koja su postojala i u prvim rado-

vima, ali sada na nekakvom širem planu. To je uvijek nekakav prkos i bunt i neslaganje s predrasudama, s ustaljenim, šabloniziranim mišljenjima, stoga se i sama izložba zove 'Kruške i jabuke' koje se po



nekoj pretpostavci ne bi se smjele miješati, a ja upravo radim to. Upravo suprotno od onoga što se smatra da se ne bi smjelo, pokušavam vidjeti što će se dogoditi ako nešto nespojivo probam spojiti«, kaže Vlasta Žanić.

### PREISPITIVANJE STAVOVA

O subotičkoj izložbi zagrebački umjetnik *Boris Greiner* kaže kako njome autorica sugerira preispitivanje već okoštalih stavova, nekakvo simbolično i opetovano vraćanje na nulu koje omogućuje impresiju neopterećenu ranije naučenim i svjež upis u znatiželjnu svijest. »Rekao bih kako se posljednjih desetak godina Vlasta Žanić uglavnom bavi autoreferencijalnim izvedbama nekih svojih

stanja, doživljaja, itd. Ali u posljednjih četiri, pet godina to je promijenila otvarajući se prema raznoraznim pojavama, često uključuje i druge autore, pa recimo u performansima na neki način uključuje i publiku

i u tom smislu bi ove 'Kruške i jabuke' bile još jedan dodatni razvoj tog smjera.«

Greiner ističe i kako se u autoričnim radovima može očitati dosta konotacija o ženama: »U ovom radu gdje se radi o voćnom autoranjavanju, zatim u radu Maraške gdje ona uzima ulogu domaćice, istodobno domaćice kao autorice izložbe, ali i domaćice u nekom klasičnom smislu jer recimo nudi prisutne rožata-ma. Tako ima dosta razloga u njezinim radovima pročitati i njezin doživljaj žene.«

Vlasta Žanić rođena je u Zagrebu 1966. godine, završila je Školu primijenjene umjetnosti, te na Akademiji likovnih umjetnosti odjel kiparstva. Dobitnica je brojnih nagrada.

S. M.

## Blagdan Sv. Mauricija u Starčevu

Blagdan Sv. Mauricija, koji se obilježava 22. rujna, crkva u Starčevu posvećena ovom svecu obilježila je na veličanstven način. Naime, ove godine zbor »Svete Cecilije« iz Zemuna odazvao se pozivu dati svoj doprinos, uz svog župnika *Jozu Dusparu*, svečanom ugođaju euharistijskog slavlja koje je održano ovom prigodom. Crkva sv. Mauricija osnovana je 1767. i preko 220 godina s ponosom nosi ime ovog hrabrog kršćanskog vojnika, zapovjednika rimske legije, zaštitnika vojnika, kovača mačeva, bojadisara, proizvođača odjeće – koga se zaziva kod bolesti krvnih podljeva, gihta, bolesti uha i opsjednutosti. Zidno slikarstvo u unutrašnjosti crkve, kojim su prikazani mnogi sveci poput: sv. Stjepana, sv. Ivana Nepomuka, sv. Blaža, sv. Ćirila i Metoda, sv. Josipa, sv. Petra i Pavla, sv. Nikole, zatim temišvarske orgulje Wegenstein



s 2 manuala, kip Ivana Nepomuka ispred mjesnog mlina (1831.), kao i impozantna veličina crkve čine je posebnom.

Ove godine na dan svog zaštitnika Starčevci su se potrudili da crkva bude i zaista lijepo okićena što je doprinijelo općem svečanom ugođaju samog euharistijskog slavlja. Svetu misu predvodio je velečasni Jozo Duspara u koncelebraciji s još dva svećenika. U svojoj homiliji on se osvrnuo najviše na opću nesigurnost i bojazan od bolesti i drugih nedaća kojima je zarobljen suvremeni čovjek. I pokraj toga, ljudi danas, kako ističe velečasni, bez prave osnove misle da imaju kontrolu nad svojim životima, svojim planetom, pa i šire, a da nisu ni svjesni koliko takvim stavom napadaju obitelj od koje i u kojoj sve počinje. Bog od svih nas, kao apostola današnjice, zaključuje on, očekuje aktivno sudjelovanje u propagiranju pravih moralnih i svih drugih vrijednosti.

Na samom kraju svečanog euharistijskog slavlja članovi zbora »Svete Cecilije« otpjevali su još nekoliko pjesama, uglavnom marijanskih, po svom izboru. Nakon toga su ljubazni domaćini pozvali goste iz Zemuna na druženje uz osvježanje i ručak. U kasnim popodnevним satima Starčevci su ispratili članove zbora »Svete Cecilije« i velečasnog Dusparu uz dogovor da se ponovni susret dogodi što prije.

D. L.

## Izložba kućnih krstionica na Tekijama

Petrovaradinska obitelj *Grginčević*, u suorganizaciji s ravnateljstvom svetišta Gospe Snježne na Tekijama, po će prvi put prirediti izložbu bogate kolekcije malih kućnih škropionica. Riječ je o dekoracijskim zidnim posudicama u kojima se nekada u katoličkim domovima čuvala sveta voda koja je služila za križanje i blagoslov. Budući da kućne škropionice pripadaju zapadno-kršćanskoj umjetnosti, posjedujući odlike naglašene skulpturaloške obrade, izložba će biti organizirana u crkvi Gospe Snježne na Tekijama, u Petrovaradinu. Otvorenje izložbe je u nedjelju, 30. rujna u 17 sati. Izložbeni postav trajat će tjedan dana, do 7. listopada ove godine.

Ravnateljstvo svetišta poziva sve zainteresirane da ne propuste pogledati ovu jedinstvenu i vrijednu zbirku kućnih krstionica.

P. P.



# RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz  
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz  
LESKOVAC 107,4 MHz

#### Kontakt:

NOVI SAD

Koste Abraševića 16

Redakcija: 021/4790529

Program: 021/4790464

SMS: 063/598441

radiomarija.srbija@gmail.com

www.radiomarija.rs

#### Kontakt:

SUBOTICA

Starine Novaka 58

Redakcija: 024/692255

Program: 024/692259

SMS: 063/445523

mariaradio@tippnet.rs

www.mariaradio.rs

**POMOZITE RADIO MARIJI!**

Broj računa: 160-324873-16

Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,  
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16





## VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merковиć

## KRONOLOGIJA od 28. rujna do 4. listopada

**28. RUJNA 1773.**

U Suboticu stižu izaslanici Kaločkog kaptola, kanonici *Gabriel Glaser* i *Antun Gašljević*, te budući svetovni župnik dr. *Stipan Ranić* s četvoricom kapelana. Cilj njihova dolaska je preuzimanje katoličke župe od franjevaca, što je urađeno dan kasnije.

**28. RUJNA 1778.**

Najviše vojne vlasti obavijestile su Magistrat povlaštenog komornog grada Svete Marije (Subotice) da je sukladno najnovijim kraljevskim naredbama dužna unovačiti, o svom trošku opremiti i u vojsku poslati 30 regruta.

**28. RUJNA 2002.**

U proslavi stote obljetnice osnutka HKD-a »Napredak« u Sarajevu sudjeluje izaslanstvo Foruma hrvatskih institucija i organizacija - *Lazo Vojnić Hajduk*, mr. sc. *Josip Ivanović* i književnik *Milovan Miković*.

**29. RUJNA 1528.**

Nakon što su svladale i opustošile Segedin, trupe velikog vezira *Ibrahima* izbile su pod Suboticu. Premda njegovi vojnici više dana opsjedaju utvrdu, ne uspijevaju svladati srčane branitelje grada, te Osmanlije odustaju od prvotne nakane i kreću prema Petrovaradinu.

**29. RUJNA 1844.**

Uz prigodno misno slavlje postavljen je križ na toranj franjevačke crkve. Mjesec dana kasnije započeli su radovi na pokrivanju krova i njegovu oblaganju limom, koji do tada bio samo urađen u daskama, nakon udara groma.

**29. RUJNA 1962.**

Nakon trodnevnog zasjedanja završen je Prvi skup likovnih umjetnika Jugoslavije, na ko-

jem je raspravljano o perspektivama suvremene likovne umjetnosti u zemlji. Skup je organizirao subotički »Likovni susret«, a sva priopćenja i razmatranja objavljena su u dvobroju časopisa »Rukovet«, 11.-12., 1962.

**30. RUJNA 1773.**

U subotički franjevački samostan upućena je kopija pisma Carskog savjeta u svezi s ugovorom sklopljenim između Kaločkog nadbiskupa i grada, zatim pismo nadbiskupa o provođenju carskog ukaza o zabrani franjevcima da vrše župničku službu, te popis predmeta koje su franjevci dužni predati novom svetovnom župniku.

**1. LISTOPADA 1914.**

Rođen je *Albe Vidaković*, svećenik, kompozitor, muzikolog. Nakon završenih studija bogoslovije, specijalizira glazbu u Rimu. Znalci i kritika svrstavaju *A. Vidakovića* među najistaknutije stvaratelje i obnovitelje crkvene glazbe u Hrvata. Umro je 18. travnja 1964.

**1. LISTOPADA 1968.**

Na sjednici Skupštine općine donesena je odluka o osnutku Radio Subotice, za čijeg je direktora izabran prof. *Vitomir Ružić*. Prvi su urednici bili novinari *Lazar Merковиć* (Srpsko-hrvatska redakcija), *József Nagy* (Mađarska redakcija) i *Tomislav Vojnić* (Muzička redakcija), dok je dipl. ing. *Lađislav Francišković* šef tehnike.

**1. LISTOPADA 2000.**

Preminala je *Zyvezdana Šarić*, rođena *Asić*, plodna i svestrana umjetnica: pjesnikinja, prevoditeljica, dramaturginja, redateljica, slikarica i likovna kritičarka. Rođena je 15. rujna 1946. godine u obitelji također umjetnika – glumice, operne i

operetne pjevačice *Jelke Šokčević Asić* i maestra *Milana Asića*, dirigenta i skladatelja.

**2. LISTOPADA 1739.**

U trogodišnjem ratu između Habsburške Monarhije i Turske, koji je okončan potpisivanjem mira u Beogradu, istakli su se i subotički graničari mnogim vojničkim podvizima, ali su zabilježili i velike gubitke u ljudstvu, naoružanju i opremi. Epidemija kuge, kao posljedica i ovoga rata, od 1738. do 1740. odnijela više tisuća ljudskih života, a najviše u Subotici, Baji i Somboru.

**2. LISTOPADA 1986.**

Prema službenim podacima subotička općina ima oko 160 tisuća stanovnika, od kojih je 60 tisuća zaposleno. Ima 50 doktora znanosti, 296 magistara i specijalista, i 3454 fakultetski obrazovana stanovnika. Sva-ke godine izgradi se oko 600 novih stanova. Ribolovci su najbrojniji sportaši-rekreativci, snijeg pada u prosjeku 23 dana, a subotičke kavane i gostione imaju 12.265 sjedala.

**2. LISTOPADA 1998.**

Odbornici Skupštine općine donijeli su odluku da se u Radio Subotici osnuje Uredništvo programa na hrvatskom jeziku, koje će, za početak, svakog radnog dana emitirati program u trajanju od jednog sata.

**3. LISTOPADA 1919.**

Iz Pariza se vratilo izaslanstvo predvođeno župnikom *Blaškom Rajićem*, koje se na Mirovnoj konferenciji osobito zalagalo za prava slavenskog stanovništva u Bajskom trokut, ali bez očekivanih rezultata, unatoč javno iskazanoj potpori jugoslavenske, francuske i američke delegacije.

**3. LISTOPADA 1935.**

Rođen je *Petar Šarčević*, redatelj, prozni pisac i prevoditelj. Završio je Pravni fakultet i Akademiju za kazališnu umjetnost u Zagrebu. Bio je dugogodišnji redatelj Drame i Opere HNK, te njihov ravnatelj i profesor na Akademiji. Režirao je preko sto dramskih, opernih komada i veliki broj televizijskih ostvarenja. Objavio je knjigu eseja i kritika »Od danas do sutra«.

**4. LISTOPADA 1744.**

U Suboticu je stigla Kraljevska komisija sa zadaćom da riješi spor između većinskog katoličkog i manjinskog pravoslavnog stanovništva, glede problema nastalih s razgraničenjem Poštiske vojne krajine. Naime, katolici su zagovarali prelazak grada i građana u civilni, građanski status, što omogućava razvoj i napredak, dok su pravoslavci tvrdili da njima vojnički status više odgovara.

**4. LISTOPADA 1757.**

Subotički izaslanici u Beču predali su predstavku Dvorskoj komori i kraljici, u kojoj navode da je ovdanji narod preopterećen porezima i drugim davanjima, što se i dalje uvećava, u čemu prednjači kraljevski komesar *J. F. Redl*. Uz ostalo, narod se primorava na podvoz, kojega je oslobođen ugovorom s Komorom.

**4. LISTOPADA 1849.**

Zbog događaja tijekom revolucije ostavke su podnijeli članovi časničkog zbora: *Stevan Blagojević*, *Đorđe Zarić*, *Božidar Prokopčani*, *Petar Stojković* i *Lukacs Varda*. Ne zadugo komandant Subotičkog garnizona izvodi pred Vojni sud *Alberta Cordu*, *Miška Bačića Ágostona Birkása* i druge, u revoluciji, kompromitirane osobe.



Piše i uređuje: Branka Dulić

# »Allium porrum« – poriluk za bolji glas

*Plinije opisuje dane poriluka u starom Rimu  
kada je Neron uveo da se jednom mjesečno  
jede samo poriluk za što bolji glas*

**P**oriluk je vrlo stara kultivirana biljka koja je u najbližem srodstvu s crvenim lukom, češnjakom, drobnjakom i ostalim vrstama luka. Potječe od divlje vrste *Allium ampeloprasum* (pasji ili vinogradarski luk), koja se javlja u Portugalu i sjevernoj Africi, odnosno istočno u Turskoj i Iranu.

Uzgajali su ga još stari Egipćani, Grci i Rimljani i cijenili ga kao ljekovitu biljku. Plinije opisuje dane poriluka u starom

Rimu kada je Neron uveo da se jednom mjesečno jede samo poriluk za što bolji glas. Poriluk je, pak, danas nacionalni simbol Walesa.

Poriluk ima dugačke, plosnate zelenkaste listove koji rastu usko jedan kraj drugog u obliku dugačkog cilindra. Poriluk može narasti i do veličine od pola metra. Podzemni dio bijele je boje, mesnat i zadebljao. Njegova je aroma rafiniranija od većine srodnika.

Kao i ostale vrste luka, i poriluk ima prepoznatljiv i specifičan miris, a uzgaja se od davnina. Od svih vrsta luka najblaži je po okusu, nije ljut, nema jak miris i ne izaziva suze. Osim toga, ima još jednu prednost nad ostalim vrstama luka: najlakše se uzgaja i nije osjetljiv na niske temperature – može se brati od početka jeseni pa sve do kraja proljeća. Zato je poriluk važna namirnica, posebice zimi, kada je izbor povrća siromašan.

Budući da se poriluk nalazi u grupi povrća zajedno s češnjakom, crvenim lukom, ljutikom i vlascem, posjeduje slične karakteristike, ali znatno blaži okus i miris.

Poriluk možete naći na tržnicama u proljeće i jesen, a pri kupnji poriluka obratite pozornost na njegovu čvrstoću i boju. Bijeli dio poriluka treba biti na dodir čvrst i bez mrlja, a zeleni listovi izrazite boje i usko priljubljeni.

Poriluk kupujte onda kada ćete ga koristiti, a ukoliko ga ne koristite odmah, odrežite vrhove listova i čuvajte ga u pretincu za povrće hladnjaka ili na hladnom mjestu nekoliko dana.

## PRIPREMA JELA S PORILUKOM

U svakidašnjoj prehrani poriluk možete pripremati na različite načine. Najčešće se poriluk kuha i poslužuje s dodatkom maslinovog ulja ili maslaca kao priloga.

Tradicionalno se priprema s krumpirom i vrhnjem kao varivo, a izvrstan je dodatak juhama, sam ili u kombinaciji s drugim povrćem.

Poriluk možete i pirjati samostalno ili u kombinaciji sa slaninom, šunkom, jajima, puževima, ribom ili gljivama. Pečeni poriluk izvrstan je u kombinaciji s maslacem i

## RIBA U FOLIJI

### Potrebni sastojci:

2 veća fileta soma  
1 veliki poriluk  
1 limun  
4-5 čena češnjaka  
maslinovo ulje, sol,  
papar

### Priprema:

Na foliju pospite maslinovo ulje, poređajte na kolutove nasjeckan poriluk, nasjeckan češnjak, na tanke šnite narezan limun. Staviti filete ribe koji su posoljeni i popapreni, na to opet limun, poriluk, češnjak i sve zalijte s malo maslinova



ulja. Zatvoriti foliju i peći 20 minuta na 220 stupnjeva, otvoriti »paketiće« i peći još desetak minuta, dok ne porumeni. Služiti uz prilog po želji: blitva, špinat ili integralna riža.

## RIŽOTO S PORILUKOM

### Potrebni sastojci:

2 poriluka  
1 velika šalica (arborio) riže  
1 češanj češnjaka  
1,5 dl bijelog vina  
1 povrtna kocka  
1 mala chilli papričica, ako volite  
maslinovo ulje  
sol, papar, majčina dušica  
ribani sir (*grana padano* ili parmezan)

### Priprema:

Poriluk narežite na kolutiće i isperite pod vodom. U posudi ugrijte maslinovo ulje koje aromatizirajte s jednim češnjem





češnjaka (prerežite popola da pusti više arome) i jednom chilli papričicom oko 2-3 minute. Dodajte poriluk i pirjajte 3-4 minute, nakon toga dodajte prstohvat majčine dušice i zalijte polovicom vina. Kad vino ispari dodajte rižu (arborio), posolite (pripazite zbog povrtna kocke u temeljcu). Napravite posebno temeljac od jedne povrtna kocke, vode i polovice bijelog vina, tako da dobijete oko jedne litre tekućine. Stavite na vatru i neka stalno vrije te time podlijevajte rižoto dok

ne potrošite svu tekućinu ili dok rižoto ne bude kuhan. Pred kraj dodajte ribani sir i papar, pomiješajte i ostavite malo poklopljeno.

## ALLIUM PORRUM – PITA OD PORILUKA

### Potrebni sastojci:

½ kg gotovih kora  
2 poriluka  
400 g kiselog vrhnja  
2 češnja češnjaka  
4 jajeta  
5 žlica mineralne vode  
1 žlica ulja  
1 prašak za pecivo  
celerova sol, papar, nasjeckan peršin

### Priprema:

Očistiti poriluk, isjeći na kolutiće, obariti u slanoj vodi (da se ne raskuha), procijediti.

jediti. U zasebnoj posudi miješati jaja, kiselo vrhnje i prašak za pecivo. Dodati nasjeckani češnjak, peršin, celerovu sol, papar, mineralnu vodu i ulje, izmiješati. U sve to umiješati poriluk i ostaviti desetak minuta da odstoji. Posudu za pečenje namazati uljem i redati red kora, red fila od praziluka. U čaši pomiješati malo mineralne vode i ulja i time prskati između kora. Gornju koru tanko premazati, bez komadića poriluka. Staviti u ugrišanu pećnicu na 200 stupnjeva. Peći dvadesetak minuta, ovisi o pećnici.



krušnim mrvicama ili nadjeven s topljivim sirevima. S gorgonzolom i vrhnjem poriluk može biti sastavni dio umaka za tjesteninu, a možete ga i pohati.

Porilukom se mogu puniti palačinke, gibanice, pite i razna druga tijesta te pripremati soufflé. Koristi se za pripremu salata, a može biti i dobra zamjena za luk.

### MOŽDA NISTE ZNALI A TREBALI BISTE ZNATI

Poriluk zbog svog sadržaja fitokemikalija i organosumpornih komponenti povoljno

utječe na zdravlje. Ove kemikalije imaju sposobnost da preveniraju pojavu malignih bolesti. Imaju i zaštitno djelovanje, jer učvršćuju i poboljšavaju obrambene mehanizme u organizmu.

Određene tvari u poriluku djeluju kao prirodni antibiotici, snižavaju krvni tlak, jačaju imunološki i krvožilni sustav, snižavaju kolesterol, aktiviraju enzime koji sudjeluju u detoksifikaciji organizma, imaju ulogu prevencije pojave malignih bolesti.

Poriluk se može jesti sirov ili kuhan, što ne umanjuje vrijednost fitokemikalija,

premda određeni gubitak mikronutrijenata kulinarском pripremom ne možemo izbjeći.

Da bi se spriječio izraziti gubitak dragocjenih sastojaka prilikom kuhanja, preporučuje se: poriluk (kao i ostale vrste povrća) staviti u vruću vodu umjesto u hladnu.

Poriluk je veoma bogat eteričnim uljem, koje u probavnim organima pobuđuje izlučivanje probavnih sokova, a dobro utječe na izlučivanje mokraćne.

U rano proljeće koristi se za pročišćavanje organizma, obnavljanje crijevne flore, a ima i blago laksativno djelovanje.

# POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, [www.badawi-su.com](http://www.badawi-su.com), [poliklinika@badawi-su.com](mailto:poliklinika@badawi-su.com)  
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

# Badawi




od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj



	TURSKI SUDAC	DRUGI KORIJEK IZ 64	STANOVNIK LITERAR- NOG LILI- PUTA	STAVLJA- TI U ŠTO	ČOVJEK IZ MAKARSKE	BELGIJA	ŠESTO, SEDMO, ...	UVJERE- NOST U ŠTO	OKRUGLO SLOVO	... I JANG	NALOG PSU APORTERU	RIBA S IKROM ZA KAVIJAR	"ENERGIJA"
NAIZGLED TEŽAK, A ZAPRAVO JEDNOSTA- VAN PROB- LEM (FIG.)													
IMENJAKI- NJA GINE- KOLOGA KURJAKA						STEVE JOBS OTILIJA ODMILA			POK. BUBNJAR IVANDIĆ PAPINSKA KRUNA				PLESAČ TVISTA: VRSTA RIBIČKOG MAMCA
DALEK DOMET HICA													
OPONA- SATELJI										MAGAREČE REVANJE, NJAK EMMA THOMPSON			
"JOULE"		PRODUKT ISPARA- VANJA LIČANIN (RAZG.)					TALIJAN- SKI PISAC, UGO UREDITI						
PRITOK DUNAVA U RUMUNJ- SKOJ (OLT)						UZVANIK NA SVADBI MEDIJ KOJI EMANIRA					RINGO STARR SLIK, SROK		
OPIS PUTOVANJA S PODACIMA (ITINERARIJ) SVIRAČ U OKARINU (MNOŽ.)										... I MIR KATARINA VELIKA ILI MARIJA TEREZIJA			
MJERA OD OKO 1,3 LITRE				LJUDI PO- DUDARNA IMENA NASILNO ODUZIMATI								"ELEKT- RON" BEZNADE, DESPERA- CIJA	
TOPOVSKA PALJBA (MNOŽ.)									RIMSKI BOG LJUBAVI ŽENE IZ BRAZILA				
PAPIN GODIŠNJI PRIHOD					NIKAL SREDSTVO ZA OKRE- PU (TONIKO)			OTOK SA SUPETROM OMOTATI, OBVITI					ŽARAČI
DEKLAMA- TORI											ALEN VITASOVIĆ RIBE S IKROM, IKRAŠICE		
IRIDIJ			MOTIVI- RANOST SORTA GROŽĐA I VINA										
NORVEŠKA		DEKORA- TIVNA PLOHA CRVENI PLANET					SIN ABRAHAMA I SARE POLITIČAR BEBLER					"TONA" PRITOK UNE (NE SANA)	
OPONA- ŠATI										SF DRAMA KARELA ČAPEKA GLUMAC McKELLEN			
SAONICA- MA UTRT PUT U SNJEGU					REDATE- LJICA CAVANI LJUBO IVANČIĆ								
"TRGOVIN- SKA RAD- NA ORGA- NIZACIJA"				RICINU- SOVO ... "OPSEG"				HRIPAVAC ILI MAGA- RECI ... SLOŽENO SLOVO					
LJUDI PO- DUDARNA MISLENJA													

kolumbovo jaje, asima, sj, ipe, dalekometnost, imitator, rev, j, para, ojetit, aluta, svat, rs, itinerar, rat, oka, imenjač, e, kanonade, amor, anat, nj, brač, recitator, av, it, motivacija, n, pano, izak, t, imitirati, r, u, t, sanik, liliiana, tro, ulje, kašalj, istomišljenici.

## RJEŠENJE KRIŽALJKE:

### OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

### IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova  
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,  
24000 Subotica

### UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)  
Ivan Gregurić, Mato Groznica,  
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,  
Josip Stantić, Thomas Šujić,  
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

### DIREKTOR

Ivan Karan  
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

### ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

### POMOĆNIK I ZAMJENIK

### ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

### REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)  
Slavica Mamužić (novinarka)  
Dražen Prčić (sport i zabava)  
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

### ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

### TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)  
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

### FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

### UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

### ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević  
Ljubica Vujković-Lamić  
Branimir Kuntić  
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55  
++381 24/55-15-78  
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«  
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila  
Agencije za privredne registre Republike Srbije  
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација  
у публикацији Библиотека  
Матице српске, Нови Сад  
32+659.3(497.113=163.42)

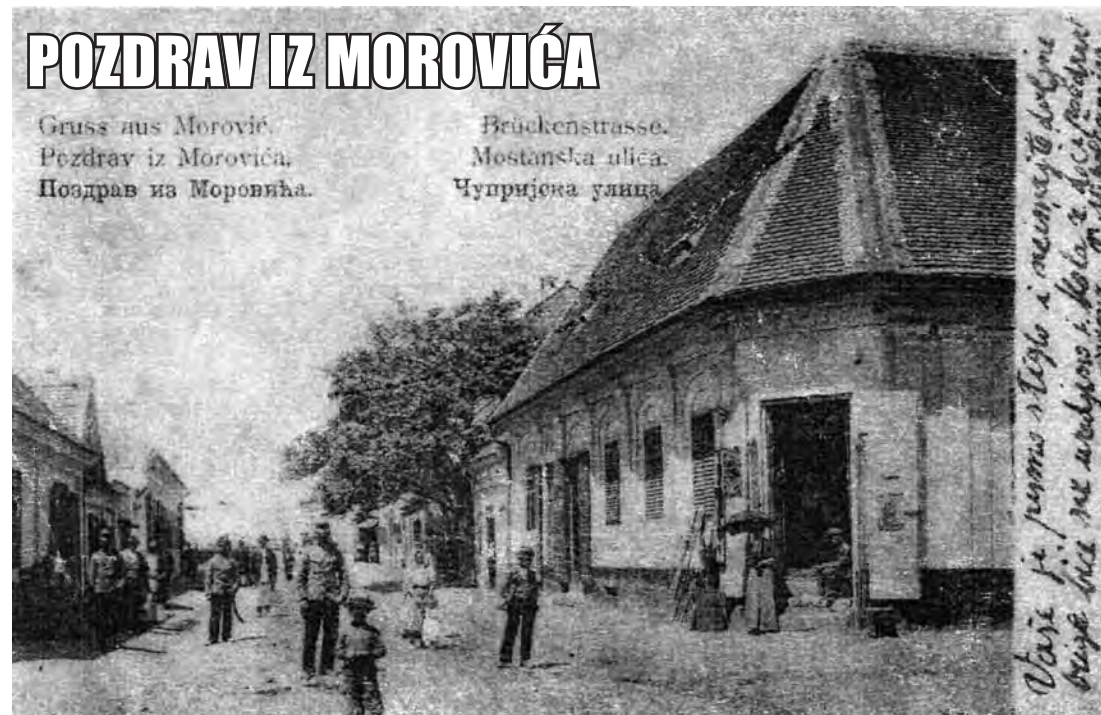


## PRIČA O FOTOGRAFIJI

**M**orović je već s početka 20. stoljeća imao svoju razglednicu (anziskartu), o čemu svjedoče časničke odore austrougarske vojske. Na fotografiji je stara morovička ulica, u puku znana kao Mitrovački šor, i kada sam zavirio na Google, vidim da se ulica i danas zove Mitrovačka ulica. Ni najstariji Morovičani ne sjećaju se da je u Moroviću bila Brückenstrasse, mostanska ili čuprijska ulica, jer vjerojatno je tako zvana u jednom periodu. Činjenica je da se iz te ulice ide na jedan most preko Bosuta, pa na drugi, most preko Studve, no ne sjećaju se da je nosila taj naziv.

## ŠOKAČKI ŠOR

Slično je i sa Šokačkim šorom, koji je početka 20. stoljeća nosio naziv Ulica kralja Tomislava, a naziv je u vrijeme Banovine Hrvatske promijenjen u Ulicu Matije Gupca, i taj je naziv nosila sve do 1995., a danas je Ulica Nikole Tesle, mada je u puku bila i ostala Šokački šor. Stariji Morovičani, ili bilje rečeno starije Morovićanke, sjećaju se zgrade s fotografije, na uglu ulica Šidske i Mitrovačke, koja je u puku znana kao talandara. Zašto, Bog sveti zna, jer tako se zove način spremanja roštilja, što bi u Hrvatskoj rekli kotlovina. Bilo kako bilo, danas je na tom raskrižju velebno zdanje zgrade Šumarije, sve u staklu, a poslije Drugog svjetskog rata tu je bila jedno vrijeme pošta a poslije i ambulanta. I dok je naziv ulice mostanska ili čuprijska dvojben, nedvojbeno je da je Morović selo na ušću dviju rijeka, Bosuta i Studve, čije su obale spojene mostovima još od davnina. Zbog tih mostova Morovičani su svoje mjesto prozvali srijemskom Venecijom, a mostovi su dobili nazive, Most ljubavi i Most uzdisaja. E, koliko je ljubavnih izjava palo na morovićkim mostovima... Prateći kanonske vizitacije, a tu je dolazio još Bartol Kašić, pa sve do biskupa Krtice, nije vidljivo da su morovičke rijeke spojene mostovima, no u vizitaciji iz 1729. godine, koja



se čuva u Pečuhu, pohođena je crkva Blažene Djevice Marije u Moroviću koja datira iz 12. stoljeća. Proštenja su uz sudjelovanje mnogobrojnog naroda i hodočasnika iz udaljenih mjesta uvijek na dan Uznesenja BDM, 15. kolovoza. Ovome svetištu hodočastilo se i u vrijeme Turaka. Crkva je prije ulaska u selo, a u selu su žitelji katoličke i pravoslavne vjere. U vizitaciji iz 1875. godine biskup je s pratnjom u Morović krenuo iz Strošinaca preko sedam, osam gajeva, Graškovića, Radjinovci, Žeravince, donja i gornja Debrnja i kroz mlake, gdje su na mjestima složeni trupci umjesto mostova. Prošli su kroz Medjenik i Smogvu, prešli most preko Struga i preko Slezena i Urinaca došli do Morovića, a sunce je već palo i jedva se naziralo kroz krošnje visokih hrastova. U Moroviću su ih dočekali brojni vjernici, a Morović je bio lijep, opasan vodama Studve i Bosuta, koje su krasili veliki drveni mostovi. Ti drveni mostovi svakako datiraju od ranije, a zamijenjeni su novim, željeznim mostovima nakon izborne pobjede mađarona Stevana Popovića - Vacka, koji je kod bana Khuena Hedervarya ishodio sredstva na trošak Krajiške investicijske zaklade, pa je most preko

Bosuta sagrađen 1899. a preko Studve 1900. godine. Te 1900. godine Morović je imao 441 kuću i 2.305 žitelja, od čega je rimokatoličkoj vjeri pripadao 1.251 žitelj, pravoslavnoj 935, grkokatoličkoj 45, kalvinskoj 34, luteranskoj 25 i židovskoj 15 žitelja, piše u svojoj knjizi Srijem – naselja i stanovništvo, dr. Rudolf Horvat.

## JEDNO OD NAJSTARIJIH NASELJA U ZAPADNOM SRIJEMU

Da Morović spada među najstarija naselja u zapadnom Srijemu kaže u svojoj knjizi Geografska monografija općine Šid, mr Radovan Đurčić. Grad ili kaštel sagrađila je čuvena vlastelinska obitelj Morović, koji su gospodarili velikim dijelom Srijema, Slavonije i Mačve od 1364. do 1476., kada su ostali bez muške loze, a ugarski kralj Matija Korvin njihove je posjede darovao svom sinu Ivanišu. Morović je još jedno vrijeme ostao u posjedu Ivana Morovića, do 1504. godine, kada ga je naslijedio Ladislav More, ali samo do 1528, kada su Morović zauzeli Turci.

Osim spomenute crkve posvećene Blaženoj Djevici Mariji, koja je danas ponovno biskupijsko svetište dignuto na čast Marije pomoćnice kršćana

i duša u čistilištu, u Moroviću je i župna crkva sv. Roka, koja se spominje još u vizitacijama biskupa Krtice koncem 18. stoljeća, a na istom je mjestu sagrađena nova od 1822. do 1826. u vrijeme župnika Matije Ujvaryja, a blagoslovio ju je preč. Josip Stanišić, prepošt i župnik mitrovački. U novoj crkvi prva je krštena djevojčica Ana Okrugić. Morović ima i pravoslavnu crkvu, a prvi puta se spominje u izvješću iz 1756. godine kao drvena stara crkva Rođenstva Bogorodice, parohom je bio Jovan Simonović. Crkva je obnovljena 1760. i posvetio ju je mitropolit Pavle Nenadović.

I da se vratim fotografiji. Datira iz 20-ih godina 20. stoljeća, a poslana je iz Morovića u Srijemske Karlovce. Do mojih je ruku došla posredstvom Morovićanke Bernardice Čuljak, čiji je bratić radio kao zaštitar u Ministarstvu socijalne skrbi, a kako svakodnevno komunicira s uposlenicima, zamijetio je kako jedan mladić spominje Morović. Moja je tetka živjela u Moroviću, a danas je u Slatniku kod Broda, a moj je djed podrijetlom iz Morovića, rekao mu je mladić i sutradan mu donio fotografiju i predstavio se kao Okrugić.

Slavko Žebić

## LIKOVNI NATJEČAJ UZ MJESEC HRVATSKE KNJIGE

## Osmislite svoj straničnik

Mjesec hrvatske knjige obilježava se od 15. listopada do 15. studenoga. Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić« iz Šibenika s kojom subotička Gradska knjižnica ima lijepu suradnju već godinama obilježava Mjesec hrvatske knjige izložbama straničnika. Prva je postavljena davne 1998. pod nazivom »Bookmark u svijetu i Hrvatskoj« iz zbirke Živane Morić. 2006. pod nazivom »Izložba straničnika«, ponovno je svoju, sad mnogo bogatiju zbirku, predstavila Živana Morić. Ona već godinama vrijedno oblikuje jedinstvenu zbirku »predmeta od papira, kože, tkanine ili metala koji se stavljaju u knjigu za oznaku mjesta gdje je čitatelj prekinuo čitanje«.

Upravo je Živana Morić, novinarka Vjesnika, pisala o potrebi za hrvatskim nazivom te nezaobilazne stvarčice svakoga čitateljskog strasnika. U toj se potrazi umjesto danas sve raširenijega engleskog naziva *bookmark* moglo birati između straničnika, dočitnice, štionika, knjižnika ili knjižnog označivača, ali se straničnik nametnuo kao najprimjereniji hrvatski naziv toga pomagala koje ima funkcionalnu i likovnu dimenziju.

Potaknuti dobrim odazivom na natječaj prošlih godina Centar za vizualnu kulturu djece i mladih Gradske knjižnice »Juraj Šižgorić« iz Šibenika raspisao je ove godine likovni natječaj na temu straničnik, te su i ove godine pozvali djecu u subotičkim osnovnim školama koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku da se priključe svojim uradcima.

Njihov je prijedlog da za straničnik upotrijebite motiv tipičan za nošnju svoga kraja, mjesta, grada..., bilo da se radi o tkanju, vezu, naitu ili drugom detalju. Likovna tehnika kao i odabir materijala prepuštaju izboru voditelja, a format ne bi trebao biti manji od 5 x 25 cm.

Svi straničnici prispjeli na natječaj bit će vrednovani od strane stručnog prosudbenog povjerenstva s regionalnom savjetnicom za likovnu kulturu Blagom Petreski na čelu, a tri najbolja će i nagraditi. Izložba će biti otvorena 6. studenog 2012. u 12 sati, u Mjesecu hrvatske knjige u Grdskoj knjižnici »Juraj Šižgorić« Šibenik.

Na poledini svakog likovnog rada koje učitelj/nastavnik dostavlja na Natječaj obvezni su sljedeći podaci koje ćete naći na »naljepnici«:

## »NALJEPNICA« ZA LIKOVNI RAD UČENIKA/UČENICE OSNOVNE ŠKOLE

Ime i prezime, spol (m/ f), razred, godine/ dob	
Škola, mjesto, adresa	
Ime i prezime mentora	

Radovi trebaju biti propisno zaštićeni, a isključuju se svi oblici savijanja.

Rok za njihovo slanje je 31. listopada 2012. na adresu:

Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić« Šibenik,

Centar za vizualnu kulturu,

Poljana 6, 22 000 Šibenik

na ime voditeljice Centra Zdenke Bilušić, uz napomenu »za likovni natječaj«





# Javni sat hrvatskoga jezika s piscima



U srijedu, 19. rujna, u vrtu tavankutske Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame održan je javni sat hrvatskoga jezika i književnosti za učenike Osnovne škole »Matija Gubec« i to za sve odjele koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Povod organiziranju sata u vrtu Galerije bilo je gostovanje dvaju subotičkih pisaca – Vojislava Sekelja i Mirka Kopunovića, koji upravo u prostorijama tavankutske Galerije dovršavaju svoje nove knjige, i to uz potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Bila je to ujedno i prigoda da se učenici upoznaju i porazgovaraju s dvojicom pisaca o tomu kako pisci pišu, koje ih teme zaokupljaju, gdje pronalaze inspiraciju za pisanje svojih pjesama i ostalih književnih djela te pišu li i poeziju za djecu. Nakon kratkog razgovora, oba su književnika pročitala nekoliko svojih pjesama, a zauzvrat je nekoliko »hrabrijih« učenica i učenika piscima izrecitalo pjesme koje vole. Mali recitatori nagrađeni su prigodnim darom – knjigom. Satu su prisustvovala i njihove učiteljice, nastavnice te ravnateljica tavankutske škole.

Ugodno je druženje završeno fotografiranjem djece s piscima te s nadom da će se ovakvi sati književnosti češće održavati u Tavankutu.

v. č.





**PETAK**  
**28.9.2012.**


06:05 Najava programa  
 06:10 Trenutak spoznaje  
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska  
 07:05 Vijesti  
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska  
 07:35 Vijesti  
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska  
 10:00 Vijesti  
 10:10 Svjetski biseri 2:  
 Japan - vječni Zapad,  
 dokumentarna serija  
 11:05 Preuredi pa prodaj! 5,  
 dokumentarna serija  
 11:28 Preuredi pa prodaj! 5,  
 dokumentarna serija  
 12:00 Dnevnik  
 12:40 Moć sudbine, telenovela  
 13:30 Dr. Oz 2, talk show  
 14:10 Skica za portret  
 14:20 Vijesti uz hrvatski  
 znakovni jezik  
 14:30 Jelovnici izgubljenog  
 vremena  
 14:55 Drugo mišljenje  
 15:35 Znanstvena petica  
 16:05 Luda kuća,  
 humoristična serija  
 16:58 Hrvatska uživo  
 17:00 Vijesti  
 18:00 Kontakt: Na dobrom  
 putu  
 18:25 Iza ekrana  
 18:55 Fotografija u Hrvatskoj  
 19:10 Tema dana  
 19:30 Dnevnik  
 20:11 Pjevaj moju pjesmu  
 21:55 Dnevnik 3  
 22:15 Vijesti iz kulture  
 22:35 Filmski maraton: Zmija  
 i duga, američki film  
 00:10 Filmski maraton: A  
 Heart of a Stranger,  
 američki film  
 01:40 Dr. Oz 2, talk show  
 02:20 Skica za portret  
 02:25 Jelovnici izgubljenog  
 vremena:  
 02:45 Paralele (R)  
 03:15 Znanstvena petica  
 03:45 Drugi format  
 04:25 Alpe Dunav Jadran  
 04:55 Svjetski biseri 2: Japan  
 - vječni Zapad,  
 dokumentarna serija  
 05:47 Tema dana



06:10 Najava programa  
 06:15 Moć sudbine, telenovela  
 07:00 Mala TV:  
 --- TV vrtić: Vrtonačelnik  
 --- Oblutak skuplja lišće,  
 crtani film  
 --- Tajni dnevnik patke  
 Matilde: Izlet

07:30 Batman i hrabri  
 superjunaci, crtana serija  
 07:55 Teletubbies  
 08:20 Connor na tajnom  
 zadatku 2  
 08:45 Obična klinka, serija  
 09:10 Školski sat: Zubata  
 priča  
 10:00 Prijenos sjednice  
 Hrvatskog sabora  
 13:30 A Heart of a Stranger,  
 američki film  
 15:00 Fotografija u Hrvatskoj  
 15:10 Školski sat: Zubata  
 priča  
 16:00 Regionalni dnevnik  
 16:20 Županijska panorama  
 16:40 Mala TV:  
 --- TV vrtić: Vrtonačelnik  
 --- Oblutak skuplja lišće,  
 crtani film  
 --- Tajni dnevnik patke  
 Matilde: Izlet  
 17:10 Crtani film  
 17:25 Paralele  
 17:55 Edgemont 5, serija  
 18:20 Generacija Y: Djeca i  
 roditelji, dokumentarni  
 film za mlade  
 18:50 Briljanteen  
 19:30 Slatko ludilo 2,  
 dokumentarna serija  
 20:00 Djeca sunca, znanstveno  
 -popularna serija  
 20:55 Knjiga ili život  
 21:25 Opera box  
 22:00 Opera pod zvijezdama  
 23:05 Buđenje mrtvih 9,  
 mini-serija  
 23:55 Buđenje mrtvih 9  
 00:45 Noćni glazbeni program



07:20 Speed Racer, crtana serija  
 07:45 TV izlog  
 08:00 Polja nade, serija R  
 09:00 Izgubljena čast, serija R  
 09:45 TV izlog  
 10:00 Moja majka, serija  
 11:00 Walker, teksaški  
 rendžer, serija R  
 12:00 Zauvijek susjedi, R  
 12:35 IN magazin R  
 13:20 Larin izbor, serija R  
 14:20 Masterchef, reality  
 show R  
 15:25 Walker, teksaški rendžer  
 16:25 Zauvijek susjedi, serija  
 17:00 Vijesti Nove TV  
 17:25 IN magazin  
 18:05 Polja nade, serija  
 19:15 Dnevnik Nove TV  
 20:05 Izgubljena čast, serija  
 21:45 Smrtonosno oružje 4,  
 igrani film  
 00:05 Podzemno usijanje,  
 igrani film  
 01:50 Gospodari Dogtowna,  
 igrani film  
 03:40 Magazin MMA Lige R  
 04:05 Ezo TV, tarot show  
 05:35 Dnevnik Nove TV R

06:30 Kraj programa



06:40 RTL Danas, emisija (R)  
 07:15 Moji džepni ljubimci,  
 crtani film  
 07:35 Ben 10: Ultimate Alien,  
 animirana serija (R)  
 07:55 Galileo, zabavna/  
 obrazovna emisija (R)  
 08:45 TV prodaja  
 09:00 MacGyver, serija (R)  
 10:00 MacGyver, serija (R)  
 11:00 TV prodaja  
 11:25 Ekkluziv Tabloid,  
 magazin (R)  
 11:45 Krv nije voda, serija (R)  
 12:40 TV prodaja  
 12:55 Ruža vjetrova, serija (R)  
 13:55 Sulejman Veličanstveni,  
 povijesna serija (R)  
 15:00 MacGyver, serija  
 15:55 MacGyver, serija  
 16:55 RTL 5 do 5  
 17:10 Galileo, zabavna/  
 obrazovna emisija  
 18:05 Ekkluziv Tabloid,  
 magazin  
 18:30 RTL Danas  
 19:05 Krv nije voda, serija  
 20:00 Sulejman Veličanstveni,  
 povijesna dramska serija  
 21:10 Ruža vjetrova, serija  
 22:10 Kako ja kažem, film,  
 romantična komedija  
 00:00 Zanimanje špijun, igrani  
 film, akcijski triler  
 02:20 Astro show, show  
 03:20 RTL Danas, (R)  
 03:55 CSI, serija (R)  
 04:45 CSI, serija (R)  
 05:25 Kraj programa

**SUBOTA**  
**29.9.2012.**


06:25 Najava programa  
 06:30 Drugo mišljenje  
 07:15 Iza ekrana  
 07:45 manjinski Mozaik:  
 Rusija na dlanu  
 08:00 Hrvatska kronika BiH  
 08:15 Kinoteka - ciklus  
 klasičnog vesterna: Bijeli  
 ratnik, američki film  
 09:40 Skica za portret  
 10:00 Vijesti  
 10:10 Kućni ljubimci  
 10:45 Etnoforezičari: Kak se  
 dela delanec, emisija  
 pučke i predajne kulture  
 11:20 Normalan život, emisija  
 12:00 Dnevnik  
 12:35 Veterani mira, emisija  
 13:25 Duhovni izazovi,  
 međureligijski magazin  
 13:55 Prizma  
 14:45 Merkatska dinastija 1,  
 dokumentarna serija

15:15 Reporter: Zabava je  
 završena, kako se Zapad  
 slomio  
 16:15 Eko zona  
 17:00 Vijesti  
 17:11 Fotografija u Hrvatskoj  
 17:30 Odmori se, zaslužio si  
 4 - humoristična serija  
 18:05 Lijepom našom: Velika  
 19:10 Tema dana  
 19:30 Dnevnik  
 20:09 Loto 7/39  
 20:15 Razum i osjećaji,  
 američko-britanski film  
 22:40 Dnevnik 3  
 23:00 Vijesti iz kulture  
 23:20 Inspektor George  
 Gently 4, serija  
 00:55 Filmski maraton:  
 Ubojice i svjedoci,  
 američki film  
 02:35 Filmski maraton: Bijeli  
 ratnik, američki film  
 04:00 Cirkus Columbia,  
 bosanskohercegovačko-  
 francusko-britansko-  
 njemačko-slovensko-  
 belgijsko-srpski film  
 05:40 Tema dana



07:00 Najava programa  
 07:05 Poštar Pat, crtani film  
 07:20 Aladinove pustolovine,  
 crtani film  
 07:35 Pipi Duga Čarapa  
 08:00 Mala princeza  
 08:10 Ružica Šarenić,  
 crtani film  
 08:22 Kućni svemirci,  
 crtana serija  
 08:45 Merlin 4, serija za djecu  
 09:30 Mala TV  
 --- TV vrtić: Hladnjak  
 --- Danica i koale (R)  
 --- Tajni dnevnik patke  
 Matilde: Putna groznica  
 10:00 Teletubbies  
 10:25 Žablja jaja, nizozemski  
 film za djecu  
 13:45 Navrh jezika  
 13:46 Briljanteen  
 14:30 Brijači 2: Ponovno na  
 poslu, američki film  
 16:15 Pozitivno  
 16:45 Garaža: Cinkuši  
 17:10 Hrvatska policija u  
 Domovinskom ratu:  
 Hrvatsko Podunavlje,  
 dokumentarni film  
 18:15 Rukomet, LP (M):  
 Zagreb - Szeged, emisija  
 18:25 Rukomet, LP (M):  
 Zagreb - Szeged, prijenos  
 20:00 Rukomet, LP (M):  
 Zagreb - Szeged, emisija  
 20:15 Domaći dugometražni  
 dokumentarni film  
 21:40 Cirkus Columbia,  
 bosanskohercegovačko-  
 francusko-britansko-  
 njemačko-slovensko-

belgijsko-srpski film  
 23:20 Reporter: Zabava je  
 završena, kako se Zapad  
 slomio  
 00:15 Noćni glazbeni program



06:40 TV Izlog  
 06:55 Gormiti, crtana serija R  
 07:15 Pokemoni, R  
 07:40 Pokemoni, crtana serija  
 08:05 Winx Club  
 08:30 Power Rangers Samurai,  
 crtana serija R  
 08:55 Power Rangers Samurai  
 09:15 Larin izbor, serija R  
 11:15 Ljubav iz snova, film  
 13:15 Majstori u opasnosti,  
 igrani film  
 15:25 Periferija City, serija  
 16:25 Okusi Hrvatske,  
 pustolovni gastro show  
 17:00 Vijesti Nove TV  
 17:10 Provjereno, R  
 18:10 Nad lipom 35, show R  
 19:15 Dnevnik Nove TV  
 20:05 Ulovi Smarta, film  
 22:15 Samo pucaj, igrani film  
 00:00 Povratak u kuću straha,  
 igrani film  
 01:25 Smrtonosno oružje 4,  
 igrani film  
 03:30 Ezo TV, tarot show  
 05:00 Dnevnik Nove TV R  
 05:50 Kraj programa



05:20 RTL Danas, (R)  
 05:55 Najljepše bajke svijeta,  
 animirani film  
 07:20 Ben 10: Ultimate Alien  
 07:45 Galileo, emisija  
 08:35 TV prodaja  
 08:50 Učilica, kviz za djecu  
 09:25 Bibin svijet, serija  
 10:00 TV prodaja  
 10:15 Waterloo road, serija  
 11:25 Waterloo road, serija  
 12:30 TV prodaja  
 12:45 Čarobnjak, igrani film,  
 komedija  
 14:40 Kako ja kažem, film,  
 romantična komedija (R)  
 16:40 Armagedon,  
 dokumentarna drama  
 18:30 RTL Danas  
 19:10 Galileo, emisija  
 20:00 Savršena meta, igrani  
 film, triler  
 22:20 Cliffhanger, igrani film,  
 avanturistički/ triler  
 00:15 Pakleni red, film, horor  
 02:05 Astro show, show  
 03:05 RTL Danas,  
 informativna emisija (R)  
 03:40 Hustle, igrani film, triler  
 05:15 Kraj programa

**NEDJELJA**  
**30.9.2012.**





05:57 Najava programa  
06:00 Veterani mira, emisija  
06:57 Duhovni izazovi  
07:27 Normalan život, emisija  
08:00 Zlatna kinoteka: Sve je počelo u Napulju, američki film  
09:50 Vijesti  
10:00 ni DA ni NE: Djeca u vrhunskom sportu  
10:55 Istrage gospođice Fisher, serija  
12:00 Dnevnik  
13:25 Plodovi zemlje  
13:25 Split: More  
14:00 Nedjeljom u dva  
15:05 Mir i dobro  
15:40 Zaleđeni planet, dokumentarna serija  
16:47 Skica za portret  
17:00 Vijesti  
17:20 Kreni kolo, dokumentarna serija  
17:50 Volim Hrvatsku, show program  
19:10 Tema dana  
19:30 Dnevnik  
20:09 Loto 6/45  
20:14 Sve u 7!, kviz  
21:05 Stipe u gostima 5, humoristična serija  
21:40 Nedjeljom ujutro, subotom navečer - humoristična serija  
22:10 Damin gambit, talk show  
23:00 Dnevnik 3  
23:20 Vijesti iz kulture  
23:40 Carstvo poroka, serija  
01:10 Nedjeljom u dva  
02:10 Istrage gospođice Fisher, serija  
03:05 Strani igrani film  
04:30 Skica za portret  
04:45 Prizma  
05:30 Damin gambit, talk show



07:00 Panorame turističkih središta Hrvatske  
07:10 Najava programa  
07:15 Vesele trojke, crtana serija  
07:40 Animacijaci, crtana serija  
08:05 Bečka filharmonija u Londonu  
09:05 Osveta Pinka Panthera, britansko-američki film  
10:40 Biblija  
10:50 Portret crkve i mjesta  
11:00 Kozarevac: Misa, prijenos  
12:05 Moj rođak Vinny, američki film  
14:35 Hrvatska policija u Domovinskom ratu: Od juga prema sjeveru, dokumentarni film

15:35 Magazin Lige prvaka  
16:00 Olimp - sportska emisija  
17:15 Hokej, Ebel liga - emisija  
17:30 Hokej, Ebel liga: Medveščak - Black Wings Linz, prijenos  
20:05 Veliki bijeg, američki film  
22:55 Ciklus Festivala pobjednici: O ljudima i bogovima, francuski film  
00:50 Cubismo - 15 godina  
01:55 Noćni glazbeni program



06:15 Periferija City, serija R  
07:15 TV Izlog  
07:30 Gormiti, crtana serija  
07:55 Pokemoni, R  
08:15 Pokemoni  
08:40 Winx Club, R  
09:05 Power Rangers Samurai, crtana serija R  
09:30 Power Rangers Samurai  
09:50 Larin izbor, serija R  
12:50 Ljubav iz snova, film R  
14:55 Godišnji odmor snova, igrani film  
17:00 Vijesti Nove TV  
17:10 Vremeplov, igrani film,  
19:15 Dnevnik Nove TV  
20:05 Larin izbor, serija  
21:00 Masterchef, reality show  
22:40 Red Carpet, showbiz magazin  
23:40 Crvena rijeka, film  
01:25 Godišnji odmor snova, igrani film R  
03:10 Klub otpisanih, serija  
04:00 Red Carpet, showbiz magazin R  
05:00 Dnevnik Nove TV R  
05:50 Kraj programa



06:35 RTL Danas, (R)  
07:10 Najljepše bajke svijeta, animirani film  
08:30 Moji džepni ljubimci, animirani film  
09:40 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija  
10:10 TV prodaja  
10:25 Galileo, zabavna/obrazovna emisija  
11:15 TV prodaja  
11:30 Bibin svijet, serija  
12:10 TV prodaja  
12:25 Sutkinja Amy, serija  
13:20 Sutkinja Amy, serija  
14:20 Banditi, igrani film, kriminalistička komedija  
16:35 Čista sreća, igrani film, komedija  
18:30 RTL Danas  
19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija  
20:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija

## HRT 1 30.09.2012 17.50 Volim Hrvatsku, show program Epizoda: 2.

U drugoj emisiji »Volim Hrvatsku« obojica kapetana Goran Navojec i Rene Bitorajac oborila su se podrškom svojih glumačkih kolega i prijatelja. Jesu li u igri bili bolji »Goranovci« - Mirna Medaković, Zrinka Cvitešić i Ankica Dobrić ili »Reneovci« - Jan Kerekeš, Dušan Bučan i Ranko Zidarić? Kroz zabavnu igru otkrivali su značenje riječi »skočac«, gdje se nalazi



Babino Polje, koja su najčešća hrvatska prezimena, tko je pjevao pjesmu »Mi smo dečki«, u kojoj kategoriji je Mate Parlov bio svjetski prvak...

Strog, pravedan i raspjevan bio je voditelj Mirko Fodor, a hoće li Goran i njegov tim izjednačiti Reneovu pobjedu iz prve emisije, saznajte u nedjelju u emisiji »Volim Hrvatsku«!  
Scenarij: Alen Đurica  
Redatelj: Ivan Miladinov  
Urednik projekta: Elizabeth Homs  
Urednik emisije: Vedrana Medimorec

21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija  
22.00 CSI: Miami, serija  
22.55 CSI: Miami, serija  
23.45 CSI: Miami, serija  
00.35 Savršena meta, igrani film, triler  
02.45 Astro show, show  
03.45 RTL Danas, (R)  
04.20 Kraj programa

## PONEDJELJAK 1.10.2012.



06:13 Najava programa  
06:15 Mir i dobro  
07:00 Dobro jutro, Hrvatska  
07:05 Vijesti  
07:10 Dobro jutro, Hrvatska  
07:35 Vijesti  
07:40 Dobro jutro, Hrvatska  
10:00 Vijesti  
10:10 Svjetski biseri 2, dokumentarna serija  
11:05 Preuredi pa prodaj! 5, dokumentarna serija  
11:28 Preuredi pa prodaj! 5, dokumentarna serija  
12:00 Dnevnik  
12:40 Moć sudbine, telenovela  
13:30 Dr. Oz, talk show  
14:10 Skica za portret  
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik  
14:30 manjinski Mozaik: Primorski čardaš  
14:55 Treća dob, emisija  
15:35 Glas domovine  
16:05 Luda kuća, serija  
16:58 Hrvatska uživo  
17:00 Vijesti  
18:00 Kontakt: Građanske minute  
18:20 8. kat, talk-show  
19:10 Tema dana  
19:30 Dnevnik  
20:10 TV Bingo  
20:35 Potrošački kod

21:10 Nulta točka, politički talk show  
22:30 Dnevnik 3  
22:50 Vijesti iz kulture  
23:05 Na rubu znanosti  
00:00 Seks i grad 4, serija  
00:30 King & Queen of Moonlight Bay, američki film  
01:55 Dr. Oz, talk show  
02:35 Dr. House 8, serija  
03:17 8. kat, talk-show  
04:02 Skica za portret  
04:06 Jelovnici izgubljenog vremena:  
04:26 Glas domovine  
04:56 Svjetski biseri 2, dokumentarna serija  
05:48 Tema dana



06:10 Najava programa  
06:15 Moć sudbine, telenovela  
07:00 Mala TV  
--:-- TV vrtić  
--:-- Krčić prikazuje  
--:-- Brlog  
--:-- Čarobna ploča  
07:30 Batman i hrabri superjunaci  
07:55 Teletubbies  
08:20 Connor na tajnom zadatku 2, serija  
08:45 Obična klinka, serija  
09:10 Školski sat  
10:00 Veliki bijeg, američki film (R)  
12:50 Plodovi zemlje  
13:40 King & Queen of Moonlight Bay, američki film  
15:10 Školski sat  
16:00 Regionalni dnevnik  
16:20 Županijska panorama  
16:40 Mala TV:  
17:10 Cocco Bill, crtani film  
17:25 Split: More  
17:55 Edgemont 5, serija  
18:20 Sinovi Tucsona 1,

humoristična serija  
18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 2, serija  
19:30 Slatko ludilo 2, dokumentarna serija  
20:00 Neposredna opasnost, američki film  
22:20 Dr. House 8, serija  
23:05 Momci s Madisona 4  
23:55 Mučke 7B: Suvremeni muškarci, serija  
00:55 Bitange i princeze 5, humoristična serija  
01:30 Noćni glazbeni program



06:20 Speed Racer  
06:45 Monsuno, crtana serija  
07:10 TV izlog  
07:25 Moja majka, serija  
08:40 Izgubljena čast, serija R  
10:25 Walker, teksaški rendžer, serija R  
11:25 Zauvijek susjedi, R  
12:00 IN magazin R  
12:45 Larin izbor, serija R  
13:45 Masterchef, reality show R  
15:25 Walker, teksaški rendžer  
16:25 Zauvijek susjedi, serija  
17:00 Vijesti Nove TV  
17:25 IN magazin  
18:05 Polja nade, serija  
19:15 Dnevnik Nove TV  
20:05 Izgubljena čast, serija  
20:50 Larin izbor, serija  
21:50 Masterchef, reality show  
23:00 Večernje vijesti  
23:20 Unakrsna vatra, film  
01:10 Crvena rijeka, film R  
02:50 Flash Gordon, serija  
03:40 Djevojke na zadatku  
04:25 Ezo TV, tarot show  
05:25 Dnevnik Nove TV R  
06:15 IN magazin R  
06:50 Kraj programa





05.40 RTL Danas, (R)  
 06.15 Yugioh, animirana serija  
 06.40 Ben 10: Ultimate Alien  
 07.00 Galileo, emisija  
 07.50 MacGyver, serija (R)  
 08.50 MacGyver, serija (R)  
 09.50 TV prodaja  
 10.15 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)  
 10.35 Krv nije voda, serija (R)  
 11.30 TV prodaja  
 11.45 Ruža vjetrova, serija (R)  
 12.40 TV prodaja  
 12.55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)  
 13.55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)  
 15.00 MacGyver, serija  
 15.55 MacGyver, serija  
 16.55 RTL 5 do 5  
 17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija  
 18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin  
 18.30 RTL Danas  
 19.05 Krv nije voda, serija  
 20.00 Ruža vjetrova, serija  
 21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija  
 22.00 Crveno usijanje, igrani film, akcijski  
 00.00 RTL Vijesti  
 00.15 CSI: Miami, serija  
 01.05 CSI: Miami, serija  
 01.55 Astro show, show  
 02.55 CSI: Miami, serija  
 03.40 RTL Danas, (R)  
 04.15 Kraj programa

# UTORAK 2.10.2012.



06:10 Najava programa  
 06:12 Treća dob, emisija  
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska  
 07:05 Vijesti  
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska  
 07:35 Vijesti  
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska  
 10:00 Vijesti  
 10:10 Svjetski biseri 2, dokumentarna serija  
 11:05 Preuredi pa prodaj! 5, dokumentarna serija  
 11:28 Preuredi pa prodaj! 5, dokumentarna serija  
 12:00 Dnevnik  
 12:40 Moć sudbine, telenovela  
 13:30 Dr. Oz, talk show  
 14:10 Skica za portret  
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik  
 14:30 Kulturna baština: Vila Ružić  
 14:55 Među nama  
 15:35 Domaći dok.film  
 16:05 Luda kuća, serija  
 16:58 Hrvatska uživo  
 17:00 Vijesti  
 18:00 Kontakt: Slova do krova  
 18:20 8. kat, talk-show

19:10 Tema dana  
 19:30 Dnevnik  
 20:10 Paravan  
 21:05 Ciklus hrvatskog filma: Živjeti od ljubavi, hrvatski film  
 22:50 Dnevnik 3  
 23:10 Vijesti iz kulture  
 23:30 Strani igrani film  
 00:55 Seks i grad 4, humoristična serija  
 01:25 Scared Silent, američki film  
 02:55 Dr. Oz, talk show  
 03:35 8. kat, talk-show  
 04:20 Dr. House 8, serija  
 05:00 Svjetski biseri 2, dokumentarna serija  
 05:52 Tema dana



06:10 Najava programa  
 06:15 Moć sudbine, telenovela  
 07:00 Mala TV: (32')  
 --:-- TV vrtić  
 --:-- Ninin kutak  
 --:-- Crtani film  
 --:-- Danica  
 07:30 Batman i hrabri superjunaci, crtana serija  
 07:55 Teletubbies, animirana serija  
 08:20 Connor na tajnom zadatku 2, serija za djecu  
 08:45 Obična klinka, serija  
 09:10 Školski sat  
 10:00 Neposredna opasnost, američki film  
 12:15 Idemo na put s Goranom Milićem  
 13:35 Scared Silent, američki film  
 15:10 Školski sat  
 16:00 Regionalni dnevnik  
 16:20 Županijska panorama  
 16:40 Mala TV  
 17:10 Crtani film  
 17:25 Potrošački kod  
 17:55 Edgemont 5, serija  
 18:20 Sinovi Tucsona 1, humoristična serija  
 18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 2, serija  
 19:30 Slatko ludilo 2, dokumentarna serija  
 20:00 Djevojke od milijun dolara, američki film  
 22:15 Dr. House 8, serija  
 23:05 Momci s Madisona 4, serija  
 23:55 Mučke 7B: Vrijeme je na našoj strani, humoristična serija  
 00:55 Bitange i princeze 5, humoristična serija  
 01:30 Noćni glazbeni program



06:55 Speed Racer, crtana serija  
 07:20 Monsuno, crtana serija

07:45 TV izlog  
 08:00 Polja nade, serija R  
 09:00 Moja majka, serija  
 10:00 TV izlog  
 10:15 Izgubljena čast, serija R  
 11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R  
 12:00 Zauvijek susjedi, serija R  
 12:35 IN magazin R  
 13:20 Larin izbor, serija R  
 14:20 Masterchef, reality show R  
 15:25 Walker, teksaški rendžer  
 16:25 Zauvijek susjedi, serija  
 17:00 Vijesti Nove TV  
 17:25 IN magazin  
 18:05 Polja nade, serija  
 19:15 Dnevnik Nove TV  
 20:05 Izgubljena čast, serija  
 20:50 Larin izbor, serija  
 21:50 Masterchef, reality show  
 23:00 Večernje vijesti  
 23:20 Životinja, igrani film  
 00:55 Unakrsna vatra, igrani film R  
 02:40 Flash Gordon, serija  
 03:30 Djevojke na zadatku, serija  
 04:15 Ezo TV, tarot show  
 05:15 Dnevnik Nove TV R  
 06:05 IN magazin R  
 06:40 Kraj programa



06:35 RTL Danas, (R)  
 07:10 Yugioh, animirana serija  
 07:35 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija  
 08:00 Galileo, zabavna/obrazovna emisija  
 08:50 TV prodaja  
 09:05 MacGyver, serija (R)  
 10:05 MacGyver, serija (R)  
 11:00 TV prodaja  
 11:25 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)  
 11:50 Krv nije voda, serija (R)  
 12:40 TV prodaja  
 12:55 Ruža vjetrova, serija (R)  
 13:55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)  
 15:00 MacGyver, serija  
 15:55 MacGyver, serija  
 16:55 RTL 5 do 5  
 17:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija  
 18:05 Ekkluziv Tabloid, magazin  
 18:30 RTL Danas  
 19:05 Krv nije voda, serija  
 20:00 Ruža vjetrova, serija  
 21:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija  
 22:00 Kućanice, humorna dramska serija  
 22:50 Kućanice, humorna dramska serija  
 23:50 RTL Vijesti  
 00:05 Crveno usijanje, igrani film, akcijski (R)

01.50 Astro show, emisija uživo  
 02.50 RTL Danas, (R)  
 03.25 Kraj programa

# SRIJEDA 3.10.2012.



06:10 Najava programa  
 06:15 Među nama  
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska  
 07:05 Vijesti  
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska  
 07:35 Vijesti  
 10:00 Vijesti  
 10:10 Svjetski biseri 2, dokumentarna serija  
 11:05 Preuredi pa prodaj! 5, dokumentarna serija  
 11:28 Preuredi pa prodaj! 5, dokumentarna serija  
 12:00 Dnevnik  
 12:40 Moć sudbine, telenovela  
 13:30 Dr. Oz, talk show  
 14:10 Skica za portret  
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik  
 14:30 Fotografija u Hrvatskoj  
 14:55 Riječ i život: Zašto živimo na Zemlji?, religijska emisija  
 15:35 Indeks, emisija o školstvu  
 16:05 Luda kuća, serija  
 16:58 Hrvatska uživo  
 17:00 Vijesti  
 18:00 Kontakt: Druga strana medalje  
 18:20 8. kat, talk-show  
 19:10 Tema dana  
 19:30 Dnevnik  
 20:10 Loto 7/39  
 20:15 Globalno sijelo  
 20:50 Libar Miljenka Smoje oli ča je život vengo fantazija, dok.serija  
 21:50 Horizonti, vanjsko politička emisija  
 22:45 Dnevnik 3  
 23:05 Vijesti iz kulture  
 23:25 Drugi format  
 00:15 Seks i grad 5, serija  
 00:45 Mayflower Madam, američki film  
 02:20 Dr. Oz, talk show  
 03:00 8. kat, talk-show  
 03:45 Skica za portret  
 03:55 Jelovnici izgubljenog vremena  
 04:15 Drugi format  
 05:00 Svjetski biseri 2: dokumentarna serija  
 05:52 Tema dana  
 06:10 Najava programa



06:15 Moć sudbine, telenovela  
 07:00 Mala TV:  
 --:-- TV vrtić  
 --:-- Crtani film

--:-- EBU drama za djecu (R)  
 07:30 Batman i hrabri super junaci, crtana serija  
 07:55 Teletubbies  
 08:20 Connor na tajnom zadatku 2, serija  
 08:45 Obična klinka, serija  
 10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora  
 13:35 Mayflower Madam, američki film  
 15:10 Školski sat  
 16:00 Regionalni dnevnik  
 16:20 Županijska panorama  
 16:40 Mala TV:  
 17:10 Crtani film  
 17:30 Eko zona  
 17:55 Edgemont 5, serija  
 18:20 Sinovi Tucsona 1, humoristična serija  
 18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 2, serija  
 19:30 Slatko ludilo 2, dokumentarna serija  
 20:00 Nogometna Liga prvaka - emisija  
 20:35 Nogometna Liga prvaka: Kijev - Dinamo, 1. poluvrijeme  
 21:40 Nogometna Liga prvaka: Kijev - Dinamo, 2. poluvrijeme  
 22:35 Nogometna Liga prvaka - emisija  
 23:10 Mučke 7B: A da nas vide sad!, serija  
 00:25 Bitange i princeze 5, humoristična serija  
 01:00 Noćni glazbeni program



06:55 Speed Racer, crtana serija  
 07:20 Monsuno, crtana serija  
 07:45 TV izlog  
 08:00 Polja nade, serija R  
 09:00 Moja majka, serija  
 10:15 Izgubljena čast, serija R  
 11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R  
 12:00 Zauvijek susjedi, R  
 12:35 IN magazin R  
 13:20 Larin izbor, serija R  
 14:20 Masterchef, reality show R  
 15:25 Walker, teksaški rendžer  
 16:25 Zauvijek susjedi, serija  
 17:00 Vijesti Nove TV  
 17:25 IN magazin  
 18:05 Polja nade, serija  
 19:15 Dnevnik Nove TV  
 20:05 Izgubljena čast, serija  
 20:50 Larin izbor, serija  
 21:50 Masterchef  
 23:00 Večernje vijesti  
 23:20 Madeino obiteljsko okupljanje, igrani film  
 01:25 Životinja, igrani film R  
 02:55 Flash Gordon, serija  
 03:45 Djevojke na zadatku  
 04:30 Ezo TV, tarot show  
 05:30 Dnevnik Nove TV R  
 06:20 IN magazin R



06:55 Kraj programa



06.30 RTL Danas, (R)  
07.10 Yugioh, animirana serija  
07.35 Ben 10: Ultimate Alien  
07.55 Galileo, emisija  
08.45 TV prodaja  
09.00 MacGyver, serija (R)  
10.00 MacGyver, serija (R)  
11.00 TV prodaja  
11.25 Ekkluziv Tabloid, (R)  
11.45 Krv nije voda, serija (R)  
12.40 TV prodaja  
12.55 Ruža vjetrova, serija (R)  
13.50 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)  
15.00 MacGyver, serija  
15.55 MacGyver, serija  
16.55 RTL 5 do 5  
17.10 Galileo, emisija  
18.05 Ekkluziv Tabloid  
18.30 RTL Danas  
19.05 Krv nije voda, serija  
20.00 Ruža vjetrova, serija  
21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija  
22.00 Mentalist, serija  
22.50 Mentalist, serija  
23.45 RTL Vijesti  
00.00 Zakon i red, serija  
00.50 Zakon i red, serija  
01.40 Astro show, show  
02.40 Aerodrom, film, triler  
04.30 RTL Danas, (R)  
05.05 Kraj programa

**ČETVRTAK**  
**4.10.2012.**



06:05 Najava programa

06:10 Riječ i život: Zašto živimo na Zemlji?, religijska emisija  
07:00 Dobro jutro, Hrvatska  
07:05 Vijesti  
07:10 Dobro jutro, Hrvatska  
07:35 Vijesti  
07:40 Dobro jutro, Hrvatska  
10:00 Vijesti  
10:10 Svjetski biseri 2, dokumentarna serija  
11:05 Preuredi pa prodaj! 5, dokumentarna serija  
11:28 Preuredi pa prodaj! 5, dokumentarna serija  
12:00 Dnevnik  
12:40 Moć sudbine, telenovela  
13:30 Dr. Oz, talk show  
14:10 Skica za portret  
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik  
14:30 Hrvatska kronika BiH  
14:55 Trenutak spoznaje  
15:35 Pozitivno  
16:05 Luda kuća, humoristična serija  
16:58 Hrvatska uživo  
17:00 Vijesti  
18:00 Kontakt: Vaše priče  
18:20 Znanstvene vijesti  
18:25 8. kat, talk-show  
19:10 Tema dana  
19:30 Dnevnik  
20:10 400 godina hvarskog kazališta, dok. film  
20:55 Spektar, unutrašnje politički magazin  
21:40 Paralele  
22:10 Pola ure kulture  
22:50 Dnevnik 3  
23:10 Vijesti iz kulture  
23:25 Ciklus Kulni privjenci: Schastye Moe,

ukrajinski film  
01:30 Strani igrani film  
03:05 Dr. Oz, talk show  
03:45 8. kat, talk-show  
04:30 Pola ure kulture  
05:00 Svjetski biseri 2, dokumentarna serija  
05:52 Tema dana



06:10 Najava programa  
06:15 Moć sudbine, telenovela  
07:00 Mala TV:  
--:-- TV vrtić  
--:-- Crtani film  
07:30 Batman i hrabri super junaci, crtana serija  
07:55 Teletubbies  
08:20 Connor na tajnom zadatku 2, serija  
08:45 Obična klinka, serija  
09:10 Školski sat  
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora  
13:30 Strani igrani film  
15:10 Školski sat  
16:00 Regionalni dnevnik  
16:20 Županijska panorama  
16:40 Mala TV:  
17:10 Crtani film  
17:15 Globalno sijelo  
17:45 Edgemont 5, serija  
18:10 Sinovi Tucsona 1, humoristična serija  
18:35 Novi klinici s Beverly Hillsa 2, serija  
19:25 Rukomet, LP: Dinamo Minsk - Zagreb, prijenos  
21:00 Nogomet: Europska liga, prijenos 2. utakmice  
22:50 Nogomet: Europska liga, emisija

23:20 Mučke 7B: Neznanci na obali, humoristična serija  
00:35 Bitange i princeze 5, humoristična serija  
01:10 Noćni glazbeni program



06:55 Speed Racer, crtana serija  
07:20 Monsuno, crtana serija  
07:45 TV izlog  
08:00 Polja nade, serija R  
09:00 Moja majka, serija  
10:00 TV izlog  
10:15 Izgubljena čast, serija R  
11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R  
12:00 Zauvijek susjedi, R  
12:35 IN magazin R  
13:20 Larin izbor, serija R  
14:20 Masterchef, reality show R  
15:25 Walker, teksaški rendžer  
16:25 Zauvijek susjedi, serija  
17:00 Vijesti Nove TV  
17:25 IN magazin  
18:05 Polja nade, serija  
19:15 Dnevnik Nove TV  
20:05 Izgubljena čast, serija  
20:45 Larin izbor, serija  
21:45 Masterchef, reality show  
22:50 Provjereno  
23:55 Večernje vijesti  
00:15 ATL, igrani film  
02:15 Magazin MMA Lige  
02:45 Madeino obiteljsko okupljanje, film R  
04:40 Ezo TV, tarot show  
05:40 Dnevnik Nove TV R  
06:30 IN magazin R  
06:55 Kraj programa



06.35 RTL Danas, emisija (R)  
07.15 Yugioh, animirana serija  
07.40 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija  
08.00 Galileo, zabavna/obrazovna emisija  
08.50 TV prodaja  
09.05 MacGyver, serija (R)  
10.05 MacGyver, serija (R)  
11.05 TV prodaja  
11.30 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)  
11.50 Krv nije voda, serija (R)  
12.45 TV prodaja  
13.00 Ruža vjetrova, dramska serija (R)  
13.55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)  
15.00 MacGyver, serija  
15.55 MacGyver, serija  
16.55 RTL 5 do 5  
17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija  
18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin  
18.30 RTL Danas  
19.05 Krv nije voda, serija  
20.00 Ruža vjetrova, serija  
21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija  
22.00 CSI, serija  
22.50 CSI, serija  
23.45 RTL Vijesti, 00.00 Mentalist, serija (R)  
00.50 Mentalist, serija (R)  
01.40 Astro show, emisija uživo  
02.40 Zakon i red, serija (R)  
03.25 Zakon i red, serija (R)  
04.10 RTL Danas, (R)  
04.45 Kraj programa

## HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetionik« nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

## GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18:30 sati.

## ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

## GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14.40 sati.

## PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

### SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populane melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:  
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba  
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'  
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan  
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba  
• 20,00 Divni novi svijet  
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana  
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)  
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan  
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija  
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)  
• 20,55 Odjava programa



104,4 Mhz



## NOGOMET MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR

### Nemoć Sončana

SOMBOR – U okviru 5. kola Međuopćinske nogometne lige Sombor uzdrmana ekipa sončanskog Dinama gostovala je u Somboru, kod jednog od najozbiljnijih favorita ovogodišnjeg prvenstva, ekipe ŽAK-a. Početno ispitivanje snaga kratko je trajalo, domaćini su sve ozbiljnije napadali i već u 13. minuti postigli prednost, a do odlaska na odmor još tri puta su zatresli mrežu Dinamovog vratara Durakovića. Plavi su samo povremeno uspijevali uspostaviti ravnotežu u igri, pa su tako imali i nekoliko prigoda bar za postizanje počasnog zgoditka. Protivnička mreža je za njih i dalje ostala začarana, a Durakovića se u drugom dijelu igre zatresla još pet puta, tako da je krajnji rezultat glasio: ŽAK – Dinamo 9-0. Očito je da u Dinamu puno toga škripi, prije svega na relaciji trener – igrači. Trener Vidaković zbog osobnih obveza nije vodio ni posljednji trening, niti je putovao s ekipom na utakmicu u Sombor. Vrlo je slab i odziv igrača treninzima, tako da je pred vodstvom kluba gorući problem, koji se urgentno mora riješiti, ukoliko se želi izbjeći dalje rezultatsko posrtanje.

I. A.

## MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA PALANKA – II. RAZRED

### Visoka pobjeda Sloge u gostima

VIZIĆ – U četvrtom kolu prvenstva Međuopćinske nogometne lige Bačka Palanka – II. razred Sloga je priredila veliko iznenađenje u Viziću svladavši domaći Borac rezultatom 3-5, i time ostvarila prvu pobjedu u ovom dijelu natjecanja. Prvo poluvrijeme završeno je vodstvom Sloge 2-4, a tijekom cijele utakmice Plavanjci su dominirali terenom i pokazali do sada skrivene mogućnosti pojedinaca i ekipe u cjelini. U drugom poluvremenu postignuta su još dva zgoditka – jedan za Slogu i jedan za Borac, što je učinilo utakmicu zanimljivom i za gledatelje. Rezultat utakmice Borac - Sloga 3-5 predstavlja svojevrsnu kišu golova, a golove za Slogu postigli su: D. Nikolić, Kovačević, V. Nikolić, Probojčević i Stojanović. Ova visoka pobjeda i dobra igra Sloge

pozitivno će utjecati na daljnju igru ove ekipe, kao i na poboljšanje ugleda nogometaša iz Plavne. U sljedećem kolu Sloga dočekuje Neštin, a Borac iz Vizića gostuje u Obrovcu, gdje će imati težak susret s domaćim Borcem 46.

Z. P.

## GRADSKA LIGA SUBOTICE

### Bačka 1901 B – Zrinjski 3:1

SUBOTICA – Druga momčad najstarijeg kluba u državi, koja se pod imenom Bačka 1901 B natječe u Gradskoj ligi Subotice svladala je u susretu 5. kola gostujuću ekipu Zrinjski 1932 s 3:1. »Plavo-bijeli« sljedeći prvenstveni susret igraju na svom terenu u Aleksandrovu u nedjelju, 30. rujna, od 16 sati, dok u predigri pionirska momčad domaćina, koja je u 2. kolu na Bikovu poražena protiv Poljoprivrednika (6:2), dočekuje vršnjake Preporoda iz Novog Žednika.

## KARATE

### Kup Vojvodine

APATIN – Na prvom zvaničnom natjecanju u nastavku sezone natjecatelji KK Enpi su pokazali kako se nalaze u odličnoj formi i uvjerljivo su bili najuspješniji klub na Kupu Vojvodine, održanom prošloga vikenda u Apatinu. Forma se, inače, tempira za Svjetsko Šotokan prvenstvo pri Ujedinjenim narodima, koje će biti održano u Milanu, u Italiji, od 12-14. listopada. Okosnicu reprezentacije u svim uzrastima, od pionira do seniora, čine natjecatelji KK Enpi.

### Flash vijesti

NOGOMET, Superliga, 6. kolo: Spartak ZV – Radnički (N) 4:1  
 NOGOMET, Vojvođanska liga Istok: Bačka 1901 – Proleter 1:0  
 NOGOMET, žene, Prva liga Srbije: Spartak – Novi Bečej 13:0  
 DIZANJE UTEGA, KDT Spartak prvak države u kategoriji do 23 godine  
 BOKS, Europska boxing One liga: Spartak – Gladiators (Gyor, Mađarska) 8:7

**ISTANBUL**

**BAVARIA**

**PRAG**

**TOSCANA**

[www.turizam.sutrans.rs](http://www.turizam.sutrans.rs)

024/ 555 466

TURISTIČKA AGENCIJA  
JP SUBOTICA-TRANS



## ODBOJKAŠKI KLUB MARINA KAŠTELA TJEDAN DANA BORAVI U SUBOTICI



## Dalmatinske na sjeveru Bačke

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Sport je uvijek bio najbolji most između svih država i naroda, a klupska suradnja subotičkog ŽOK Spartak i OK Marina Kaštela iz Hrvatske potvrđuje ovu konstataciju na najljepši mogući način. Ljetos su odbojkašice Spartaka gostovale u Kaštel Gomilici, a sada su njihove sportske prijateljice stigle u uzvratni posjet tijekom kojeg će na sjeveru Bačke provesti tjedan finalnih priprema pred početak novog prvenstva u Prvoj hrvatskoj ligi. Posjetili smo ih tijekom jednog od treninga u subotičkoj Dvorani sportova i razgovarali s glavnim trenerom *Nebojšom Omašićem* i kapetanicom ekipe *Antonijom Žunić*.

»Naš dolazak u Suboticu realiziran je u sklopu sportske suradnje koju smo još prošle zime razvili sa Spartakom, kada smo prvi puta gostovali ovdje, a nastavila se ljetos kada smo mi njih ugostili kod nas u Kaštelama. Ovaj tjedan je zamišljen kao finalizacija naših priprema za novo prvenstvo koje nas očekuje početkom listopada, a dogovoreni prijateljski susreti protiv naših domaćina, Varadina, Stare Pazove i još nekoliko rivala s ovih prostora, bit će posljed-

nja provjera naše trenutačne forme«, pojasnio je osnovne detalje vezane uz dolazak svoje ekipe na sjever Bačke glavni trener OK Marina Kaštela *Nebojša Omašić*.

## PLANOVI ZA NOVU SEZONU

U novu natjecateljsku sezonu ekipa Marina Kaštela ulazi s promijenjenim sastavom i pokušat će opravdati rezultat iz prošlog prvenstva.

»Otišle su nam tri, a došle četiri nove igralice, pa sada uigravamo potpuno novu formaciju. U principu smo podmladili ekipu, koju čini dosta odbojkašica koje su još uvijek srednjoškolke, pa nam u ovoj sezoni rezultat nije primarni cilj, nego dugoročniji rad na stvaranju kvalitetnije budućnosti ove ekipe. Voljeli bismo obraniti rezultat koji smo u prošloj sezoni napravili, ali vidjet ćemo sve kada počne novo prvenstvo«.

## USPOREDBA HRVATSKE I SRPSKE ŽENSKE ODBOJKE

Prošle godine su u sklopu europskih kvalifikacija u Subotici igrale državne selek-

cije Hrvatske i Srbije, a sada klupskom suradnjom Spartaka i Marine Kaštela, ekipa iz Dalmacije ima priliku oprobati se protiv rivala s prostora Vojvodine. Na pitanje kako vidi razliku između dvije odbojkaške nacije, *Nebojša Omašić* kaže:

»Nije hrvatska ženska odbojka toliko lošija koliko se po posljednjim rezultatima čini, i trebalo bi samo više raditi na ustroju našega saveza, pa će i rezultati biti mnogo bolji. Što se tiče usporedbe, mislim kako je srpska ženska odbojka u ovom trenutku bolja, ali ćemo se truditi promijeniti to u što skorijoj budućnosti«.

## POHVALE DOMAĆINIMA

Poput svih svojih igračica i glavni trener ekipe, koja je u prošlom prvenstvu Prve ženske hrvatske odbojkaške lige zauzela četvrto mjesto, prepun je hvala na račun subotičkog domaćinstva.

»Sve pohvale domaćinima koji se trude ugostiti nam naše potrebe za nesmetanim radom i pripremnim treningom.

Stanujemo u 'Vili Modena' i zbilja imamo vrhunski smještaj koji nam dodatno pogođuje

*Ljetos su odbojkašice Spartaka gostovale u Kaštel Gomilici, a sada su njihove sportske prijateljice stigle u uzvratni posjet*

da se još bolje osjećamo tijekom ovog pripremnog tjedna u Subotici. Treniramo dva puta dnevno, prije podne i navečer, a rijetke trenutke slobodnog vremena svi koristimo za prigodne protokolarnе posjete i razgledanje grada u kojem boravimo već drugi puta. Vjerujem da ćemo, ukoliko se ova suradnja nastavi i dalje, ponovno doći«, konstatirao je na koncu razgovora glavni trener OK Marina Kaštela *Nebojša Omašić*.

## Antonija Žunić, kapetanica ekipe

Treću sezonu nastupam za ekipu Marina Kaštela s kojom sam u siječnju ove godine već gostovala u Subotici i ponovno smo prezadovoljne s prijamom i gostoprimstvom naših domaćina.

Ovotjedni boravak u Vojvodini iskoristit ćemo kako bi testirale našu formu na kojoj radimo još od konca prošloga mjeseca, kada smo započele i pripreme za novu sezonu. Igram na dvije pozicije u ekipi, tehničarke i srednjaka, ali sam osobno više rasterećenija u igri kada sam na poziciji srednje igračice. Što se tiče nastupajućeg novog prvenstva u Prvoj hrvatskoj ligi očekujem dosta, jer sam optimist po prirodi i nadam se kako ćemo i pokraj kadrovskih promjena ostati u vrhu hrvatske klupske odbojke. Naš klub, koji broji više od 200 igračica u raznim starosnim selekcijama, to svakako zaslužuje.

## POGLED S TRIBINA

## Zanimljiva 1. HNL

Vodeći Dinamo je na Kantridi glatko poražen od Rijeke, posustali Hajduk se vraća u igru pobjedom protiv drugoplasirane momčadi Slaven Belupa, a posljednjeplasirani Zagreb slavi prvi rezultatski uspjeh u susretu sa Splitom. Ovakav prvoligaški scenarij hrvatskog elitnog klupskog nogometa nije bio viđen već odavno, jer se prijašnjih godina odvijao prema ustaljenoj matrici, Dinamo prvak koji sve pobjeđuje, Hajduk nešto pokušava i uvijek bude drugi, a ostalima mrvica. Naravno, postoji velika vjerojatnoća da će na koncu i ovoga prvenstva 1. HNL konačan redoslijed na vrhu biti identičan, ipak su u pitanju dva najjača hrvatska kluba, no zasada se još uvijek sve odvija prema zanimljivijem nogometnom raspletu. Liga 12 je definitivno donijela veću rezultatsku neizvjesnost, bolji nogomet i već samo nakon 9 odigranih kola potvrdu kako je promjena natjecateljskog formata bila opravdana.

Hrvatska je ipak mala zemlja za veliku ligu u kojoj polovica momčadi nema stabilnu financijsku konstrukciju za dugo i skupo prvenstvo. A kada nema novca ili ga ima premalo, nema niti dobrog nogometa, kako je to još davno na svoj način rekao legendarni Ferenc Puskas. Istina, novca u ovoj krizi i recesiji nema baš previše, no momčadi koje čine novo prvenstvo ipak uspijevaju relativno funkcionirati na profesionalni način. I prvenstvo je odmah zanimljivije od prošloga (Liga 16) u kojemu je Varaždin bio izbačen iz prvoligaškog natjecanja, a veliki broj klubova iz donjeg doma jedva krpio kraj s krajem.

Kraj ovoga prvenstva je još daleko, Dinamo je i pored prvog poraza u novom prvenstvu i dalje lider tablice, te najozbiljniji pretendent za osvajanje još jednog naslova prvaka, ali ostaje nam vidjeti kako će igranje na tri fronte (prvenstvo, kup i Liga prvaka) utjecati na rezultate u nastavku sezone. Domaći poraz protiv Porta na otvaranju nove sezone Lige prvaka, pa poraz protiv Rijeke, niz je koji je polagano počeo zabrinjavati čelnike s Maksimira.

Jer u 1. HNL niti jedan suparnik, kako stvari trenutačno stoje, nije lagan zalogaj...

D. P.

## NOGOMET

## Poraz Dinama

Aktualni prvak i lider prvenstvene tablice Dinamo protiv Rijeke je (0-3) na Kantridi pretrpio prvi poraz i nakon 9. kola nema više neporaženih momčadi. Domaćom pobjedom nad Slavenom (3-1), Hajduk je skočio prema vrhu tablice i najavio bolje dane za majstore s mora.

Ostali rezultati 9. kola: Zagreb – Split 2:1, Lokomotiva – Istra 1961 1:0, Osijek – Cibalia 1:0, Zadar – Inter 1:5

## Dinamo – Hajduk

Najveći derbi hrvatskog klupskog nogometa, a prvi u novoj sezoni, odigrat će u subotu 29. rujna na Maksimiru Dinamo i Hajduk. Susret počinje u 18 sati.

## KOŠARKA

## Nova sezona ABA lige

Susretima prvog kola, ovoga vikenda (28.-30. rujna) započinje novo izdanje Adriatic Basketball league (Jadranska regionalna liga) u kojoj će se natjecati i četiri hrvatske momčadi (Cibona, Cedevita, Split i Zadar), te momčad Širokog (BiH) u kojoj pretežito nastupaju hrvatski košarkaši.

Parovi prvog kola: Partizan – Zadar, Cibona – MZT Skoplje, Široki – Igokea, Split – Crvena zvezda, Budućnost – Cedevita.

## RUKOMET

## Igor Vori napušta reprezentaciju

Kapetan hrvatske muške rukometne reprezentacije i igrač njemačkog Hamburga Igor Vori objavio je kako do daljnjeg neće igrati za »kauboje«. Razlozi koje je naveo vezani su uz premorenost i nemogućnost davanja maksimuma u zahtjevnim susretima koji očekuju Hrvatsku na predstojećem Svjetskom prvenstvu u siječnju iduće godine u Španjolskoj.

NAMA JE DOVOLJNO  
DA ZNATE ZA NAS

## FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće  
- Subotica, Karađorđev put 2,  
- Telefon (danonoćno):  
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na  
Internetu: [www.funero.co.rs](http://www.funero.co.rs)  
e-mail: [funero@funero.co.rs](mailto:funero@funero.co.rs)  
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun  
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.



**OČNA KUĆA**

optika i ordinacija  
na jednom mjestu

**551-045**

Subotica  
Maksima Gorkog 20

**KOD GLAVNE POŠTE**



Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m<sup>2</sup> sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

**Prodajem** kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

**Izdajem** poslovni prostor u Subotici, 54m<sup>2</sup>, strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

**Prodajem:** proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

**Prodaje se** kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

**Prodaje se ili izdaje** garažno mesto u centralnoj garaži na Radijalcu. Tel.: 064/288-72-13.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

**Izdajem** jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

**Prodajem** sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

**Izdajem** kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaonicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevici na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

**Prodajem** potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

**Izdajem** jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTS, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

**Prodajem** katnicu 110 m<sup>2</sup> i dvosoban stan od 45 m<sup>2</sup> istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3 kupaone, centralno grijanje (2 kombibojlera), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnim satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvarosa prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m<sup>2</sup>, potrebna adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infrastruktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

**Izdajem** apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

**Kupujem**, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

**Prodaje se** sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

**Prodaje se** polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

**Prodajem** kolica za blizance marke PEREGO. Tel.: 064/1142257.

**Hitno izdajem** duplu sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlene cimerke u Novom Sadu. Tel.: 021-496-014.

**Izdajem** apartman u Novom Vinodolskom. Tel.: 00 385 51 241-610, 00 385 98 442-178.

**Izdajem** jednosoban stan, uređen, useljiv (nova kuhinja, catv, interf, telefon cg, terasa). Subotica, Prozivka Lajoša Joa 70. Cijena 100 eura + 1 mjes. Depozit. Tel.: 024/ 754-650 ili 064/201-56-89.

**Izdajem** prazan dvosoban stan od 46 m<sup>2</sup> s grijanjem na plin. Tel.: 064-2394773

**Povoljno prodajem** hrastovu kacu za vino cca 1500 litara, drvenu muljaču za grožđe, dvoredni špartač za kukuruz i razboj za tkanje. Tel.: 021-776372

**Povoljno izdajem** smještaj u Rovinju. Tel.: +385-52030007 ili +385-989277470, Jadranka.

**Prodajem** 4 slike 1x2 m ulje na platnu s ramovima – posljednja večera rad akademskog slikara. Jeftino. Tel.: 060 0242233.

**Prodajem** 600 kom. stare cigle velikog formata. Tel.: 024 535 319.

Prihvatila bih čuvanje i njegu male djece ili starije osobe. Tel.: 064/0714938

**Apartman** za dve osobe, pored mora u gradu Hvaru, luksuzno uređen. Popust u rujnu 50%! Tel.: +385 95 9056576

Prihvatila bi se održavanja stambene zgrade uz plaćanje svih režijskih troškova. Tel.: 065/5319928.

Izdaje se namješten stan na Prozivci, bračnom paru ili studentima i učenicima. Tel.: 062/1789170.

Hitno izdajem sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlenice na Novom naselju, u Novom Sadu. Tel.: 021/496-014.

**Prodajem** potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

## Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo



### Preplatite se!

### Uz popust od 20%

#### TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara  
☐ 1 godina = 2.000 dinara

#### INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA  
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

#### HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: \_\_\_\_\_  
 Ulica i broj: \_\_\_\_\_  
 Mjesto i zemlja: \_\_\_\_\_  
 Telefon i e-mail: \_\_\_\_\_

#### Hrvatska riječ u PDF-u

Preplata na internetsko izdanje tjednika

- \* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
- \* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: [www.hrvatskarijec.rs/preplata](http://www.hrvatskarijec.rs/preplata)

SWIFT: VBUBRS 22  
 VOJVOĐANSKA BANKA  
 AD MS FIL. SUBOTICA  
 IBAN: RS35355000000200292421  
 NIU Hrvatska riječ,  
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:  
 NIU »Hrvatska riječ«,  
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,  
 24000 Subotica  
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa  
 355-1023208-69

TIBOR CINDRIĆ, POSLOVOĐA DVORANE SPORTOVA U SUBOTICI

# Od ranog jutra do kasne večeri sve mora besprijeckorno 'štirati'

**S**ubotička dvorana sportova dom je mnogih gradskih klubova i njihovih brojnih ekipa različitih starosnih uzrasta. Svakoga dana tijekom cijele godine od ranog jutra do kasne večeri tereni i prostori za trening na trima etažama ispunjeni su sportašima, a da se svi termini zadužen je već godinama poslovođa i koordinator ovoga središnjeg zatvorenog sportskog objekta u gradu, *Tibor Cindrić*.

»Rad u gradskoj Dvorani sportova započeo sam još danas već pomalo davne 1986. godine, 10. prosinca kada sam dobio namještenje kao električar u tadašnjoj SOFK-i, koja je pod svojom skrbi imala još gradski bazen i zgradu kina Jadran. Od tada je tvrtka u kojoj sam neprekidno uposlen četiri puta mijenjala naziv, sve do današnjeg JKP Stadion, u kome posljednjih petnaestak godina obavljam posao poslovođe i koordinatora svih aktivnosti pod krovom subotičke Dvorane sportova«, kaže na početku svoje životne priče Tibor Cindrić i nastavlja:

## SPORTSKA KOŠNICA

»Vrata dvorane se za sportaše otvaraju već od sedam sati izjutra, ponekad i ranije, kada svoje treninge imaju razne sportske škole košarke, odbojke i drugih momčadskih sportova, a obično ih zatvaraju odbojkašice Spartaka koje imaju treninge koji znaju potrajati gotovo do pola noći. U međuvremenu, na gornjim etažama svoje treninge i sportske aktivnosti obavljaju bokseri, hrvači i drugi natjecatelji tzv. borilačkih sportova, dok su veliki i mali teren u središnjem dijelu dvorane rezervirani za treninge i susrete klu-



bova koji njeguju momčadske sportove s loptom. Praktički, slobodnih termina nema bilo da je to deset prijepodne, dva sata poslijepodne ili devet sati navečer.«

A da bi u ovoj golemoj košnici raznovrsnih sportova i sportaša koji ih vrijedno treniraju sve štimalo i da se rezervirani termini ne bi preklapali, godinama je zadužen upravo Tibor Cindrić.

»Točan raspored i satnice svih treninga, utakmica ili izvanrednih sportskih ili ostalih događanja uvijek mora biti preciziran tjedan dana unaprijed, pa sam zbog toga primoran stalno biti u tijeku, neprestano komunicirajući s predstavnicima svih klubova koji koriste termine u našoj dvorani. Jer, bilo koja pogreška može dovesti do

dupliranja termina, napraviti zbrku, ali i poremetiti planirani sportski rad. Zbog toga se mora voditi računa o svemu i svima i greške ne smije biti«, naglašava Tibor.

## ZALJUBLJENIK U SVOJ POSAO

Raditi godinama ovaj odgovoran posao, vodeći pritom računa o svim detaljima, može samo osoba koja voli svoje zanimanje.

»Zbilja volim ovo radno mjesto i ništa mi ne pada teško kada su u pitanju zadatci koje ga ispunjavaju svakoga dana. Primjerice, tijekom proteklog vikenda u dvorani se održavao Hosanafest za koji smo prvo trebali montirati veliku pozornicu, a potom je iza ponoći

u noći nedjelje na ponedjeljak rastaviti, sve počistiti, jer su u sedam sati na parket izašli mladi košarkaši. Naravno, sve je to trebalo iskoordinirati, organizirati cijeli posao i na koncu, uspješno ga finalizirati. Ali, moja momčad je vrhunski uigrana i svaku poslovnu zadaću rješava besprijeckorno i na vrijeme. Na zadovoljstvo svih.«

Pokraj radne uloge poslovođe i koordinatora, Tibor Cindrić tijekom ligaških susreta u nekoliko ekipnih sportova, poput odbojke i košarke, obavlja i dužnost službenog spikera.

»Isprva sam samo puštao glazbu dok je popularni subotički radijski novinar Rudolf Ruzman bio sportski spiker, a vremenom sam, zbog njegove zauzetosti drugim angažmanima, polagano preuzimao i njegov dio posla, pa sam danas i spiker i puštam glazbu tijekom brojnih natjecateljskih susreta koji se svakoga vikenda održavaju u gradskoj Dvorani sportova.«

## ROCKER U SRCU I DUŠI

Bolji poznavatelji subotičke rock scene dobro znaju tko je Tibor Cindrić, a njegov prepoznatljivi glas već godinama uobličava pjesme rock sastava Bolid i Faust.

»Rock je moja najveća ljubav i već više od trideset godina pjevam na koncertima, igrankama, gitarijadama i svim manifestacijama na koje nas pozovu. S rock sastavom Bolid sam nastupao od 1980. do 2000. godine i snimio jednu long play ploču i audio kazetu, dok sam s Faustom u kojem od 2000. godine pjevam do sada snimio nekoliko CD-a, a upravo pripremamo i novi nosač zvuka za mađarsko tržište.«



# Znade država šta radi

Lito prošlo. Bać-Iva se dovuko u lpidnju sobu, kanda mu više ni lipo u vojacu. Sidne tako prid televiziju oma potli ručka, pa nit trepće, nit šapće, samo gleda i sluša šta divanu. Njegova ako i pita štogoda, samo odmane rukom. Tako i sad. Dnevnik samo što je počo, došo na red divan šta će se sve dignit. A znade se, neće lemuzine, neg brašno, meso, sol, šećer, ulje... »Tako nam i triba, ne valja nam mast, doktori rekli zdravije ulje. Ne isplati se ranit svinje, bolje u mesaru. Ne valja krov na vazdanicu ko što su naše matere, pa ga imade za nedilju dana, a obaška što niko više ne zna ni podložiti peč. Lipše kod pekara, ko kerice smo se navadili na frišku lepinju«, mrnda bać-Iva. »Ta idi, čoveče, šta si navro? Ščim sad i podložiti peč? De već jedamput, jel naprid, jel natrag, šta si se tu natofrčijo baš na po sobe?«, nuz put će njegova dok se provlačila nuž njega. »,Pa da, nema ščim, a pun atar kukuruzvine. Samo, lakše je platit, pa sve istarupirat i zapalit oma na njive. Niko je sad više ne bi u snopove pa doma za ložit, svima smrdi srp. A obaška što triba podranit još u zoru. Jako smo se mi navadili na gospocki život«, filtozira bać-Iva. U tomu naj na televizije počo divanit i kako dućadžije sakrivu šećer i ulje, pa kad se dignu, oma će ji iznet. Al, kaže i da se država dositila jadu, pa će narodu jeftino prodat no što dućandžije čuvu. Reko i pošto. »Bome, kanda će tude i država dobro zaradit. Gle samo ulje. Pri misec dana sam ga platila 120 dinara, pa se pri dvi nedilje diglo na 140, juče sam platila 165, a komšinica kaže da je jutros već bilo 188. Danas već divanu da će se vo državno prodavat po 155. I eto, sad bi se mi tribovali radovat što je tako jeftino. A to jim je ulje još od pri nekoliko godina, onda ga bilo priviše, pa ga dobili podništo. Sve mislim da i država pika da se vako divani i trukuje, da nam se malo zamažu oči. Bome, nisu džabe u državne službe ljudi š velikima školama. Znadu se oni dobro prisapiti i napraviti novaca tamo di i ne misliš da ji ima!«, bisi se njegova. Bać-Iva počo jače duvat krož nos, a na televizije već divanu od penzija. »Eto, vidiš da se staru i za stare, vidu da siroti ne možu izajt na kraj sonom crkavicom što dobiju. Eto, kogod ima manje od petnajst iljada na misec, dobiće na četiri put još šesnajst«, veli pomirljivo. »Pa da, ko da je to jako pametno. Gle, tvoj dada ima petnajst i dvisto, od toga živu i on i mater, pa neće dobit ništa. A kod nji prid kućom dida ima četnajst i devetsto, baka četnajst i osamsto, pa će dobit tristdvi. A obaška to što je dida malo podmazo di triba, pa je dobijo papire da je jako bolestan i sad baka priko socijalnoga još dobija nikake novce za negu. Al su se prisapili, svaka jim čast! I vrag sere na veću rpu!«, melje njegova ko da je ograjisala. On već od jada ne zna jel bi slušo nju, jel televiziju. Počeli divanit kako je sve manje dice, pa će se i nikake škole zatvorit, a kažu i da nam sela ostaju sve praznija, jel nema ko ostat na paoršagu. »A kako se ne bi sitili, kad već stalno kuku da je sve manje dice, dat štogoda i njima? Gle samo, dičji dodatak je prija deset godina bijo dvi iljade i sto, a danas je već dviiljadetristopedest dinara po ditetu. A dadina penzija triput veća neg što je onda bila. Pa kako se ne bi sitili dadama i materama zote andeliće dat koji dinar više, a ne samo lajat – nema dice, pa nema. Ta kako će ji i bit, kad ščim dojdju na svit, oma znadu šta j to nema, pa nema?«, sad se već dobrano zapržatila njegova. Bać-Iva više ni mogo slušat. Samo je dugačko izdanijo, otrnijo televiziju, malo jače dunijo krož nos i ošo u njegov stari, dobri vojatac.



Piše: Ivan Andrašić

Nije važno tko je bio moj otac, važno je kako ga se ja sjećam.

Ann Saxton

Jedan otac vrijedi više nego stotinu učitelja.

George Herbert

Mnogo je lakše postati nego ostati otac.

Vasilij Ključevski



Put putujem!

## David Segen

Koje je godine i gdje rođen hrvatski matematičar David Segen?

Gdje je stekao znanstvenu naobrazbu?

Kako se zvala njegova doktorska disertacija?

Po čemu je ona značajna za povijest hrvatske matematike?

Na kojim je visokoobrazovnim ustanovama predavao?

Što je bio glavni kurs njegova znanstvenog istraživanja?

Koliko je srednjoškolskih udžbenika napisao?

Koje je godine i gdje umro David Segen?

Rođen je 1859. godine u Zagrebu.  
Završio je visoku Tehničku školu u Beču.  
Teorija ravninskih krivulja.  
To je bila prva obranjena disertacija iz matematičkih znanosti na Sveučilištu u Zagrebu.  
Radio je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i predavao nacrtnu geometriju na Šumarskoj akademiji.  
Istraživanje sintetičke geometrije, potpuno novog područja u njegovu doba.  
Tri srednjoškolska udžbenika.  
Umro je 1927. godine u Zagrebu.

Došao Ivica kod vidovnjakinje i pokucao na vrata.

Javlja se ona i upita:

- Tko je?

- Al' si vidovita! - odbrusi Ivica bijesno i ode.

Kaže Joso Marici:

- Uh, slomio nam se umivaonik.

- Kada?

- Ne kada! Rekao sam umivaonik!

Dobio Petar posao, a šef mu veli:

- Plaća ti je sada 300 eura, a poslije će biti 500 eura.

- Dobro šefe, doći ću ja onda kasnije – odgovori Petar.



U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"  
Szabadkai Piacok KKV  
JKP "Subotičke tržnice"



[www.supijace.co.rs](http://www.supijace.co.rs)



**ts tržnica AD**  
*subotica*

[www.subotickatrznica.rs](http://www.subotickatrznica.rs)

**SVE NA JEDNOM MJESTU**

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

**JKP POGREBNO**

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

[WWW.POGREBNO.RS](http://WWW.POGREBNO.RS)

KONTAKT TELEFON  
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE  
**+381(24) 66 55 44**  
DEŽURSTVO 0-24 SATI







**KTC SUBOTICA :: SOMBOR ::  
APATIN::SENTA :: BEČEJ  
VIKEND AKCIJA \*28.9 - 1.10.2012. \***

**- ODGODA PLAĆANJA  
ČEKOVIKA GRADANA DO 90 DANA**

**I U VAŠEM GRADU OVOG VIKENDA SUPER PONUDA U KTC MARKETIMA**

Fileti soma Pangasius  
rinfuzno 1kg

**-10%**



**235** ~~264.90~~  
90din

Sok Multisola 1.5 l

**-20%**



**99** ~~125.90~~  
90din 1litra = 66.90din

Jabuka Čadel 1kg

**-17%**



**61** ~~74.90~~  
90din

Voda Mivela 1.5 l

**-17%**



**36** ~~44.90~~  
90din 1litra = 24.60 din

Luk srebrenjak 1kg

**-33%**



**23** ~~35.90~~  
90din

Mer limun 2 x 1litar + 1litar  
GRATIS

**-8%**



**282** ~~314.90~~  
90din

Grašak 1 100g



**115** ~~135.90~~  
90din 1kg = 105.36 din

Deterdžent za rublje Rubel  
Activ Fresh 9kg + 1L Vanish  
PAKET PRODAJA

**-25%**



**1.299** ~~1.769.90~~  
90din

Barcaffe Classic 100g

**12%**



**85** ~~97.90~~  
90din 1kg = 859.00 din

Mer Glass Blue duopack+  
refil

**-11%**



**209** ~~235.90~~  
90din

**NOVO PETAK-SUBOTA-NEDJELJA POPUST -10%**



HRVATSKA GLAZBENA UDRUGA

# XII. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA

Subotica, 30. 09. 2012. u 20 sati  
u Sportskoj dvorani Tehničke škole  
„Ivan Sarić“, (MEŠC) u Subotici

Karte u preprodaji: Knjižara Plato i  
Gradska kuća - Suvenirnica Gradskog Muzeja  
ili na mobitel: 060 016 11 67

Karte na dan Festivala  
na ulazu u Sportsku dvoranu  
Cijena: 250 dinara



FESTIVAL POMOGLI:



MEDIJSKI SPONZORI:

